

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Die Spuren al-Baṭlajûsis in der jüdischen Religions-Philosophie nebst einer Ausgabe der hebräischen Übersetzungen seiner Bildlichen Kreise

Kaufmann, David

Leipzig, 1880

תיוניערה תולוגעה רפס

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-840

ספר

העגולות הרעיוניות
להחכם הערבי אלבטליוסי
העתקת ר' משה אבן תבון

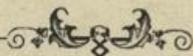
ועוד נוספו עליו

איזה פרקים מהעתקת אבן מטומ מספרו משובב נתיבות

הוצאתם לאור מתוך כתבי היד

אני

דוד קויפמאן.

BUDAPEST.

GEDRUCKT IN DER KÖNIGL. UNGAR. UNIVERSITÄTS-BUCHDRUCKEREI.

—
1880.

ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

אמר משה ברי' שמואל ברי' יהודה ברי' שאול בן תבון⁽¹⁾ מרמון ספרד⁽²⁾
 ז"ל⁽³⁾ אמר השופט המלמד⁽⁴⁾ הנכבד בן עבד האלהים בן מחמד אבי אלסיד⁽⁵⁾ אבי
 אלבטלמיוס⁽⁶⁾ שאלתני אחי יבאר לך האלהים הנסתרות וינקה⁽⁷⁾ אותך ויצילך
 מהדמיונות ויניחך באור השכל ויסיר מאור עיוןך⁽⁸⁾ מהשך הסכלות עד אשר
 תראה בעין⁽⁹⁾ לבבך סדרי המושכלות כמו שראית בעין נשמך⁽¹⁰⁾ סדרי המוחשות
 5 מה ענין מאמר⁽¹¹⁾ החכמים כי סדור הנמצאות מן הסבה הראשונה יחקה⁽¹²⁾
 עגולה רעיונית⁽¹³⁾ תתחיל מנקודה ותשוב אליה ותשובתה בצורת⁽¹⁴⁾ האדם ומה
 אמרם כי האדם יניע עצמותו אחר מיתתו אל אשר הגיעה ידיעתו בחייו
 ושידיעתו תחקה⁽¹⁵⁾ עגולה רעיונית ומה⁽¹⁶⁾ אמרם כי בכה השכל החלקי⁽¹⁷⁾
 שיצוייר⁽¹⁸⁾ בצורת השכל הכללי ומה אמרם כי המספר⁽¹⁹⁾ עגולות רעיוניות⁽²⁰⁾
 10 לכל מדרגה ממדרגותיו⁽²¹⁾ עגולה כעגולת האחדים ועגולת⁽²²⁾ העשרות ועגולת
 המאות ועגולת האלפים ומה שהוסיף ומה אמרם כי תארי הבורא ית⁽²³⁾ אין
 ראוי שיתואר בהם כי אם⁽²⁴⁾ על דרך השלילה ומה ענין⁽²⁵⁾ אמרם כי הבורא
 ית' אינו יודע כי אם עצמו ומה המופת על השארות הנפש⁽²⁶⁾ המדברת אחר
 המות וזה⁽²⁷⁾ יתן לך האלהים⁽²⁸⁾ עוז ועצמה להבין ולדעת וישמרך מן ההריסה
 15 ומפנע⁽²⁹⁾ שאלות⁽³⁰⁾ דקות⁽³¹⁾ והרבה מן המעמיקים⁽³²⁾ בהם⁽³³⁾ והמציצים
 ההורסים⁽³⁴⁾ לראות יביאו⁽³⁵⁾ לאבדון ומות⁽³⁶⁾ והנה אומר בהם מה שהיגיע⁽³⁷⁾
 אליו ידיעתי והקיפה בו⁽³⁸⁾ הבנת⁽³⁹⁾ ובאלהים אעזר מן השניאה ואליו
 אשאל⁽⁴⁰⁾ להישירני אל היושר מן המאמר והמעשה.

(1) C. אמר משה בר יהודה L. אמר שמואל בר יהודה אבן תבון O. אמר
 משה בר' שמואל בר' יהודה P. אמר משה בר' שמואל בר יהודה בן שאול בן
 תבון (2) d. L. (3) F. ז"ל (4) M. C. התלמיד (5) d. O. (6) C. אבי אלסיד M. d. אבי אל
 פיר, O. אבי אלסער P. אבסיר (7) O. L. F. (8) O. עיניך (9) F. בעיון (10) M. C. בעיניך נשמך, O. L. O. בעין
 נשמך (11) M. L. C. מאמרם (12) M. C. יחוקה (13) L. [כמין עגולה מדומה] in marg. d. ומה l. 10. —
 (14) O. M. F. כצורת (15) M. F. C. תחוקה O. שידיעתו (16) O. ומה l. 10. — (17) P. F. החלקי (18)
 F. ושיצוייר (19) M. בכה המספר, P. במספר (20) P. O. L. עגולה רעיונית (21) O. מן מדרגותיו (22)
 O. והעגולת (23) d. P. (24) O. שיתוארו אלא על (25) d. M. C. (26) d. F. (27) P. O. L. ואלו השאלות (28)
 C. ה' M. L. האל (29) O. F. מהריסה ומפנע (30) C. שאלות (31) d. P. O. קשות דקות (32) P. מהמעמיקים (33)
 C. בהם — l. 17. בהם (34) d. O. (35) M. יביאו, O. יבינו (36) F. ומות O. d. אבדון ומות
 P. לאבדון והמות (37) O. שהגיעה (38) d. C. (39) P. במה שהשיגה בהם ידיעתי
 ובאלהים אעזר (40) d. M. C.

השער הראשון

הפרק השני באמרם כי סדר הנמצאים
מאת הסבה הראשונה⁽¹⁾ דומה לעגולה⁽²⁾
מחשבת שגעוץ סופה בתחלתה בצורת
האדם והטעם⁽³⁾ שהנורא ית' והוא
שקראוהו הסבה הראשונה והעלה
הראשונה ועלת⁽⁴⁾ העלות לפי שהוא
המשפיע הנמצאים ונתן לכל נמצא
מהם⁽⁵⁾ חלקו מן המציאות לפי שלא
יתכן בחכמה⁽⁶⁾ להיות כלם במעלה אחת
נהיו⁽⁷⁾ קצתם למעלה מקצתם וקצתם
למטה מקצתם ונהיה מציאות⁽⁸⁾ הקרוב
מהם ממנו אמצעי למציאות הרחוק
ואין הטעם בקרוב וברחוק קיום מקום
כי הוא ית' לא יתואר ולא יסופר במקום
ולא בזמן וכן כל מושכל שאין לו
חומר אמנם הטעם בקרוב וברחוק⁽⁹⁾ על
מעלותיהם במציאות וכבר ראית שהקרוב
שיוכל האדם למשל סדר מציאות
הנמצאים ממנו ית' הוא סדר המספר
ומציאותו⁽¹⁰⁾ מן האחד אף כי הבורא
ית' למעלה מכל זה ובמעלתו לא יעבור
לדמות⁽¹¹⁾ שום דמות ואמנם נאמי על
דרך הקרוב וראית שהני' לא ימצאו מן

בניאור אמרם כי סדור הנמצאות
מן הסבה הראשונה יחקה⁽¹⁾ עגולה
רעיונית⁽²⁾ כלומר נמשל⁽³⁾ דרך חקוי
5 לעגולה מדומה⁽⁴⁾ דרך מחשבה⁽⁵⁾
ורעיון⁽⁶⁾ תשובתה אל התחלתה⁽⁷⁾
בצורת⁽⁸⁾ האדם. אומר ובאלהים אעזר
מספר⁽⁹⁾ כונותיהם ורצוניהם ואע"פ
שעשה⁽¹⁰⁾ על צד הקרוב מילות⁽¹¹⁾
10 זולת מילותיהם כי הבורא ית'⁽¹²⁾ והוא
אשר יקראו⁽¹³⁾ הסבה הראשונה⁽¹⁴⁾
ויקראוהו⁽¹⁵⁾ העלה⁽¹⁶⁾ הראשונה
ויקראוהו עלת⁽¹⁷⁾ העלות מפני
שהיה⁽¹⁸⁾ הוא אשר השפיע הנמצאות
15 ונתן לכל נמצא⁽¹⁹⁾ מהם חלקו מן
המציאות ואי אפשר מן הנמצא בחכמה
שיהיו כולם במדרגה אחת היו קצתם
יותר⁽²⁰⁾ גבוהים מקצתם⁽²¹⁾ וקצתם יותר⁽²²⁾
שפלים מקצתם והיה מציאות⁽²³⁾ הקרוב
20 מהם במדרגה ממנו סבה למציאות
הרחוק ולא ימצא הרחוק⁽²⁴⁾ מהם כי
אם במציאות הקרוב ואמצעותו⁽²⁵⁾ ואיני
רוצה באמרי⁽²⁶⁾ הקורבה והרוחק⁽²⁷⁾
לקיים מקום כי הבורא ית' לא יתואר⁽²⁸⁾

H.² (1) H.³ ראשונה (2) H.³ לעגולת (3) H.² (4) d. ועלות (5) P. בהם (6) P. מהחכמה (7) H.² והיו (8) P. המציאות (9) P. בקרוב וברחוק (10) d. H.² ומציאתו (11) H.² לראות.

F. (14) אשר חשבו (15) O.² ויקראוהו, P. הוא אשר חשבו (16) d. P. O. ויקראוהו (17) O.² ויקראו העגולה (18) M. C. O.² in m. [נמצא] א' (19) P. F. O.² (20) d. P. F. (21) d. P. F. (22) d. P. F. (23) P. O. L. (24) O.² הקרוב

M. F. C. (1) יחוקה (2) O.² העיונית (3) O.² נמשך (4) P. רעיונית (5) O. דרך d. במחשבה (6) O.² M. C. ועיון, M. נ"א רעיון supra (7) P. O.² ההתחלה (8) O. M. F. כצורת (9) M. C. כי מספר (10) M. F. C. שאפשר, O.² שנעשה (11) M. F. C. מלה (12) d. P. O. (13) O.² ויקראוהו — M. C. ויקראוהו (14) O.² d. P. O. (15) O.² ויקראו העגולה (16) M. C. O.² in m. [נמצא] א' (17) P. F. O.² (18) F. שהיא, O.² שהאל ית' (19) L. אחד [נמצא] (20) O.² d. P. F. (21) O.² d. P. O.² F. (22) O.² d. P. O.² F. (23) P. O. L. (24) C. הריחוק (25) d. F. P. O. C. ואמצעותו (26) O. M. L. F. C. באמרו (27) O.² הקרוב (28) O.² לא במקום.

במק
חומר
והקו
קרוב
הנמ
האח
ראוי
ופעו
כמו
כי א
ולא
מצי
כי א
והבי
מצי
מה
למצי
אפש
באמי
על ה
מהבו
וידוע
צדדי
ותאר
מאת
כל
במצי

האחד אלא באמצעות ה' וכן ה' לא
 ימצאו אלא באמצעות ה' וה' וכן
 שאר המספרים ונהיה כל מספר עלה
 למציאות¹ מה שאחריו עם היות האחד
 עלה למציאות כלן כן המשל על 5
 דרך הקירוב במציאות הנמצאים ממנו
 ית' לא על דרך האמת והדבר לא
 ידומה² לזולתו מצד שדומה אליו
 בכל צדדיו אלא³ ידומה מצד שדומה⁴
 אליו בשום ענין ולפי שנהיה מציאות 10
 הנמצאים ממנו ית' על הדרך הזה נהיה
 שלמות כל נמצא כשיעור מעלתו
 במציאות ונהיה השלם בהם⁵ במציאות
 והמחוסר מעט המציאות⁶ השני ונהיה
 הוא השלם שבהם והוא במעלת השנים 15
 דרך משל וכן ה' מחוסר מן ה' וכן
 ה' מחוסר מן ה' וכן לא סרו הנמצאים
 חסרי מעלה כשיעור ריחוקם מן המעלה
 הראשונה כמו שראית⁷ עד שהגיעו⁸
 אל הפחותה שבמעלות כי הנמצאים 20
 בפועל הם בעלי תכלית ומה שאין לו
 תכלית אי אפשר שימצא בפועל אלא
 בכח ובאיפשרות ואחר שהגיעו הנמצאים
 יורדים הלוך וחסור מתהפכים לעלות
 מעלה אחר מעלה ומתחילים מן 25
 השפלה⁹ שבמעלות והולכים ועולים
 עד שמגיעים אל המעלה השלימה

במקום ולא בזמן וכן כל מושכל אין
 חומר לו ואמנם ארצה בזכרי הרוחק
 והקורבה מדרגותהם¹ במציאות והיותר
 קרוב ממה² שימשילו בו המצא
 הנמצאות³ מאתו המצא המספרים מן
 האחד⁴ ואם היה הבורא ית'⁵ אין
 ראוי שידומה לדבר⁶ וכן תאריו
 ופעולותיו אבל⁷ הוא על צד הקירוב כי
 כמו שהשלשה לא ימצאו מן⁸ האחד
 כי אם באמצעות מציאות⁹ השנים
 ולא ימצאו ה' כי אם באמצעות
 מציאות¹⁰ ה' וה' ולא ימצאו החמשה
 כי אם באמצעות מציאות¹¹ ה' וה'
 וה' וכן שאר המספרים ולכן¹² היה
 מציאות כל מספר סבה למציאות
 מה שאחריו עם היות האחד סבה
 למציאות כולם¹³ כי היה בלתי¹⁴
 אפשר שימצא¹⁵ הרוחק אלא
 באמצעות מציאות הקרוב כן נמשיל
 על הך הקרוב¹⁶ מציאות הנמצאות
 מהבורא ית'¹⁷ לא לפי האמת
 וידוע כי הדבר לא ידמה¹⁸ לזולתו מכל
 צדדיו אמנם ידמה¹⁹ לו בקצת עניניו
 ותאריו ומפני שהיה מציאות הנמצאות
 מאתו ית' על התאר²⁰ הזה היה שלמות
 כל נמצא לפי קורבת מדרגתו ממנו
 במציאות והיה המציאות היותר שלם

1 P. H. למציאות — 1. 5 למציאות d.
 2 P. ידמה H. B. אמנם 4 P. שהוא
 3 P. דומה 5 P. מהם 6 H² מציאות 7 H²
 8 P. כאשר ראית, P. שראיתם 8 P. שהגיעה
 9 H² משפלה.
 10 P. O. להמצא 16 M. L. C. קרוב
 11 C. ידומה, O² F. לו 20 d. M. C. הסדר.

1 P. O. M. C. ממדרגותיהם, O² הקורבה
 2 d. O² F. הנמצא 4 F. והאחד 5 d. P.,
 3 F. האל ית' 6 O. לדבר מנבראיו 7 O.
 8 M. F. מין, O² מן האחדים 9 d. O²
 10 d. P. 11 d. M. O. F. C. 12 d. M.
 13 L. מה שאחריו כולם 14 P. הבלתי
 15 O. M. L. C. 18 P. semper d. 17

שהושם בטבעם להגיע אליה והולכים בעלותם הדרך שהלכו בירידתם והטעם שאין עולים אל המעלה השנייה אלא אחר הראשונה ולא אל השלישית אלא אחר השנייה ולא אל הרביעית אלא אחר השלישית והבורא ית' הוא במעלה הראשונה והעליונה מן המציאות והוא מתאחד¹ במציאותו ולא ישתתף עמו במציאותו שום נמצא כמו שאין במציאותו שום צד מתארי² הנמצאים והמציאות³ הראשון שהמציא האל ית' הם השכלים הנפרדים שקראום שניים לקרב אל הדעת ולהמשיל שהם כביכול במעלה השנייה לו וקראום שכלים נפרדים⁴ לפי שהם נפרדים ונבדלים מן החומר ואמרו⁵ שהם ט' כמספר האחדים וסדרם כסדרם א' ב' ג' עד ה' שהוא תכליתם והראשון שבהם ערכו אצל הבורא⁶ כערך מעלת⁷ ה' מן הא' על דרך⁸ משל וערכו אצל שאר הנמצאים שתחתיו כערך הא' במעלתו כי הבורא ית'⁹ למעלה מכל אלה הנמצאים ובלתי מתואר מתאריהם וכל אחד מאלה הטי נמצא מאתו ית' ובאמצעות מציאות כל אחד מהם נמצאת המעלה העשירית מעלת השכל

ואשר חסרונו יותר מעט הנמצא השני אשר הוא במדרגת ה' דרך משל וקרוב כמו¹ שהקדמנו זה מן המספר ואחר² השלשי יותר חסר מן השני עוד הרבעי 5 יותר חסר מן השלשי וכן לא יסורו הנמצאות יחסרו מדרגה אחר מדרגה לפי שיעור מרחקם³ מן המדרגה הראשונה עד שיכלו⁴ אל המדרגה היותר חסרה אשר⁵ אין יותר חסרה⁶ 10 ממנה כי הו'⁷ מדרגות הנמצאות יש להם תכלית כי מן השקר לקיים מה שאין לו תכלית⁸ בפועל אבל אפשר לקיים אותו בכח והאפשרות⁹ ואחר כן יתפכו הנמצאות עולות מהמדרגה היותר שפלה אל הגבוהה¹⁰ עד שיכלו 15 אל היותר שלמה מן המדרגות אשר הושם להם בטבע להגיע אליהם וילכו בעלייתם¹¹ המהלך אשר הלכו בירדתם כלומר שלא יעלו אל המדרגה 20 השלישית אלא אחר¹² עלותם¹³ אל המדרגה השנית¹⁴ ולא אל¹⁵ הרביעית אלא אחר השלישית וביאור¹⁶ זה כי הבורא ית'¹⁷ יש לו המדרגה¹⁸ הראשונה¹⁹ במציאות והוא מתיחד 25 במציאותו ולא²⁰ ישתתף²¹ עמו במציאותו שותף כמו שלא ישתתף²² עמו בדבר²³ מתאריו והנמצא הראשון

(¹ P. מתאחד ² P. מתאר ³ H.² ומציאות ⁴ P. שכלים הנבדלים והנפרדים ⁵ H. ואח' ⁶ H.² אל הבורא ית' ⁷ H.² ערך כמעלת ⁸ P. בדרך ⁹ d. H.² ¹⁰ O.² L. ¹¹ O.² L. ¹² O.² L. ¹³ O.² L. ¹⁴ O.² L. ¹⁵ O.² L. ¹⁶ F. באור ¹⁷ d. P. ¹⁸ d. F. ¹⁹ O.² F. ²⁰ O.² F. ²¹ P. ²² F. כמו שישתתף ²³ O.² בדבריו.

(¹ O.² d. O.² L. ואחר ² O. מדרגתם ³ F. שיגיעו ⁴ P. חסרה אל יותר חסרה ⁵ P. תכלית לו ⁶ O. F. אפשרות ⁷ O. F. אפשרות ⁸ O.² L. השניה ⁹ O.² L. בעלותם ¹⁰ M. F. בעלייתם ¹¹ P. עלייתם ¹² d. F. ¹³ O.² F. לא ¹⁴ P. ישתתף ¹⁵ O.² F. ראשונה ¹⁶ F. d. O.²

הפועל והיא שקראוה בביאור רוח
 הקדש ומלכות והמעלה הזאת דומה
 למעלת הנמצאים השניים שעליה
 כאשר היא שכל נפרד מחומר כמותם
 אבל הפרידוהו⁽¹⁾ מהם ושמו לו מעלה
 5 עשירית לבדו לשני טעמים האחד
 כי השניים הטי ממונים בטי⁽²⁾
 הגלגלים והשכל הפועל ממונה בעולם
 השפל והטעם השני כי השכל הפועל
 הוה הוה כחו בנרמים המשכילים אשר
 10 תחת גלגל הלבנה⁽³⁾ כדמיון מה
 שהוה⁽⁴⁾ בהם מאור השמש ובגלגל יפול
 הדבור והחינה⁽⁵⁾ בכל הוה מעותד לקבל
 כה הדבר וכל משכיל שמזדכך ומתדבק
 שכלו בשכל הוא⁽⁶⁾ מניע אליו ומשיג
 15 אותו והענין הוה אינו בשניים ואמרו
 שאצילות השכלים הנפרדים מן החומר
 פסק ועמד⁽⁷⁾ אצלו ושאיין אחר מעלתו
 אלא מעלת הנפשות המשכילות⁽⁸⁾
 ונתחייב⁽⁹⁾ שיפסק אצילות השכלים
 20 בשכל הפועל הוה לפי שנתקבצו בו
 כחות כל הטי⁽¹⁰⁾ ונהיה הוא התחלה
 לאשר למטה ממנו מן הנמצאים כמו
 שנתקבצו כחות כל הטי אחדים מן
 המספר בעשר⁽¹¹⁾ ונהיה העשר בעבור
 25 כך התחלה⁽¹²⁾ למה שתחתיו מן העשרות

אשר המציא וברא ית' הנמצאות
 אשר יקראו השכלים המשוללים⁽¹⁾
 מן החומר והם אשר יקראו אותם⁽²⁾
 השניים והם תשעה לפי מספר האחדים
 התשעה יסודרו במציאות מאתו⁽³⁾
 כמדרגות⁽⁴⁾ המספר⁽⁵⁾ ראשון⁽⁶⁾ ושני
 ושלישי עד התשעי אשר הוא תכליתם
 כמו שהוה⁽⁷⁾ התשעי⁽⁸⁾ מן המספר
 תכלית האחדים והראשון מאלו השניים
 ביחס⁽⁹⁾ אל הבורא ית' במדרגת
 השנים⁽¹⁰⁾ על צד הקרוב וביחס
 אל הנמצאות הנבראות במדרגת האחד
 כי הבורא ית' נבדל מן הנמצאות בלתי
 מתואר בדבר⁽¹¹⁾ מתאריהם וכל אחד
 מן הטי⁽¹²⁾ גלגלים⁽¹³⁾ נמצא מן הבורא
 ית' באמצעות מציאות⁽¹⁴⁾ כל אחד
 מאלו התשעה ועוד יבוא אחר מדרגת
 אלו השניים⁽¹⁵⁾ התשעה במציאות
 מדרגת⁽¹⁶⁾ השכל הפקיד בעולם היסודות
 והוא⁽¹⁷⁾ אשר יקראו אותו⁽¹⁸⁾ השכל⁽¹⁹⁾
 הפועל והוא אשר⁽²⁰⁾ ישתוה⁽²¹⁾ אל
 המצואים השניים הטי באשר⁽²²⁾ הוא
 שכל משולל⁽²³⁾ מן החומר ואמנם
 הבדילוהו מהם ושמו⁽²⁴⁾ אליו מדרגה
 עשירית ביחוד⁽²⁵⁾ לשני פנים אחד
 מהם כי התשעה שניים פקידים על

H.² (1) H.² הפרידו (2) H.² בתשעה (3) H.² לבנה (4) H.² שהוה (5) H.² וההנה P. וההוא (6) H.² הנה הוא (7) P. ועומד (8) H.² ומשכילות (9) P. ונתחייב (10) P. H.² כל כחות התשעה (11) d. H.² (12) d. H.² P. L. (13) מתשעה (14) P. L. (15) P. (16) d. P. (17) והוא — והוא (18) d. C. (19) P. (20) O.² (21) d. L. (22) L. כאשר (23) F.

O.² M. C. (1) הנבדלים (2) d. P. (3) O. מאתו במציאות (4) C. המדרגה M. במדרגה, L. במדרגת, O.² O. במדרגות, F. כמדרגת (5) O.² M. C. (6) כמספר (7) O.² O. M. L. C. (8) הראשון (9) O.² והשני (10) F. שיהיה (11) F. תשעי P. ט' (12) P. בערך (13) P. השניים הגלגלים (14) d. P. (15) O.² M. C. (16) השנים (17) P. (18) O. יקראוהו (19) P. שכל (20) O.² M. F. (21) נפרד (22) M. C. (23) ושמוהו (24) d. O.

בים
 טעם
 אלא
 שית
 עית
 ית'
 מן
 אותו
 שום
 שום
 (נות)⁽³⁾
 כלים
 אל
 מעלה
 (דים)⁽⁴⁾
 תומר
 הדים
 שהוא
 אצל
 הא'
 שאר
 מעלתו
 אלה
 עם וכל
 ית'
 מהם
 השכל
 H.² (3)
 בדלים
 הבורא
 בדרך
 d. F. (18)
 בדבריו.

ואחר מעלת השכל הפועל במציאות
 היא מעלת הנפש והיא מצד אחד⁽¹⁾
 במעלת השכלים הנפרדים מן החומר
 באשר אינה גוף⁽²⁾ ולא כח⁽³⁾ בנוף כמו
 שהם אינם גוף ולא כח בנוף והיא
 במדרגה⁽⁴⁾ מהם באשר⁽⁵⁾ נמצאת עם
 הגוף ונצמדת בו ומחמתו לא⁽⁶⁾ ימלט
 שנופל עליה כדמות השכה ולכן נהיתה
 נפש האדם סכלה ובלתי יודעת עצמה
 עד שתאור באור השכל והיא בזה כדמות
 אדם שנכנס במקום חשך ואינו רואה
 בו את עצמו ולא את זולתו וכשמאיר
 לו האור והגיע בראות עיניו אור
 השמש רואה אז את גופו וכל אשר
 סביבו מן הנשמיות כן דמיון ענין⁽⁷⁾
 הנפש ימנענה הסכלות מלהשיג את
 עצמה ומלהשיג⁽⁸⁾ הצורות השכליות
 הנפרדות וכשמאציל ומשפיע עליה
 השכל את אורו אז רואה עצמה
 וזולתה מן המושכלות ויש לנפש
 מעלות רבות כמו שיש לשכלים
 הנפרדים הנזכרים כי הנפש אשר⁽⁹⁾
 בגלגל העליון עליונה ונכבדת מאשר
 בשני וכן אשר בשני נכבדת מאשר

הט' גלגלי והשכל הפועל פקיד על
 עולם⁽¹⁾ היסודות והשני כי זה השכל⁽²⁾
 הפועל יתפשט כחו בנשמים המדברים
 אשר למטה מגלגל הירח כמו שיתפשט
 5 אור השמש ומאתו⁽³⁾ יגיע הדבר בכל
 מתוקן ומוכן לקבל הכח הדברי וכל
 מה שיתעצם⁽⁴⁾ מן הנמצאות הטבעיות
 הנה במה שיבא אליו ממנו וישיג⁽⁵⁾
 אותו והענין הזה⁽⁶⁾ בלתי נמצא בשניים⁽⁷⁾
 10 וזכרו כי השפעת השכלים⁽⁸⁾ הנפרדים
 מן החומר נפסק⁽⁹⁾ אצל השכל הפועל
 ואין אחר מדרגתו כי אם מדרגת הנפש
 הדברית ואמנם התחייב⁽¹⁰⁾ שיפסק
 השפעת השכלים הנפרדים מן החומר
 15 אצלו מפני שהוא התקבצו בו כחות⁽¹¹⁾
 השכלים התשעה כולם והיה⁽¹²⁾ התחלה
 למה שלמטה ממנו מן הנמצאות כמו
 שהתחברו כחות האחדים התשעה מן
 המספר בעשרה והיה בזה התחלה⁽¹³⁾
 20 למה שאחריו מן העשרות ולכן שמו
 השכל הזה הנפרד⁽¹⁴⁾ מן החומר במדרגת
 העשרה מן המספרים הלא תראה כי⁽¹⁵⁾
 העשרה במדרגת האחד והעשרים⁽¹⁶⁾
 במדרגת השנים והשלשי⁽¹⁷⁾ במדרגת
 25 הג' עד שיהיו⁽¹⁸⁾ הצ' במדרגת הט'
 ויכלה מציאות העשרות בצ' ויהיו⁽¹⁹⁾

(1) P. לעולם על היסודות (2) O² שכל
 (3) F. מאותו (4) F. שיעצם (5) P. O² פ. ישיג
 (6) P. מזה (7) O. M. F. בשנים (8) C.
 הגלגלים (9) O. נפסקת (10) P. O² E. יתחייב
 (11) O. M. L. C. הכחות. F. כח (12) O² והוא. P. והם. C. והיה — l. 19 והיה d.
 O. כולם והעשירי התחילו ממנו מן הנמצאים כחות האחדים עד העשרה והיה בזה.
 F. כולם d. והיו (13) P. L. [ראש] in m. (14) O. M. L. F. נפרד (15) P. והיה כי
 [הלא תראה] in m. O. M. F. C. והיה (16) F. ועשרים ושלשה במדרגת השלשים.
 L. (17) ועשרים (18) M. C. שהיו (19) P. והיה הק'

(1) P. לעולם על היסודות (2) O² שכל
 (3) F. מאותו (4) F. שיעצם (5) P. O² פ. ישיג
 (6) P. מזה (7) O. M. F. בשנים (8) C.
 הגלגלים (9) O. נפסקת (10) P. O² E. יתחייב
 (11) O. M. L. C. הכחות. F. כח (12) O² והוא. P. והם. C. והיה — l. 19 והיה d.
 O. כולם והעשירי התחילו ממנו מן הנמצאים כחות האחדים עד העשרה והיה בזה.
 F. כולם d. והיו (13) P. L. [ראש] in m. (14) O. M. L. F. נפרד (15) P. והיה כי
 [הלא תראה] in m. O. M. F. C. והיה (16) F. ועשרים ושלשה במדרגת השלשים.
 L. (17) ועשרים (18) M. C. שהיו (19) P. והיה הק'

בני וכן בשאר הגלגלים ובאשר תחת
 גלגל הלבנה ואחר מעלת הנפש
 במציאות מעלת הצורה ואחר מעלת
 הצורה מעלת העצם הנושא הצורה
 5 והעצם שני מינים⁽¹⁾ עליון ושפל⁽²⁾
 והעליון שבהם החומר הנושא הצורה
 אשר למעלה מגלגל הלבנה והעצם הב'
 הוא החומר⁽²⁾ הנושא הצורות אשר תחת
 גלגל הלבנה שקוראים⁽³⁾ אותו היולי
 והופרד זה החומר מהחומר הנושא
 10 צורות⁽⁴⁾ הגלגלים ואשר בהם⁽⁵⁾ מן
 הכוכבים לפי שצורות⁽⁶⁾ הגלגלים
 והכוכבים קיימות בנושאיהן וצורת⁽⁷⁾
 החומר הזה צורה בלתי קיימת כי הוא
 15 ילבש צורה פעם וישתנה⁽⁸⁾ פעם
 והוא מתחולל ומשתנה בכללו והאחר
 אמנם⁽⁹⁾ תשתנה בו הצורה מצד המקום
 ומצד שנוי הערכים וכבר ראית שההיולי
 הוא השפל שבכל הנמצאים והמעלה
 הנרועה שבהם וממנה מתחילים
 20 הנמצאים הטבעיים לעלות אצל⁽¹⁰⁾
 המעלה העליונה שבמעלותיו ואמנם
 יהיה זה בתנועת⁽¹¹⁾ הגלגלים עליו
 ולובש הצורות שהיו בכח ויוצאות
 25 לפועל בתנועות⁽¹²⁾ ההם ברצון בוראם

המאה במעלת האחד והנה נוסף⁽¹⁾
 בזה ביאור עם זכרינו⁽²⁾ עגולות
 המספרים הרעיוניות בנ"ה.⁽³⁾ עוד⁽⁴⁾
 יבא אחר⁽⁵⁾ מדרגת השכל הפועל
 במציאות מדרגת הנפש והיא נאותה⁽⁶⁾
 לשכלים הנפרדים מן החומר באשר
 היא אינה נשם כמו שהם אינם
 נשמים⁽⁷⁾ והיא מתחלפת מהם שהיא
 נמצאת עם הנשם ומתחברת עמו⁽⁸⁾ והקנה
 אותה⁽⁹⁾ זה עכירות⁽¹⁰⁾ והשכה ולכן
 היתה נפש האדם⁽¹¹⁾ תסכל עצמותה⁽¹²⁾
 ולא תראה אותו⁽¹³⁾ עד שתאור באור
 השכל והוא כמו אדם שהושם בחשך
 שהוא לא יראה גופו ולא⁽¹⁴⁾ זולתו
 וכאשר האיר לו האויר⁽¹⁵⁾ והתפשט
 לפניו אור השמש יראה אז גופו ואשר
 סביבו מן המוחשים וכן הנפש ימנענה
 חשך⁽¹⁶⁾ הסכלות מראות⁽¹⁷⁾ עצמותה
 וראות הצורות השכליות⁽¹⁸⁾ הנפרדות
 וכאשר נשפע⁽¹⁹⁾ עליה⁽²⁰⁾ אור השכל
 ראתה עצמותה וזולתה מן המושכלים
 ולה⁽²¹⁾ מדרגות רבות⁽²²⁾ כמו שיש
 לשכלים הנפרדים הנוכחים⁽²³⁾ מדרגות
 ויש מן החכמים מי שסובר כי
 מדרגותיה⁽²⁴⁾ שתים עשרה מדרגות

H² (1) P. מינין (2) H² חומר (3) H²
 שקוראין P, שהוא קורא (4) H² צורת
 (5) P. גם (6) H² שצורת (7) H. וצורות
 (8) H² וישנה (9) d. P. (10) H² אל (11) H.
 בתנועות (12) H² בתנועת.
 עכירות מחשכה (11) P. הנפש (13) O. M. עצמותו, C. עצ' (14) C. אל
 (15) O² האור (16) L. מחשך (17) F. השכליות הצורות (18) P. תשפע (20) O. אליה
 (21) L. ולנפשות P, ומה (22) d. L. (23) d. P. (24) L. מדרגותיהן.

O. נוסף (1) M.C. בזכרינו F, עם זכרונו
 Cf. Zunz, Ges. Schriften III. 268—9, (3)
 P. L. בע"ה, O, בנה"ו (4) L. ועוד (5) P.
 אחר זה (6) P. L. משתוה (7) L. נשמיים
 (8) O² בו (9) d. P. (10) M. C. העכירות, F.
 עכירות מחשכה (11) P. הנפש (13) O² עצמו (13) O. M. עצמותו, C. עצ' (14) C. אל
 (15) O² האור (16) L. מחשך (17) F. השכליות הצורות (18) P. תשפע (20) O. אליה
 (21) L. ולנפשות P, ומה (22) d. L. (23) d. P. (24) L. מדרגותיהן.

...
 ...
 ציאות
 אחד⁽¹⁾
 החומר
 כמו
 והיא
 עם
 ימלט
 היתה
 עצמה
 דמות
 רואה
 ומאיר
 אור
 אשר
 ענין⁽²⁾
 את
 בליות
 עליה
 עצמה
 לנפש
 בליות
 שר⁽³⁾
 ואשר
 ואשר
 H כח
 ואשר
 דמיון
 י.ה. d.
 בזה.
 ה. כי
 לשים.

ירמי¹) והצורה הראשונה שלבש²)
 ההיולי הם צורות³) היסודות שהם
 הארץ והמים והאוויר והאש וזהו⁴)
 השלמות הראשון שהשיג ההיולי ואחר
 כן נתלבש בצורת הדומם באמצעות
 צורות⁵) היסודות ואחר כן צורות
 הצמח⁶) באמצעות הדומם והיסודות
 ואחר כן צורת בעלי חיים בלתי
 מדבר[ים]⁷) באמצעות צורות⁸) הצומח
 וצורות הדומם וצורות היסודות ואח"כ
 צורת האדם שהוא החי המדבר
 באמצעות צורות הבעלי חיים הבלתי
 מדבר[ים]⁹) וצורות הצומח וצורות
 הדומם וצורות היסודות ונהיתה צורת
 האדם השלימה שבצורות הטבעיות
 ואין אחריה מעלה אלא שיזדכך
 ויתעצם האדם בידיעות¹⁰) וישיג
 מעלת¹¹) המושכלות הנפרדות מן
 ההיולי והחומר הדומה אל ההיולי ר"ל
 הנושא צורות הנלגלים ומה שבהם
 וכשמגיע האדם בהשתכלו אל מעלת
 המושכלות¹²) הנה הגיע למעלה אשר
 ממנה ירדה¹³) הנפש המדברת אל

תשע לנגלים¹) ושלוש למה שתחת
 נלגל²) הירח והן³) הנפש הצומח⁴)
 והנפש החיונית והנפש המדברת ומהם
 מי שישים אותה⁵) ט"ו מדרגות תשע
 5 לנגלים וחמש למעלה שלמטה מנלגל⁶)
 הירח והן⁷) הנפש הצומחת והיא היותר
 שפלה⁸) במעלה ולמעלה ממנה הנפש⁹)
 החיונית ולמעלה ממנה הנפש¹⁰)
 המדברת ולמעלה ממנה הנפש¹¹)
 10 הפילוסופית ולמעלה ממנה הנפש¹²)
 הנבואית הנה אלו ארבע עשרה¹³)
 מדרגות והמדרגה החמש עשרה הנפש
 הכללית ואנחנו נזכור¹⁴) סגולת כל
 אחת¹⁵) מאלו הנפשות¹⁶) והבדליהן¹⁷)
 15 כדי שיתבאר אמתת החלוקה הזאת¹⁸)
 בסוף השער הזה¹⁹) בע"ה²⁰) ונשוב
 למה שהיינו בו ממדרגות הנמצאות
 ונאמר כי אשר תבא אחרי²¹) מעלת²²)
 הנפש²³) במציאות מעלת הצורה עוד
 20 תבא אחרי²⁴) מעלת הצורה מעלת
 העצם הנושא²⁵) לצורה ואמנם הושמה
 מעלת²⁶) הצורה קודם מעלת העצם
 הנושא אותה לשני פנים אחד מהם כי

H² (1) ודע לשון היולי לשון ערבי דבר
 שאין בו עדין צורה רק הוא חומר המוכן
 לקבל צורה והוא הסוד של תהו פרש'
 בראשית ורבינו בחיי בן בקודי מפורש
 טעמו לשם — false pro BACHJA B. —
 H² (2) ASCHER Gen.1,2. שלווש³) היא
 צורת⁴) H² וזה. B. והאש והאוויר H² (5)
 צורת⁶) H² צורת הצומח H² (7) הבעלי
 של חיים בלתי מדברים H בלתי מדבר
 H² (8) צורת semper H² (9) צורת בלתי
 מדבר, H.B. הבלתי מדבר H² (10) בידיעת,
 P. בידיעת הנמצאות (11) H מעלות (12)
 המושכלות הנפרדות (13) H² תפרד.

P. F. (3 d. P. (2) נלגלים P. d. O² (1)
 והם, O² בהם (4) O. הצומחת — l.6 הצומ'
 P. (5) d. אותם (6) O² וחמש ממטה נלגל,
 P. מן נלגל (7) P. והם (8) F. עולה
 L. (9) נפש L. (10) נפש L. (11) נפש
 P. (12) P. (13) d. O. M. L. F. (14) עשר
 M, מהן, C. (15) lacuna L. F. אחד (16) C. מהן,
 P. (17) in m. [מאלו הנפשות] והבדליהם
 P. אמת זאת בסוף ונשוב (19) d. L.
 O. (20) בג"ה (21) C. אשר אחרי (22) O²
 F. מעלת — l. 21 העצם (23) d.
 O. M. C. הנפש הצומחת (24) d. P. (25)
 P. מנושא — l. 23 הנושא (26) d. O²

אנחנו התחלנו מן היותר גבוהה ממעלות
 הנמצאות יורדים אל היותר שפלה
 מהם והיתה הצורה על הסדר הזה
 קודם העצם הנושא אותה ואלו⁽¹⁾
 התחלנו מן היותר שפלה ממדרגות
 הנמצאות עולים אל היותר גבוהה
 מהן⁽²⁾ היה העצם הנושא הצורה⁽³⁾
 קודם הצורה במדרגה והעצם הזה
 הנושא את הצורה⁽⁴⁾ שני מינים
 הגבוהה משניהם העצם הנושא צורות⁽⁵⁾
 הגלגלים ומה שבהם והשפל העצם
 אשר ישא הצורות אשר תחת גלגל
 הירח וזה העצם הוא⁽⁶⁾ הנושא צורות
 הנמצאות אשר למטה מגלגל הירח
 יקראו אותו ההיולאני ואמנם הובדל
 העצם הזה מן העצם הנושא צורות⁽⁷⁾
 הגלגלים ומה שבהם מן הכוכבים
 ואע"פ שהם משתוים בהיות כל אחד
 משניהם⁽⁸⁾ עצם נושא הצורות⁽⁹⁾ מפני כי
 צורות הכוכבים והגלגלים צורותיהם⁽¹⁰⁾ קיימות בנושאייהם והעצם הזה האחר⁽¹¹⁾
 צורותיו בלתי קיימות כי הוא ילבש הצורות⁽¹²⁾ פעם ויפשיטם פעם והוא משתנה
 ומתחלף בכללו⁽¹³⁾ וזה אמנם ישתנה ויתחלף במקום ומה שבו מחלף⁽¹⁴⁾ היחס
 וזה ההיולאני⁽¹⁵⁾ אצלם הוא היותר פחות שבכל הנמצאות והיותר חסר במעלה
 וממנו יתחילו הנמצאות הטבעיות בעליה⁽¹⁶⁾ עולים אל היותר גבוהה
 ממעלותיהם⁽¹⁷⁾ בהפך ענינם⁽¹⁸⁾ בעת ירידתם אל היותר שפלה ממדרגותיהם ואמנם
 יהיה זה בסבוב הגלגלים סביבו וילבישוהו⁽¹⁹⁾ הצורות⁽²⁰⁾ אשר היו בו בכח
 ואחר יצאו בסבוב הגלגלים אל הפועל⁽²¹⁾ כמו שרצה⁽²²⁾ בוראו⁽²³⁾ ית' וית'⁽²⁴⁾

(1) P. ואולם (2) O. גבוה מהם, P. מהם (3) F. אותה (4) P. O² F. לצורה, O. את. M. (5) d. M. C. (6) O² יסודות (7) P. O. צורת (8) M. C. (9) P. O² L. לצורות (10) d. P. O² (11) C. האחת, L. האחד (12) O. צורה (13) M. בנגלגל (14) P. בנגלגל, O² supra, P. בנגלגל (15) O² והוא החיולני (!) (16) C. בעילה (17) O² ממדרגותיהם (18) L. עניניהם (19) P. M. L. F. C. וילבישוהו (20) P. M. L. C. היצורות (21) P. F. פעלם, F. אל (22) d. P. (23) L. הבורא (24) d. P. O² L.

אין אלוה בלעדיו¹) והצורה הראשונה שלבש²) ההיולי³) צורות היסודות⁴) אשר
 הם⁵) הארץ והמים והאוויר והאש והיה זה השלמות⁶) הראשון שהשיג ואחר כן
 לבש צורת המחצבים באמצעות צורת היסודות ואחר כן צורות הצמחים⁷)
 באמצעות צורת המחצבים וצורת היסודות ואחר כן צורות הבעלי חיים בלתי⁸)
 5 מדברים באמצעות צורות הצמחים וצורות המחצבים וצורות היסודות ואחר כן
 צורת האדם אשר הוא בעל חי מדבר⁹) באמצעות צורות ב"ה בלתי מדברים
 ובאמצעות¹⁰) צורות¹¹) הצמחים וצורות המחצבים וצורת היסודות והיתה צורת
 האדם יותר שלמה מכל הצורות הטבעיות ואין מדרגה אחר זה אלא שיתעצם
 האדם בידיעות האמתיות האלהיות וישיג במעלת¹²) המושכלות הנפרדות מן
 10 ההיולי והחמר המתדמה¹³) להיולי כלומר נושא¹⁴) צורת הנגלים ומה שבהם
 וכאשר הגיע בהתעצם במעלת¹⁵) המושכלות הגיע במעלה אשר בה¹⁶) ירדה הנפש
 המדברת אל הגרמים והיא מעלת¹⁷) השכל הפועל¹⁸) והיו הנמצאות בהשתכלות
 הוה כענולה התענלה עד אשר נתדבקו¹⁹) שני²⁰) קצוותיה והיה האדם סוף הענלה
 אשר תשוב אל ראשיתה אבל²¹) כי האדם אצלם לא ישיג עם התעצמו כראשון²²)
 15 שבשניים אשר היא המעלה העליונה²³) ואמנם תכלית שלמותו שישג במעלה
 העשירית והיא מעלת השכל הפועל זהו²⁴) דרך ארסטו²⁵) ואפלאטון²⁶) וסקראט²⁷)
 וזולתם מן המפורסמים מן הפילוסופים²⁸) וחכמיהם²⁹) האומרים³⁰) ביחוד ואולם
 הפילוסופים האמנושיים³¹) סוברים כי השכלים הנפרדים מן החומר יעלו קצתם
 גם כן אל מעלת קצתם עד שיהיה העליון³²) מהם במעלת הבורא ית' וית'³³)
 20 האל³⁴) ממה שיאמרו³⁵) הסכלים ההולכים חשך ולא³⁶) אור עלוי רב והמאמר
 הזה כפירה אצל ארסטו וכל מי שזכרנו כי הוא יחייב³⁷) השתנות הבורא ית'
 האל מדבריהם ואם יאמר אומר איך היה³⁸) אדם כענולה³⁹) ואמנם השיג במעלת
 השכל הפועל לפי דעת ארסטו והיא⁴⁰) המעלה העשירית ואמנם היה משפטו
 אם היה כענולה⁴¹) שישג הבורא⁴²) ית' אשר הוא נמצא⁴³) ראשון התחיל

1) F. מבלעדו, P. מבלעדיו (2) M.L. אשר לבש (3) P. M.F.C. היולי, O² ה(ח) היולי
 C. מיסודות (4) semper O² הם צורת (5) O² שלמות (6) L. הצמחים — 4 וואחר כן d.
 P. הבלתי (8) P. מדברים (9) P. O² O.L.F. (10) d. O² O.L.F. (11) F. במעלות (12) P.
 המדמה (14) M.L.C. לעצם נושא (15) F. במעלות (16) O² ממנה (17) M.C. ממעלת (18) d.P.
 O. נתקבצו, O² נדבקו (20) P. שתי (21) d.L. (22) M.C. הראשון, P. [בראשונים השניים אשר
 הם במעלה] (23) O.C. הראשונה העליונה, M. העליונה [הראשונה] P, supra
 הראשונה (24) L. זה (25) C. ארסטו (26) O.F. ואפלאטון (27) M.C. (28) M.C. מן הפילוסופים
 מן המפורסמים (29) P.F. והחכמים (30) C. המודים, M. המורים (31) P. האמנושיים, C.
 המעשים, O² ואמנם הפ' המג' שסוברים שהשכלים (32) F. עליון, P. L. [וס"א עד
 שתהיה עלייתם במעלת] (33) P, in m. קצת העליון (34) d.P. O² L. (35) d. O² P. שאמרו
 P. ולא ראו (37) O.F.C. יתחייב (38) d. O. (39) P. M.F.C. בענולה (40) O. M.L.C.
 והוא (41) P. M.C. בענולה (42) M.L.C. השם (43) O. הנמצא.

ממנו השפע¹) והמציאות והתשובה²) על זה משני פנים אחר³) מהם כי
 השכל הפועל אשר הוא⁴) במעלה⁵) העשירית אצלם הוא אחרון⁶) מן
 המושכלות הנפרדות עם ירידת המציאות והוא הראשון⁷) מהם עם עליית⁸)
 הדברים וכאשר הגיע השכל⁹) האנושי המעלה היא¹⁰) היה¹¹) בדרך¹¹) שוב
 אחד מקצות העגלה אל האחר¹²) והשני כי השכל האנושי¹³) אין התחלתו מן
 השניים אצלם אבל התחלתו אצלם מן השכל הפועל וכאשר שב¹⁴) אליו היה
 כמו עגלה¹⁵) והנה ראוי לנו שנבדיל בשער הזה סגולות הנפשות החמש
 אשר הקדמנו זכרם כדי שיתבאר ההפרש אשר ביניהם כי היתה הסגלה עומדת
 במקום ההבדל העצמי במה שיהיה נעדר גדרו

10 הפרק השלשי ... וסגולת הנפש
 הצומחת והיא המתאודה לתאו¹)
 ולתאב המזון ולבקשו וליהנות ממנו
 כשתמצאנו ולהצטער כשתפקדנו
 ובחרת הנאות לה ממנו ועוזבת
 הבלתי נאות ושומרת אישי הדברים 15
 אשר תהיה²) בהם ומיניו ושמירת
 האישים הוא במזון ושמירת המין³)
 בהורעת הזרע והוא הנקרא התקון
 הטבעי להוליד הדמות והמקומות
 המיוחדות לנפש הזאת מן הנוף הם 20
 המקומות שאין בהם בשר והאיברים
 המתדמים ויש לה ז' כחות והם
 המושך והמחזיק והמעכל והזן והדוחה
 והמפרדה⁴) והמצייר ויש לה⁵) קצת
 הכר וקצת מיחוש כי מכת הפאות 25
 ופושטת⁶) הערקים⁷) לנגד המקומות

וסגולות הנפש הצומחת ותקרא
 המתאודה סגלת הנפש הזאת ההת-
 עוררות¹⁶) אל המזון ובקשתו
 והתענוג¹⁷) במציאותו כשימצאהו
 וההצטער¹⁸) להעדרו כשיעדר ממנו
 ובקש¹⁹) הנאות מן המזונות ודחות
 המתחלף ושמירת הדבר באישו
 ומינו²⁰) אולם²¹) שמירת אישו הנה
 הוא יהיה במזון ואולם²²) שמירת
 מינו יהיה בהולדה ותקרא השמירה
 הזאת הקיום הטבעי ויש לה מן
 המקומות הבלתי בשריות והאיברים
 המתדמים החלקים ולה ז' כחות
 מושך ומחזיק ומעכל²³) ודוחה²⁴) וזן
 ומגדל ומצייר ולה מן האומד²⁵)
 וההרגש הכרת הצדדים הששה
 והשלחת השרשים אל המקומות²⁶)

1) P. לתאות 2) P. ותחיה 3) P. שמירת
 המזון הוא 4) P. והמכיר 5) H. להם
 6) H² ופושטות 7) P. הערקים והשרשים.
 8) P. היא 9) L. כדרך 10) L. האחד 11) M.C.
 12) L. התעוררותה P. ההתעבדות 13) F. C.
 14) O. M. C. L. והתענוג 15) O. L. F. O² העגולה
 16) O. M. C. וההצטער F. ויצטער L. והצטערן, O² ומצטער
 17) L. ובקשת 18) F. ובמינו 19) O² ואולם — 18 l. ואולם 20) L. אולם 21) M. L. C.
 22) M. C. דוחה למותרות 23) M. F. C. האומר 24) P. M. F. C. המקומות

1) L. השפע האלהי 2) O. M. C. התשובה,
 O² על זה 3) O. האחד 4) d. M. C. L.
 5) במדרגה 6) O² P. האחרון 7) P. הראשונה
 8) O. M. C. עלות F. עליות 9) d. P. F. O²
 10) F. C. הפועל 11) P. ישוב 12) O. L. F. O²
 13) O. M. C. L. והתענוג L. והתענוג O. M. C.
 14) O. M. C. L. ובקשת 15) F. ובמינו 16) O²
 17) M. C. דוחה למותרות 18) M. F. C. האומר
 19) P. M. F. C. המקומות p. 12. l. 2 —

הלחים ולשלה הבדים והפאות אל
 המקומות הרחבים⁽¹⁾ ולנטות מן
 המקומות הצרים. סגולת הנפש
 החיונית ותקרא⁽²⁾ הכועסת סגולת
 5 הנפש הזאת תאות המשגל ותאות
 הנקמה ותאות השררה⁽³⁾ וההתגברות
 ויש לה מן המקומות הבשריים
 הדמייים⁽⁴⁾ והנה ימצא ממקומותיה⁽⁵⁾ מה
 שאין דם ל⁽⁶⁾ ולה האיברים⁽⁷⁾ הכליים
 10 והתנועה הרצונית⁽⁸⁾ והבחירית ולה
 החושים החמשה ומהם מה שיחסר
 ממנו קצת החושים ולה ההנאה
 והצער וימצא⁽⁹⁾ לקצתם הדמיון והרעיון.
 סגולת הנפש האנושית והיא
 15 המדברת סגולת הנפש הזאת הדעת
 והתבונה ואהבת החכמה וכל שכן
 החכמות האלהיות והידיעות האמתיות
 וההשגות השכליות ויש לה מן
 המקומות נצבי הקומה והמעשה⁽¹⁰⁾
 20 בידים. סגולת הנפש החכמה
 הפילוסופית סגולת הנפש הזאת
 אהבת⁽¹¹⁾ החכמות העיוניות אשר אין
 הנרצה מהם זולת העמידה על
 אמיתותם⁽¹²⁾ לבד וההריצות לדעת
 25 סבות⁽¹³⁾ הדברים ועלותיהם ולקחת⁽¹⁴⁾
 ראיה⁽¹⁵⁾ מגלויי⁽¹⁶⁾ הדברים על
 תכונותיהם⁽¹⁷⁾ ולדעת מדרגות הנמצאות
 במציאות⁽¹⁸⁾ ואיך⁽¹⁹⁾ נשתלחו מאת

הלחים ופושטת הפאות והשרשים
 לרוחב המקומות ובורחת⁽¹⁾ מן המקומות
 הצרים. וסגולת הנפש החיונית
 והיא שיקראוה הכעסנית הם תאות
 המשגל והנקימה והנטירה והשררה
 והניצוח ויש לה המקומות שיש בהם
 בשר ודם וגם מקומות שאין בהם דם
 ולה האיברים המלאכותיים והתנועה
 הרצונית ולה ה⁽²⁾ החושים שהם
 השמע והראות והריח והטעם והמישוש
 והיא הנהנית והמקבלת ההנאה והצער
 ובעלי הנפש הזאת יש בקצת מהם כח
 שמדמים בו ותוהים. וסגולת הנפש
 המשכלת ההרהור והמחשב ואהבת
 החכמה והדעת ולה המקומות הנצבים
 ומעשה הידים. והנפש החכמה
 הפילוסופית סגולותיה הם אהבת
 החכמות העיוניות אשר אין החפץ
 בהם רק לדעת שהן אמת ומשתדלת
 לדעת סבות הדברים ועלותיהם ולהביא
 ראיה מן הנגלה על הנסתר וידיעת
 מעלות⁽³⁾ הנמצאים במציאות ואיך
 נשתלחו מאת הבורא ית' ואיך נשתלחו
 קצתם מקצתם אשר נהיה בהם האחדות
 מאת הבורא ית' אשר הגיע לכל מצוי
 שיבדל בו מעצמות מצוי אחר⁽⁴⁾ ובו
 יהיה מציאות הצורות בהיולי ובנושא
 הדומה אל ההיולי והוא העצם הנושא

M. C. (1) ה הרוחים supra (2) O. ויקרא (3) M. L. C. ההתגברות והשררה (4) F. מעלת (5) P. אחד. (6) O. M. L. F. C. (7) O. M. L. F. C. (8) P. לו דם (9) O. M. L. F. C. (10) O. M. L. F. C. (11) L. ומעשה (12) L. (13) d. O. (14) P. F. (15) d. P. (16) F. מגלוי (17) C. שתכונותיהם, L. תוכותיהם, O. סבותיהם (18) P. במציאות מהבורא (19) P. ואיך — p. 13. l. 1 d.

צורות הנלגלים והכוכבים ואם¹ העולם קדמון או מחודש ומה ההפרש בין הנצחי הנמור ובין הנצחי המצורף² ומה ההפרש בין הנברא שלא מדבר ולא באמצעות דבר אל המהווה ואיך⁵ נהיה הנברא שלא מדבר ולא באמצעות דבר אמצעי³ בין הנצחי והמהווה ואם בורא עולם אחד או יותר מאחד ולהקים המופתים על שלא יתכן שיהיה אלא אחד שלא ידמה⁴ לדבר ולא ידמה לו¹⁰ דבר ומה החכמה במציאות⁵ הדברים על פי מה שהם ומה ההווה⁶ מהם ומה הנברא מלא דבר ובלא דבר ומה ההפרש⁷ בין הפועל לפי האמת והפועל בלשון העברה והפועל סתם¹⁵ ומה החכמה בתנועות⁸ הנלגלים תנועת הסיבוב⁹ ולא תנועה ישרה ומה הראוי ומה האיפשר ומה הנמנע ואיך נהיה מה שלמעלה מדי יסודות ממחוז הראוי ומה שתחת היסודות ממחוז האיפשר²⁰ ומה הנמצאים¹⁰ שבאו בשלמותן בעצמן ובמעשיהם ומה הנמצאים שלא באו כן וכל אחד בקצהו ומה הנמצאים שהובאו שלמיותיהם בעצמיהן ולא בפעולותיהם ונהיו אמצעיים¹¹ בין²⁵ הקצוות ולמה יגוה המין הראשון ולא

הבורא יתי וית¹ ואיך נשתלחו קצתם מקצתם במה שהתפשט בהם² מאחדות הבורא ית³ אשר בו⁴ הגיע לכל נמצא עצמות יובדל בו מעצמות נמצא אחר ובו יהיה מציאות הצורות בהיולי⁵ ובנושא⁶ הדומה⁷ להיולי והוא העצם⁸ הנושא צורות הנלגלים והכוכבים ואם העולם קדמון או מחודש ומה ההבדל בין הנצחי והמחודש ומה ההפרש⁹ בין הנצחי המוחלט והנצחי הסמוך ומדי¹⁰ ההפרש בין הנברא והמהווה¹¹ ואיך¹² היה הנברא אמצעי בין הנצחי והמהווה¹³ ואם בורא העולם¹⁴ אחד או יותר מאחד והעמדת המופתים על שהוא בלתי אפשר שיהיה כי אם אחד לא ידמה לדבר ולא ידמה אליו דבר ומה החכמה במציאות הדברים על מה שהם בו¹⁵ ומה המתהווה¹⁶ מהם ומה הנברא ומה ההפרש בין הפועל לפי האמת והפועל¹⁷ על דרך ההעברה והפועל המוחלט¹⁸ והפועל הסמוך ומה אופן החכמה בסבוב¹⁹ הנלגלים תנועה סבובית בלתי ישרה ומה המחוייב ומה האפשר ומה הנמנע ואיך היה מה²⁰ שלמעלה מן היסודות²¹ הארבעה²²

(¹ H² והם ² H² ומה הפרש אשר בין הנצחי המצורף ומה הפרש ³ d. H² (⁴ H² d. H² (⁵ H² במציאת ⁶ H² המתהווה ⁷ H² הפרש ⁸ H² בתנועת ⁹ P. הסובב ¹⁰ H² הגמצאים — l. 22 הנמ' d. ¹¹ P.H. הנמצאים.

עולם. M. עולה (!) supra ¹⁵ L. על אמתתם ¹³ d. L. ¹⁴ O² והמתהווה ¹⁶ F. שמהווה, ¹⁷ O. ובהן הפועל, ¹⁸ O² לפועל ¹⁹ L. במוחלט ²⁰ F. בסבות ²¹ M.F.C. על מה ²² O. מהיסודות ²² P. הארבעי

(¹ L, d. O² ית' וית' ² P.F. שיתפשט מהם ³ P. האל, ⁴ O² F. השי"ת ⁵ d. O² ⁶ F. היולי ⁷ O² M.F.C. ⁸ d. O² ⁹ P. והדומה, ¹⁰ P. M. F. ¹¹ M. L. F. C. ¹² עצם ¹³ P. והדומה ¹⁴ F. מה ¹⁵ P. O² המתהווה, ¹⁶ L. [נ"א המתהווה] ¹⁷ in m. ¹⁸ O.F.C. ואיך — l. 13 ואם ¹⁹ d. L. ²⁰ O² L. ²¹ O² והמהווה ²² F. שמהווה, ²³ O. ובהן הפועל, ²⁴ O² לפועל ²⁵ L. במוחלט ²⁶ F. בסבות ²⁷ M.F.C. על מה ²⁸ O. מהיסודות ²⁹ P. הארבעי

יהיה לו תנועה ויתנועעו המינים
 האחרים ומה החכמה במציאות הדתות⁽¹⁾
 והנבואות בעולם ההויה וההפסד ומה
 הפרש בין הנבואה והכישוף והכיהון⁽²⁾
 והפילוסופיא ואיך נאצל כה הנבואה⁽³⁾
 על הנביא ומה ההפרש בין האדם אשר
 ינובא ואשר לא ינובא ולמה נהיה
 האדם מצווה ומוזהר מזולתו ולמה
 נקרא⁽⁴⁾ עולם קטן ונקרא העולם אדם
 גדול ומה החוקים וכמה מיניהם ואלה
 הדברים כלם הם מסגולת הנפש
 הפילוסופית על צד הציור וקצתם על
 צד ההצדק מבלי⁽⁵⁾ ציור ואמנם לא
 לכל נפש שתרצה להתפלסף יתכן לה
 לדעת כל זה האמנם תדע⁽⁶⁾ קצתו
 ויתכן לדעת אלה⁽⁷⁾ הענינים על
 השלמות לנפש שנודמן לה ביצירתה⁽⁸⁾
 והוייתה שנתעתדה בה הכנה לקבל
 ומאסרת מטבעה ההנאות⁽⁹⁾ וממיתה
 התאוות ופורשת מקנייני⁽¹⁰⁾ העולם
 אוהבת הטוב ובעליו ושונאה⁽¹¹⁾ את
 הרע ואת בעליו ומתדבקת בחקים
 וקונה החכמה ועוזבת הפחיתות⁽¹²⁾
 ונתקבץ בה הדעת והמעשה וזהו
 הפילוסוף השלם⁽¹³⁾ אצל ארסטו
 ואפלטון וראשי הפילוסופים⁽¹⁴⁾ ומי

מכת⁽¹⁾ המחוייב ומה שתחת הגלגלים
 מכת האפשר ומה הנמצאות אשר
 הגיעו⁽²⁾ שלמותם⁽³⁾ בעצמותיהם⁽⁴⁾
 ובפעולותיהם⁽⁵⁾ ומה הנמצאות אשר
 לא⁽⁶⁾ הגיעו⁽⁷⁾ שלמותיהם⁽⁸⁾ בעצמותיהם
 ולא בפעולותיהם⁽⁹⁾ והם שתי הקצוות
 ומה הנמצאות אשר הגיעו⁽¹⁰⁾ שלמותם
 בעצמותיהם ולא הגיעו שלמותם
 בפעולותיהם והיו אמצעיים בין שתי
 10 הקצוות ולמה ינוח המין הראשון ולא
 יהיה לו תנועה ויתנועעו שני
 המינים האחרים ומה החכמה במציאות
 הנימוסים והנבואה בעולם ההויה
 וההפסד ומה ההפרש⁽¹¹⁾ בין הנבואה
 15 והקסם⁽¹²⁾ והכישוף⁽¹³⁾ והפילוסופיא ואיך
 ישפע כה הנבואה על הנביאים ומה
 ההפרש בין האדם אשר תשרה עליו
 רוח⁽¹⁴⁾ נבואה ובין מי שלא תשרה בו
 ולמה היה האדם מצווה מוזהר⁽¹⁵⁾ בלתי
 20 זולתו ומפני מה נקרא האדם⁽¹⁶⁾ עולם
 קטן⁽¹⁷⁾ ונקרא העולם⁽¹⁸⁾ אדם גדול⁽¹⁹⁾
 ומה ההנהגה⁽²⁰⁾ וכמה מיניה הנה
 אלה⁽²¹⁾ הדברים כולם מסגולת הנפש
 הפילוסופית שתדעם⁽²²⁾ קצתם על צד
 25 הציור וקצתם על צד האמונה בלתי⁽²³⁾
 ציור אבל אין כל נפש נתנת לה

(1) P. התורות (2) H² ר"ל אחיות עינים
 (3) H² של הנבואה (4) P. נקרא האדם (5) H²
 מכל (6) H² אם תדע (7) H² כל אלה (8) H²
 ביצירה (9) H² ההכנות (10) H² מקניינה
 (11) P. ושונאת (12) H² הפחיתת (13) d. B.
 (14) H² של הפילוסופים.

F. מכת — 1. 2 d. M. F. C. (1)
 הגיעו (2) F. שלמותיהם (3) M. בעצמותיהם
 (4) P. O. F. (5) P. O. F. (6) d. P. (7) M. F. C.
 הגיעו (8) P. L. (9) P. O. בפעולה
 — 1. 9 בפע' (10) d. M. F. C. (11) O²
 הפרש (12) O. (13) O. ובין הקסם (14) d. P.
 F. והכישוף והקסם (15) L. (16) L. (17) O² L.
 האדם העולם (18) M. והעולם [ונקרא] P. in m.
 גדול. L. עולם גדול (19) P. (20) P. הנהגה (21)
 F. האמנם מבלתי, O² בלי.

הפילוסופיאה ומוכנת¹ לדעת זה כולו² אבל תדע קצתו ואמנם יתכן³ ידיעת אלו הדברים בשלמותם לנפש⁴ אשר קרה⁵ לה בכריאתה והויתה שנבראה ובה הכנה⁶ לקבל אותו⁷ ושהיא מואסת ההנאות ממייתה התאוות גועלת⁸ הכסף והזהב אוהבת הטוב ועושי הטוב שונאת הרע⁹ ועושי נקשרת בנימוסים והדתות קונה המדות הטובות מרחקת המדות הרעות כבר התחבר¹⁰ בה החכמה והמעשה הנה זהו הפילוסוף¹¹ האמתי אצל ארסטו ואפלטון¹² והכמי הפילוסופים כי מי שלא יהיה בתואר הזה הנה אינו אצלם פילוסוף אמתי ולכן אמ' ארסטו אין הכונה שתדע בלבד רק¹³ הכונה שתדע ותעשה ותהיה אוהב אותם¹⁴ החסידים והצדיקים¹⁵ הנקשרים¹⁶ בנימוסים ואמ' גם כן הרגו מי שאין לו דת ואמ' אפלטון מי שירצה לקרות¹⁷ הפילוסופיה¹⁸ הטהורה יטהר¹⁹ מדותיו מן המדות הרעות כי הנה לא ילמד הפילוסופיה הטהורה²⁰ מי שיהיה²¹ טמא²² כמו שהוא בלתי²³ אפשר שיראה האדם פניו במראה כהה²⁴ או במים עכורים סגולת²⁵ הנפש הנבואית סגלת זאת הנפש²⁶ הנכבדת²⁷ לקבל הנבואה

שלא יתואר בתואר הזה אינו פילוסוף ולכן אמר ארסטו אין הכונה¹ שנהיה יודעים לבד אלא שנהיה יודעים ועושים ונהיה טובים וחסידים מתקשרים בחקים ואמר הרגו לאשר אין⁵ לו² תורה ואמר אפלטון מי שרוצה ללמוד הפילוסופיאה יטהר את מדותיו מן הפחיתות כי לא יתלמד הפילוסופיאה הטהורה מי שהוא טמא³ כמו שלא יתכן לאדם לראות את⁴ פניו במראה כהה או במים עכורים. וסגולת הנפש הנבואית לקבל הנבואה והזכרון וההתדבק בשכל הפועל ותיקון שאר הנפשות הנוטות מדרך האמת ולהכריח האדם עד שיעשה מה שצריך על¹⁵ הדרך שצריך ובעת שצריך ולהשלים הנפשות החסרות בהציע להם הדינין⁵ והאיום והאזהרות⁶ והודעת הדברים אשר אין בכח הנפש הפילוסופית לדעתם לפי שהנפש הפילוסופית לא²⁰ תשתדל לעיין אלא בכללים⁷ לבד ולכן⁸ היה ארסטו מצוה להאמין מה שבאו בו התורות ומצווה ליסר מי⁹ שמגלה פנים¹⁰ במצותיהן ואזהרותיהן ואמר אפלטון גלאים אנו¹¹ להבין מה שבאו בו התורות אמנם נדע ממנו מעט ונסכר¹² הרבה והנפש הזאת היא

(1) O² ומזאת C. (2) כולנו L. תתכן P.M.L.C. (3) קנה L. (4) O.M.C. בנפש (5) L. (6) הוכנה O² אותה O² תועלת P. (7) רע O² התחברה P. (8) זה הוא פילוסוף P. (9) ואפלטון C. ואפלטון P.O. (10) אמנם אמנם F. ואמנם, O² לבד רק L. (11) P. (12) O² F. (13) הצדיקים והחסידים F. (14) נקשרים C. לקראת, O² P. לקרא P. (15) הפילוסופיאה O² ירחיק מדותיו הרעות C. הטהורה יטהר מדותיו מן המדות מי P. (16) שיהיה P. (17) כמו שאי אפשר L. (18) d. C. (19) in m. C. (20) שעתה בה הלודה] L. (21) נכבדת, P. (22) d. P. F. (23) d. O. M.

היקרה והנכבדת מהנפשות אשר בעולם היסודות והעליונה והיא החוק המנהיג שאר הנפשות ולא יודמן שתמצא הנפש היקרה הזאת אלא בבעלי⁽¹⁾ הטבעים השלימים והנפש הזאת אינה צריכה לקנין הידיעות והחכמות וההקשים⁽²⁾ וההקדמות כמו שצריכה הנפש הפילוסופית כי ההקשים המורגלים בחכמה אמנם הם כמו מסורות ששמום למסורת⁽³⁾ בעלי הטבעים השלמים לתקן ולישר לבעלי הטבעים החסרים ואם יודמן אל האדם בשורש מולדו שינתן לו סברה⁽⁴⁾ שלימה לא יצטרך לאותן⁽⁵⁾ ההקשים וימצא הדברים השכליים כאלו הם מצויירים בנפשו וכמו שאנו מוצאים בסברות בני אדם שהם בתכלית החסרון קרובים מטבעי הבהמות כן בלי ספק שיש מהם בתכלית השלמות קרובות⁽⁶⁾ מדעות המלאכים ויהיו הסברות אשר באלה⁽⁷⁾ בלתי צריכות שום הקש ודי להם בשום רמו ומשל והבורא יר' משלים הנפשות אשר באלה בשרש יצירתן בבטן⁽⁸⁾ להנהיג העולם באמצעותן והו המחיוב⁽⁹⁾ להיות הנבואה השגה נאצלת ולא קנין וסגולת הנפש הכללית ומעלתה היא

ורוח⁽¹⁾ אלהים והדבקה בשכל הפועל והישיר⁽²⁾ שאר הנפשות הנוטות מן האמת ולהגביל האדם עד שיעשה מה שראוי לו לעשות בעבור מה שראוי בעת שהוא⁽³⁾ ראוי והשלים הבריאה החסרה ולתת דתות וחוקים ותוכחות ויעודים ולספר⁽⁴⁾ הדברים⁽⁵⁾ אשר אין⁽⁶⁾ בכח הנפש הפילוסופית⁽⁷⁾ לדעת אותם כי הנפש הפילוסופית אמנם נתן לה 10 העיון⁽⁸⁾ בכללים⁽⁹⁾ בלבד ולכן אמי אפלטון אנחנו לואים⁽¹⁰⁾ מהבין⁽¹¹⁾ מה שבא⁽¹²⁾ בתורות על ידי⁽¹³⁾ הנביאים ואמנם נדע ממנו⁽¹⁴⁾ מעט ונסכל הרבה ולכן היה⁽¹⁵⁾ ארסטו⁽¹⁶⁾ מצווה לקבל 15 ולהאמין לכל⁽¹⁷⁾ מה שבא⁽¹⁸⁾ בתורות⁽¹⁹⁾ וצוה⁽²⁰⁾ ליסר מי שמעמיק לבקש⁽²¹⁾ טעמים וסבות למצוותיה ואזהרותיה⁽²²⁾ ולנעור מי שיקשה בה והנפש הזאת היותר⁽²³⁾ נכבדת מן הנפשות⁽²⁴⁾ אשר בעולם⁽²⁵⁾ היסודות והיותר עליונה והיא האדונית⁽²⁶⁾ המנהיגה לשאר הנפשות ולא יקרה⁽²⁷⁾ שתמצא הנפש הזאת הנכבדת כי אם כבעל הבריאה השלמה והנפש הזאת לא תצטרך לקנות 25 הידיעות⁽²⁸⁾ והחכמות בהקשים והקדמות כמו שתצטרך⁽²⁹⁾ הנפש הפילוסופית כי ההקשים המדעיים אמנם⁽³⁰⁾ הם

P. (1) H² בבעלי חיים הטבעים (2) P. וההקשות (3) H² למסורות (4) H² סברה (5) H² אל אותם (6) H² קרובות (7) H² כללנו (8) H² בבניין (9) H² המחוייב. F. (10) d. O² (11) d. P. (12) היתה P. d. O. (13) d. O² (14) על יד F. (15) d. P. (16) d. P. (17) d. O² (18) d. P. (19) d. P. (20) d. P. (21) O. מי שמבקש (22) C. (23) d. O² C. (24) P. O² F. (25) שבנפשות, L. (26) שבנפשות O² (27) P. האדנות (28) O. M. L. C. (29) O. M. L. C. (30) שטצטרך d. O.

P. (1) ורואה P. O. (2) והיישיר P. O. (3) d. O² (4) F. לראוי (5) L. הדבר (6) d. O² (7) O. הפילוסופים (8) O. עיון, O² הענין (9) O² בכלליה, P. בכללם (10) F. (11) d. F. (12) F. (13) d. P. (14) על יד F. (15) d. P. (16) d. P. (17) d. P. (18) d. P. (19) d. P. (20) d. P. (21) O. מי שמבקש (22) C. (23) d. O² C. (24) P. O² F. (25) שבנפשות, L. (26) שבנפשות O² (27) P. האדנות (28) O. M. L. C. (29) O. M. L. C. (30) שטצטרך d. O.

לאשר מודים¹) בה תחת השכל הפועל
 מקיף אותה מכל צדדיה והיא מקפת
 כדור הנלגלים ויש לה לפי מה שאמרו
 שתי עגולות וקו ישר והעגולה
 הראשונה דבוקה בנלגל המקיף והוא 5
 הקצה העליון והעגולה השנית היא
 הקצה השפל ומקומה מרכז הארץ
 וזהו²) משל לקרב מקרב³) הדבר להבין
 כי העצמים המושכלים לא יתוארו
 להם מקומות ולא תיוחס להם קצה⁴) 10
 מששת הקצוות והקו הישר שאמרו
 הוא בין הקצה העליון שלה והקצה
 השפל יורד ודבק בעגולת השכל
 נמצאו שתי העגולות האחת בראש
 הקו והשנית בסופו וקוראים אותו 15
 סולם העליה והירידה ובו יגיע הכה
 הנבואי⁵) אל הנפש הפרטית הטהורה
 ובו יורדים המלאכים להנהיג העולם
 ועולים⁶) הרוחות הזכות אל העולם
 העליון והטעם אל העגולה העליונה 20
 ויש להם בזה מאמר ארוך.

סדרים¹) הניחם בעל הבריאה השלמה
 נדרים והישרות²) לבעלי הבריאה החסרה
 וכאשר קרה³) לאדם בעיקר בריאתו
 שיהיה נברא בריאה שלימה לא
 יצטרך אל ההקשים ההם וימצא
 הדברים השכליים כאלו הם מצויירים⁴)
 בנפשו כי כמו שאנחנו נמצא בבריאה⁵)
 האנושית בריאה בתכלית החסרון
 קרובה⁶) מבריאת הבהמות כן בלא ספק
 יתחייב שימצא בהם מי שנברא⁷)
 בתכלית השלמות קרובה מבריאת⁸)
 המלאכים ותהיה הבריאה הזאת בלתי
 צריכה אל ההישרה בהקשים המדעיים
 כמו⁹) שלא יצטרכו המלאכים אבל
 יספיק להם מעט רמז ומעט השתכלות
 והאל ית' כבר השלים הבריאה הזאת
 בעיקר בריאתה להנהיג העולם
 באמצעותה¹⁰) וזה יחייב¹¹) שתהיה
 הנבואה הזכרה מבלתי¹²) קנין. סגולת
 הנפש הכללית¹³) מדרגת הנפש
 הזאת הכללית אצל מי שקיים¹⁴) אותה

מן הפילוסופים תחת אופק¹⁵) השכל הפועל¹⁶) והשכל מקיף בה מכל צדדיה והיא
 מקפת בכדור הנלגלים ולה¹⁷) לפי מה שסוברים שתי עגולות וקו ישר והעגולה¹⁸)
 הראשונה דבקה בנלגל המקיף והוא¹⁹) קצה העליון והעגולה השנית היא הקצה
 השפל²⁰) ומקומה מרכז הארץ וזה קרוב כי העצמים המושכלים לא יתוארו 25
 במקומות²¹) ולא בצדדים הששה וסוברים כי בין הקצה העליון ממנה והקצה
 התחתון קו יגיע בין שתי העגולות יקראו אותו²²) סולם החגרות²³) ובו

¹) O² חברים ²) O² והיישרים לבעל
³) L. נזדמן ⁴) O² מצויים ⁵) F. בכריאה
 — 1. 9 d. הבהמות ⁶) C. קרובה — 1. 11
 קרובה d. ⁷) L. שיברא P. שברא, O² מי
 שנ' d. ⁸) C. מבריאות ⁹) O. M. L. C. אבל כמו ¹⁰) C. באמצעותם ¹¹) F. חיב ¹²) M. C.
 O. בלתי ¹³) C. בכללית ¹⁴) M. C. שמקיים, L. שיקיים ¹⁵) L. אופן ¹⁶) O² d. ¹⁷) P. ולזה,
 L. [ס"א ולזה] in m. ¹⁸) M. F. C. ועגלה ¹⁹) O² והוא הקצה, P. והוא ²⁰) d. P. ²¹) O²
 במקומותם ²²) M. L. F. C. אותם ²³) L. העלייה, L. [ס"א החגרות] in m.
 2

תדבק הנבואה בנפש הפרשית הטהורה וכו') תעלנה הרוחות⁽²⁾ הנקיות אל העולם העליון וכו' ירדו⁽⁸⁾ המלאכים ולהם בה⁽⁴⁾ דברים ארוכים הסתפקנו ממנו בכלל הזה כי כונתינו בספר הזה זולת הענין ההוא⁽⁵⁾.

השער השני

5 בביאור אמרם כי חכמת האדם ידומה עגולה רעיונית ושעצמותו יגיע אחר מותו אל אשר הגיעה⁽⁶⁾ ידיעתו בחייו כבר השתכלתי⁽⁷⁾ וישירנו האל וישירך אל יושר המאמר והמעשה וישמרנו 10 מן החטא ומן הטעות⁽⁸⁾ זה⁽⁹⁾ אשר אמרו והתבוננתי מה שזכרו⁽¹⁰⁾ ומצאתי אותו סובל שני פירושים אחד מהם כי האדם יפתח⁽¹¹⁾ עיונו בדבר שאין לו חומר ויכלה⁽¹²⁾ עיונו אל דבר שאין⁽¹³⁾ לו חומר⁽¹⁴⁾ ויהיה חזרת עיונו וחכמתו⁽¹⁵⁾ 15 אל כמו התחלתו וכמו שהתחלת⁽¹⁶⁾ צורת האדם מדבר שאין לו חומר⁽¹⁷⁾ אין חומר לו⁽¹⁸⁾ כן תכליתו שישוב אל דבר אין חומר לו⁽¹⁹⁾ ואיני רוצה בתחלת⁽²⁰⁾ צורתו הגשמית⁽²¹⁾ אשר היא תמונת היולי 20 שלו כי זאת ההתחלה מן החומר⁽²²⁾ ואמנם ארצה התחלת⁽²³⁾ צורתו המדברת אשר בה היה האדם אדם ונבדל מן שאר ב"ח אשר אין דבר להם⁽²⁴⁾ כי הצורה 25 הזאת התחלתה מן השכל הפועל

הפרק הרביעי⁽¹⁾ שחכמת האדם תדמה לעגולה מחשבת אמרו הפילוסופים שחכמת האדם תדמה⁽²⁾ לעגולה מחשבת ושעצמות האדם יגיע אחר מותו אל מקום שהגיעה⁽³⁾ חכמתו בחייו וביארו הדבר הזה בשני פנים האחד שהאדם יתחיל עיונו בדבר שאין לו חומר ויהיה⁽⁴⁾ מחזור חכמתו ועיונו אל מקום התחלתו וכמו שהתחלת צורת האדם מדבר שאין לו חומר⁽⁵⁾ והתכלית המבוקש⁽⁶⁾ לו שיחזור דבר⁽⁷⁾ שאין לו חומר כן⁽⁸⁾ חכמתו ועיונו ואין הטעם בהתחלת צורת גופו אשר הוא⁽⁹⁾ תבנית היולאנית כי התחלתה של זאת⁽¹⁰⁾ הוא החומר אמנם הטעם על התחלת צורתו המשכלת אשר בה נהיה אדם אדם⁽¹¹⁾ ונבדל מן הבהמות לפי כי זאת הצורה⁽¹²⁾ התחלתה השכל ומחזור⁽¹³⁾ אליו וביאור זה שהתחלת חכמת האדם המספר אשר אין צריך להבנתו אל החומר⁽¹⁴⁾ ויתעלה מן המספר לעיון

(1) H² הרביעי — l. 6 אמרו d. H² (2) H² שהגיע (4) H² ויהיו (5) H² חומר — l. 16 חומר (6) P. המבוקשת (7) B. אל דבר (8) H² רק (9) H² היא (10) B. זו (11) H² נהיה האדם (12) P. כה הצורה (13) P. ומחזירה (14) H חומר, H² החומר — p. 19. l. 2 d. כי (15) P. לו חומר (16) L. לו חומר (17) d. F. (18) P. התחלתה החמר, O² התחלת החומר, P. התחלה (19) O² תחלת (20) O² בהם.

(1) P. ,d. L. ובה (2) L. יעלו הנפשות (3) C. ירוין (4) O² ולהם d. ובהרבה. d. P. (5) L. הזה (6) O² הגיע (7) O² השתכלנו (8) O. והטעות (9) P. F. הזה (10) O. אשר זכרו (11) O² יפכה (12) L. F. יעלה (13) P. אין (14) O. חומר לו, O² — l. 17 d. לו (15) P. F. חכמתו ועיונו (16) C. שהתחלתה (17) d. F. (18) P. בהתחלת הגשמית (19) P. התחלת החומר, O² התחלת החומר, P. התחלה (20) O² תחלת (21) O² בהם.

בענין הגודל⁽¹⁾ והגודל צריך להבינו אל
 חומר כי לא יתכן שום גודל⁽²⁾ אלא
 בחומר רק⁽³⁾ שיש ממנו שצריך אל
 החומר⁽⁴⁾ מעט ויש ממנו שצריך לו
 יותר וזה כי התחלת הגדולה הנקודה 5
 שהיא התחלת הקו ואחריו הקו אשר
 הוא התחלת השטח ואחריו השטח
 שהוא⁽⁵⁾ התחלת הגשם ולזה צריך
 בהבנתו מעט מחומר וכשמגיע העיון
 בגשם הנה עיונו נשקע בחומר ואז 10
 יגמר עיונו בתבנית והרי הוא נכנס
 בכך בעולם הטבע ואחר כן⁽⁶⁾ יתחיל
 להפשיט עצמו מן החומר מעט מעט
 על מדרגות כמו⁽⁷⁾ שעולה אליהן⁽⁸⁾
 מעט מעט בעת עיונו בנקודה והקו 15
 והשטח ולא יסור עד שיפטר מן
 החומר מעט מעט וזה כי הוא כשיעין
 ביסודות והמחצבים אמנם יעין בנופים
 ברורים שאין להם התחלה⁽⁹⁾ מלבד
 הטבע וכאשר יגיע אל הצמח ימצא 20
 בו התחלה מהתחלות⁽¹⁰⁾ הנפש ונקראת
 אותה ההתחלה הנפש הצומחת ויהיה
 כבר מתחיל להפשיט⁽¹¹⁾ מן החומר
 מעט וכשמגיע עיונו אל בעל⁽¹²⁾ חיים⁽¹³⁾
 הבלתי מדבר ימצא אורת⁽¹⁴⁾ הנפש 25
 בו יותר חזק ונקרא האורת הזה
 הנפש החיונית ויהיה כבר נפשט מן
 החומר יותר וכשמגיע עיונו בבעל⁽¹⁵⁾

ותשובתה אליו וביאור הכלל הזה כי
 התחלת ידיעת האדם המספרים אשר
 לא יצטרכו⁽¹⁾ בהבנתם אל חומר⁽²⁾ ואחר
 יעלה מהם אל העיון בגדולים אשר
 יצטרך⁽³⁾ בהבנתם אל חומר זולת שהוא
 יצטרך בקצתם אל החומר פחות ממה
 שיצטרך אליו בקצתם כי התחלת
 הגדולים הנקדה אשר היא תחלת⁽⁴⁾
 הקו אשר אין⁽⁵⁾ מרחק לה ואחר הקו
 אשר הוא התחלת השטח ואחר השטח
 אשר הוא התחלת הגשם ואלו⁽⁶⁾
 יצטרך⁽⁷⁾ בהבנתם אל⁽⁸⁾ חומר מעט
 וכאשר הגיע אל העיון בגשם נשתקע
 בחומר והגיע⁽⁹⁾ בעיונו בהכמה⁽¹⁰⁾
 הטבעית ואחר יתחיל להחלין⁽¹¹⁾ מן
 החומר ולהפשיטו מעליו מעט מעט
 על מדרגות שעלה⁽¹²⁾ אליו מעט מעט
 בעת⁽¹³⁾ עיונו בנקודה והקו והשטח ולא
 יסור כן⁽¹⁴⁾ עד שיהיה נבדל מן החומר
 לגמרי וזה שהוא כאשר עיין ביסודות
 והמחצבים הנה אמנם יעין בגשמים
 גמורים אין בהם התחלה זולת הטבע
 וכאשר בא אל העיון בצמחים מצא
 בהם התחלה מהתחלות הנפש ותקרא⁽¹⁵⁾
 הנפש הזאת נפש⁽¹⁶⁾ הצומחת ויהיה
 כבר התחיל⁽¹⁷⁾ להיות נפשט מן החומר
 מעט וכאשר בא אל העיון בב"ח בלתי
 מדבר⁽¹⁸⁾ ימצא ענין⁽¹⁹⁾ הנפש בו יותר

(1) P. גודל העיגול (2) B. עוגל (3) H²
 רק מה (4) H חומר (5) H² אשר הוא (6) B.
 כך (7) P. עד (8) H² אליהם (9) B. התחלה
 — 1. 21 d. התחלה (10) H² מהתחלת (11)
 H² d. H² (12) H² ב"ח (13) P. את.
 להחלק (14) L. כמו שעלה עליו (15) O² בכח
 O² (16) O² ונקרא (17) O² יתחיל (18) O² עיון.

(1) C. הצטרכו, חומר — 1. 5 חומר d.
 (2) P. החמר (3) O. יצטרכו (4) O. התחלת
 (5) P. O² F. שאין (6) P. O. M. C. ואליו,
 O² אליו, F. ואליה (7) P. O² L. F. צריך
 (8) C. אל — 1. 14 בהכמה d. (9) O. והגיע
 — 1. 16 מעט d. (10) F. אל החכמה (11) O²
 — O² (12) O² בו (13) O² ונקרא (14) P. O. F. הנפש (15) O² יתחיל (16) O² עיון.

בהשתכלו ומחשבתו אל הבורא ית¹
 כי יראה האחרון עלול למחוייב²
 המציאות ויתחיל אז לעיין בתאריו
 ומה הראוי לתאר אותו בו³ ומה
 שאינו ראוי ואיך נשתלחו הנמצאים 5
 ממנו ועל אי זה צד יתכן לאמר שהוא
 פועלם והוא עלתם בענין שלא ישיגנו
 חסרון ואיך מנדיג עולם הגלגלים
 באמצעות השניים והשכל הפועל
 ותנועת הגלגלים סביב הארבע יסודות 10
 והרי הוא נכנס בחכמה הנימוסית⁴
 והחקית ולא יסור לרדת עד שישוב
 אל פרטי המורגשים אשר מהם
 התחיל העיון בעת עלותו בהשתכלות
 ודמתה החכמה העיון. הוזה בהשתכלות 15
 לעגולה לפי שיעיין בנמצאים בעת
 ירדתו בעיון אחר מאשר יעיין בהם
 בעת עלותו כמו שמתחיל קו⁵ העגולה
 מן הנקודה ומחזורו⁶ אליה על צד
 אחר ויקראו העיון הראשון⁷ האנושי 20
 והשני האלהי ויקראו העיון הראשון
 הדרך אל הבורא ית⁸ וכמו שהתחלת
 האדם ממושכל ותכליתו אל מושכל
 והוא בין שתי⁹ הקצוות מוחש כן
 חכמתו מתחיל ממושכל ויגיע אל 25
 מושכל ומה שביניהם הידוע והמוחש
 ויהיה תכלית חכמת האדם הוא תכלית
 עצמותו ויגיע אל עולם השכל בחייו

צריך אליו קונה המציאות ממנו ויהיה
 כבר הופשט מן העיון בשניים התשעה
 והשכל הפועל ואלו אשר יקראו
 המלאכים הקרובים¹ והקרובים ויהיה
 כבר הגיע במחשבתו² והשתכלותו אל
 הבורא ית³ וילך⁴ או בעיון בתאריו
 ומה שמותר ונכון שיתואר⁵ בו ומה
 שאינו מותר⁶ ואיך נשלחו⁷ הנמצאות
 ממנו ית⁸ ועל אי זה פנים ראוי
 שיאמר שהוא פועל אותם וסבתם
 עד⁹ שלא ישיגו חסרון⁸ ואיך הנדיג⁹
 עולם¹⁰ הגלגלים באמצעות השניים¹¹
 הנבדלים מן החומר והנדיג מה שתחת
 הגלגלים באמצעות השניים והשכל
 הפועל וסבוב הגלגלים סביב היסודות
 הדי ונפל בחכמת ההנהגה והנימוסים
 ולא יסור לרדת עד שישוב אל
 האישים המוחשים אשר מהם התחיל
 בעיון¹² בעת עלותו בהשתכלותו¹³
 ודמו החכמים מדרגת¹⁴ העיון הוזה
 וההשתכלות¹⁵ לעגולה מפני שהוא
 יעיין בנמצאות¹⁶ בעת ירדתו¹⁷ זולת
 העיון אשר יעיין בהם בעת עלותו
 כמו שיתחיל קו העגולה מן הנקודה
 ואחר כן ישוב אליה על זולת
 הצד אשר הלך ממנה ויקרא העיון
 הראשון¹⁸ העיון האנושי והעיון השני
 העיון¹⁹ האלהי ויקראו הראשון הדרך

H² (4 d. H² (3 ומחוייב B. (2 H² השי"י (3) P. מחשבתו,
 הנמוסיו' (6) d. H² (6) P. H² H. (6) d. H² (6) P. ומחזורו
 H² (7) הראשון הראשון (8) B. שני.
 1. 14 — O² O. (11) העולם (10) O. השניים —
 O² מדרגת אשר יעיין העיון
 O² M. C. (15) והשתכלותו, L. והשתכלות.
 O. (16) d. P. (17) O² רדתו,
 P. ידיעתו (18) d. F. (19) d. F.

בו ענין
 גנין הוזה
 התחלה
 העתוד²
 דיו יוסף
 הדברים
 מה ובין
 וכאשר
 ש יופיעו
 שר אינם
 החומר
 מהחכמה
 יין בענין
 והראשון
 ותבונותו
 שמשלים
 מושכלות
 העשירית
 בתשיעי
 השביעי
 במחשבתו
 א במעלת
 נמצאים⁶
 כל מצוי
 ת ממנו⁷
 בשניים
 בר הגיע
 התבוננתו
 לת⁶
 B. (7)
 התחלות
 O. (17)

הראשונים בחכמתו ועיונו ובהיים
 השניים בעצמותו ועצמו וזה טעם
 המאמר שעצמות האדם יגיע אחר
 מותו אל מקום שהגיעה אליו חכמתו
 בחייו אלא שלא יעבור ממעלת⁽¹⁾
 השכל הפועל שהיא המעלה העשירית
 וקצת מהם אומרים כי אינו משיג
 אלא למעלת הנפש הכללית ומעלתה
 למטה ממעלת השכל הפועל כמו שכבר
 ראית והפן⁽²⁾ השני כי כל מצוי משכיל
 לא יתעצם על השלמות אלא בשישכיל
 הסבה הראשונה אשר ממנה⁽³⁾ נשתלחו
 הנמצאים אלא שבכל⁽⁴⁾ מצוי תרחק
 מעלתו מהמעלה שלא יתכן להשכיל
 עד שישכיל מזה שיש בינו ובינה
 מהנמצאים הקודמים לו במעלה ואינו
 השני שהוא הקרוב אליו במעלה אינו
 צריך בתשלום עצמו אל אמצעי אך
 המצוי השלישי צריך כי הוא לא
 ישכיל הראשון אלא באמצעות השני
 וכן המצוי⁽⁵⁾ הרביעי לא יתכן לו
 להשכילו אלא באמצעות השלישי
 והשני⁽⁶⁾ וכן כלם וצריך המצוי מאלה
 המצויים⁽⁷⁾ המשכילים בתשלום תעצמו
 בהשכיל⁽⁸⁾ מזה שעליו ומה שתחתיו
 ולכן נצרך האדם בתשלום תעצמו
 להשכיל כל הנמצאים יען⁽⁹⁾ שמעלתו
 מן המצוי העליון הנאצל מן הסבה

אל האל ית' וכמו שהתחלת האדם⁽¹⁾
 ממושכל ותכליתו אל מושכל והוא
 מה⁽²⁾ שבין שתי⁽³⁾ הקצוות מוחש כן⁽⁴⁾
 ידיעתו תתחיל ממושכל ותכלה אל
 5 מושכל ומה⁽⁵⁾ שבין שניהם הידוע
 המוחש ויהיה תכלית ידיעת האדם
 הוא⁽⁶⁾ תכלית⁽⁷⁾ עצמותו ויגיע אל עולם
 השכל בחייו⁽⁸⁾ ויכלה אל מושכל ומה
 שבין שניהם הידוע המוחש ויהיה תכלית
 10 ידיעת⁽⁹⁾ האדם הוא תכלית עצמותו
 הראשון בידיעתו ועיונו⁽¹⁰⁾ ובהייו
 השניים בעצמותו ועצם⁽¹¹⁾ נפשו הנה
 זה הוא⁽¹²⁾ הנרצה במאמר מי שאמר כי
 עצמות האדם יגיע אחר מותו אל
 15 אשר יגיע⁽¹³⁾ ידיעתו בחייו אבל שהוא
 לא יעבור ממדרגת⁽¹⁴⁾ השכל הפועל
 והיא המעלה העשירית⁽¹⁵⁾ ממעלת
 הסבה הראשונה ואמרו⁽¹⁶⁾ קצתם כי
 תכליתו שישגיג⁽¹⁷⁾ במעלת הנפש
 20 הכללית ומעלתה למטה ממעלת השכל
 הפועל כמו שזכרנו במה שקדם הנה
 זה במה שנראה⁽¹⁸⁾ לי בפירוש⁽¹⁹⁾
 מאמרם אשר שאלת⁽²⁰⁾ עליו ויש בו
 פנים אחרים והוא⁽²¹⁾ כי כל נמצא
 25 יתואר⁽²²⁾ בעיון הנה עצמו⁽²³⁾ לא
 ישלם אלא שישכיל הסבה הראשונה
 אשר ממנה⁽²⁴⁾ נשתלחו הנמצאות אלא
 כי⁽²⁵⁾ כל נמצא תרחק⁽²⁶⁾ מדרגתו

(1) H² ממעלות B. והפרק H² והפן
 (2) H. B. ממנו H² שכל⁽⁵⁾ d. H²
 (3) H² d. H² (7) H² המצויים (8) H² להשכיל
 (9) H² יען כי שמעלתו.
 (10) O² F. (11) P. מדרגת (12) F. מעלה עשירית
 (13) P. ואמר (14) O² F. (15) P. כמה נראה (16) M. F. כפי, O² מאמרך
 (17) P. אמרת (18) O. וזה (19) P. לא נמצא יבואר (20) P. בעצמו (21) O² d. F. (22) O² d. F. (23) O² d. F. (24) O² d. F. (25) O² d. F. (26) P. כל מרחק תמצא.

(1) P. שתחלת אדם (2) O. F. (3) O² d. P. כי O² (4) O² d. P. — l. 6 המוחש d. O² שביניהם O. (5) O² היא M. (6) בתכלית O² בחייו — l. 11 הראשון O. (7) O² d. P. (8) O² d. P. (9) O² d. P. (10) O² d. P. (11) P. ובעיונו (12) P. ובעצם (13) O² d. P. (14) O² d. P. (15) P. ואמר (16) O² d. F. (17) P. כמה נראה (18) O² d. F. (19) P. לא נמצא יבואר (20) P. אמרת (21) O. וזה (22) P. לא נמצא יבואר (23) P. בעצמו (24) O² d. F. (25) O² d. F. (26) P. כל מרחק תמצא.

ממדרגת הראשון אי איפשר לו
שישכילו עד שישכיל מה⁽¹⁾ שבינו
ובינו⁽²⁾ מן הנמצאות הקודמות במעלה
ואולם הנמצא השני אשר הוא היותר⁽³⁾
קרוב שבכל⁽⁴⁾ הנמצאות אליו במעלה
לא יצטרך בהשלים עצמו אל אמצעי
ואולם הנמצא השלשי הנה הוא לא
ישכיל הראשון אלא באמצעות השני
וכן הנמצא הרבעי אי איפשר לו
שישכילהו⁽⁵⁾ אלא באמצעות השני
והשלשי⁽⁶⁾ וכן מה שאחר זה ולא יצטרך
כל נמצא מאלו הנמצאות המדברות
בשלמות עצמו⁽⁷⁾ אל שישכיל כל מה
שלמטה ממנו במעלה זולת האדם
לברו שהוא יצטרך בשלמות⁽⁸⁾ עצמו⁽⁹⁾
אל⁽¹⁰⁾ שישכיל מה שהוא למטה ממנו
בגדולה ובמדרגה⁽¹¹⁾ כמו שיצטרך⁽¹²⁾
שישכיל מה שעליו ולכן הוצרך⁽¹³⁾
בשלמות עצמו אל⁽¹⁴⁾ שישכיל מה
שהוא⁽¹⁵⁾ למטה ממנו בגדולה מכל
הנמצאות והסבה בזה כי מדרגתו
במציאות הנשפע מן הסבה הראשונה
המדרגה האחרונה כי הוא אמנם יהיה⁽¹⁶⁾
אחר קדימת ב"ח בלתי מדברים
והצמחים⁽¹⁷⁾ והמחצבים והיסודות⁽¹⁸⁾
וההיולי והיו אלו הדברים יותר⁽¹⁹⁾
קודמים⁽²⁰⁾ ממנו במדרגת המציאות
ואע"פ שהוא יותר נכבד מהם כי

הראשונה האחרונה⁽¹⁾ שבמעלות כי
האדם לא נהיה אלא אחר שקדמו
הבעלי חיים שאינם מדברים והצמח
והדומם והיסודות וההיולי ונהיו כל
אלה קודמים לו במציאות אף כי הוא⁵
נכבד מהם כי הנפש המשכלת צורה
בנפש החיונית והנפש החיונית צורה
בנפש הצומחת והנפש הצומחת צורה
במחצבים והמחצבים צורה בהיולי ולפי
שנהיו אלה הדברים קודמים לו במעלת¹⁰
המציאות ולא יתכן לו להשכיל הסבה
הראשונה עד שישכיל מה שיש בינו
ובינו מן האמצעיים נצרך להשכיל מה
שתחתיו כמו שנצרך להשכיל מה
שעליו ולפי שנהיו הנמצאים הנמצלים¹⁵
מן הסבה הראשונה תבניתם כתבנית
עגולה שסופה האדם כמו שראית נצרך
האדם כשיעלה על⁽³⁾ סדר מציאותו
שיהפך העגולה בעת המבחן וירד
ממעלתו במציאות אל מעלת הבעלי²⁰
חיים שאינם מדברים שהיא המעלה
השפלה אליו⁽³⁾ ואחריה⁽⁴⁾ אל הצומח
ואחריה⁽⁵⁾ אל הדומם ואחריה [אל] הדי
יסודות ואחריה אל ההיולי וכשמגיע
אל ההיולי הרי הוא כבר הגיע אל²⁵
המעלה השפלה שבכל המציאות
ומתחיל⁽⁶⁾ לעלות ממנה עד התחלתה
העליונה ויהיה⁽⁷⁾ עליו⁽⁸⁾ הראשון אל

d. B. (3) H² והאחרונה (2) H² אל על (3)
1. 25 — H² אחריה (6) H² ואחריה (3)
הגיע d. (6) P. H. ותתחיל (7) H² ויהא
P. H. B. עליו. (8)

O. M. F. C. (13) d. P. כמו שיצטרך (13) d.
O² (15) d. P. (17) d. O² שלמטה (16) cf. praef. p. 16 n. 1;
O² O. (20) d. P. (19)

d. P. (3) O² ובין הני' הקדומות (3) d. O. (1)
O² שבכלל (6) F. הרביעי לא ישכילהו
O² השל' והשני (7) O² עצמו — מה (7) d.
P. (8) השלמות (8) P. (10) d. P. (11) אלא (11) O. L.
בגדולה ובמעלה, F. בגדולה — 1. 20 —
כן יצטרך (14) P. שלו; (14) P. שלו; (14) P. שלו;
ויסודות (19) O² O. (20) d. P. (19)

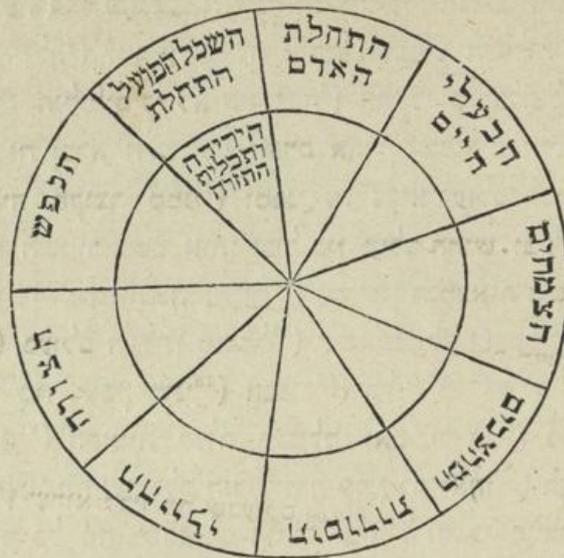
ובחיים
טעם
ג אחר
חכמתו
עלת⁽¹⁾
עשירית
משיג
מעלתה
שכבר
משכיל
שישכיל
שתלחו
תתרחק
השכיל
ובינה
והמצוי
ה אינו
גי אך
א לא
השני
כן לו
שלישי
מאלה
עצמו
תחתיו
עצמו
מעלתו
זסבה
והפך
d. H²
שכיל
עשירית
אמרך
d. F.

הצורה ואחר כן אל הנפש ואחריו אל השכל הפועל ואחריו אל השניים התשעה ואחריו אל הבורא ית' זולתי כי כשיגיע אל מעלת השכל הפועל נגמרה העגולה ואינו צריך לתשלומה לעבור למעלה מן השכל הפועל⁽¹⁾ לפי שכה נפשו המשכלת ממנו התחיל ואליו חוזר ואמנם יצטרך לדעת מה שיש למעלה מן השכל⁽²⁾ הפועל לתשלום עצמותו ורתעצומו⁽³⁾ לא לתשלום עגולת חכמתו ועיונו.

הנפש המדברת צורה בנפש החיונית והנפש החיונית צורה בנפש הצומחת והנפש הצומחת צורה במחצבים והמחצבים צורה ביסודות⁽¹⁾ הדי⁽²⁾ 5 והיסודות הדי⁽³⁾ צורה בהיולי ומפני שהיו אלו הדברים כולם⁽⁴⁾ קודמים לו⁽⁵⁾ בסדר המציאות ולא היה לו הרך שישכיל הסבה הראשונה עד שישכיל מה שבינו לבינה⁽⁶⁾ מן הנמצאות⁽⁷⁾ היה 10 צריך שישכיל⁽⁸⁾ מה שלמטה ממנו כמו שהוא צריך שישכיל מה שעליו.

ומפני⁽⁹⁾ שהיו אלו הנמצאות הנשפעות מן הסבה הראשונה תמונתם תמונת עגלה סופה⁽¹⁰⁾ האדם⁽¹¹⁾ כמו שזכרנו בשער הראשון היה צריך האדם כאשר הלך ממדרגת מציאותו⁽¹²⁾ שיהפך העגלה⁽¹³⁾ עם⁽¹⁴⁾ ההשתכלות וירד⁽¹⁵⁾ ממדרגתו 15 בנמצאות⁽¹⁶⁾ אל⁽¹⁷⁾ מדרגת ב"ה בלתי מדברים אשר היא המעלה היותר קרובה אליו מלמטה ואחר כן אל הצמחים ואחר כן אל המחצבים ואחר כן אל היסודות ואחר כן אל ההיולי וכאשר הגיע אל ההיולי⁽¹⁸⁾ כבר הגיע אל⁽¹⁹⁾ היותר שפלה⁽²⁰⁾ ממדרגות⁽²¹⁾ הנמצאות ויתחיל בעליה ממנה⁽²²⁾ אל התהלה⁽²³⁾ הראשונה ויהיה תחלת עלייתו⁽²⁴⁾ אל הצורה ואחר כן אל הנפש ואחר כן אל 20 השכל הפועל ואחר כן אל התשעה שניים אשר יקראו המלאכים⁽²⁵⁾ הקרובים ואחר כן אל הבורא⁽²⁶⁾ אבל שהוא כאשר הגיע אל מדרגת⁽²⁷⁾ השכל הפועל נשלמה העגלה ולא יצטרך בשלמותה שיעבור השכל הפועל כי כחו הדברי⁽²⁸⁾ ממנו התחיל ואליו ישוב ואמנם יצטרך לדעת מה שלמעלה מן השכל הפועל להשלים עצמותו והתעצמו לא להשלים עגולת ידיעתו ועיונו ואנחנו נשלים 25 השער הזה בשנקיף⁽²⁹⁾ עגלה⁽³⁰⁾ נמשיל בה מה שזכרנו ונחלקה לשי חלקים על מדרגות התשעה אחדים⁽³¹⁾ ונשים התהלה⁽³²⁾ בשכל⁽³³⁾ הפועל⁽³⁴⁾ ונמשיך אחריו

(1) ליסודות (2) d. O. (3) d. F. הם (4) ליסודות (5) d. O. (6) קדומים לו (7) d. P. F. (8) d. F. (9) מהשכל (10) H³ והתעצמו. (11) ובינה (12) O² הנ' — 1.12 הנ' (13) P. (14) שישכיל — 1.11 (15) מפני (16) O² סובב (17) F. האדם — האדם (18) P. המציאות, O. M. C. מציאות אל מדרגת — O. למדרגת — מציאות כמו (19) P. O. M. C. בעגולה (20) O. M. C. בעת (21) P. ויכיר (22) L. במצאות (23) F. ואל (24) P. היולי (25) L. אל התהלה (26) P. שכל (27) O² O. F. ממעלות (28) P. ממנה בעליה (29) M. עלותו (30) d. F. (31) s. M., d. C. (32) הבורא ית' (33) O. למדרגת (34) L. הדברית, P. הדברים (35) M. בשנשקיף (36) L. העגלה (37) M. אחרים (38) C. התהלה (39) C. שכל, O² O. L. (40) d. P. (41) השכל (42) d. P.

מה שתדבק מדרגתו במציאות⁽¹⁾ עם מדרגתו ואחר כן מה שילוח לו⁽²⁾ יורד ועולה⁽³⁾ עד שיחזור האחרון⁽⁴⁾ שבכל הנמצאות עליו⁽⁵⁾ ולא נזכור בעגלה הזאת כלום ממה שעל השכל הפועל כדי שיתבאר למי שיראה אותה⁽⁶⁾ כי האדם תשובתו אל השכל הפועל ענין⁽⁷⁾ אמרו התהלת הירידה ותכלית החזרה כי האדם יעיין תחלה⁽⁸⁾ מן החי בלתי מדבר ויכלה אל השכל הפועל וכאשר ירצה⁽⁹⁾ בעיונו בהפך השכל הפועל⁽¹⁰⁾ כמו שאמר התהלת הירידה ואם נשאר על עיונו הראשון הנה יהיה תכליתו או⁽¹¹⁾ החזרה כי ממנו יעלה בעיון בעת שישוב⁽¹²⁾ אל הדברים השכליים ומחם יתחיל בעיון⁽¹³⁾ בעת שישוב לעיון בעניינים המדעיים.

השער השלשי

- בבאור אמרם כי⁽¹⁴⁾ בכח השכל החלקי שיצוייר בצורת השכל⁽¹⁵⁾ הכללי 10 יבאר לך האל⁽¹⁶⁾ תעלומות חכמה ויעורך להבין סודות הנמצאות העניין הזה⁽¹⁷⁾ דבר דק תחתיו עניין נכבד ורצונם בזה כי האדם מוכן בבריאתו כשישפע עליו אור השכל הכללי ויצאה⁽¹⁸⁾ צורתו העיונית⁽¹⁹⁾ אל הפועל שיצוייר⁽²⁰⁾ כל הנמצאות ויניע בשכלו החלקי הצורות אשר בשכל הכללי וזה כי הבורא ית⁽²¹⁾ נשברא השכל הכללי השפיע עליו צורת הדברים אשר רצה להמציאם פתאום⁽²²⁾ בלי⁽²³⁾ 15

(1) O. M. C. במציאותו (2) L. לא (3) F. C. יורד עולה P. עולה ויורד (4) d. F. (5) O² אחרון שבכלל (6) O² אליו (7) d. L. ענין — l. 9 השער (8) d. P. (9) L. וכאשר ירצה d. O² בעיונו (10) d. P. F. (11) d. P. L. O² תכלית או (12) L. F. P. O² בעת שישוב d. O² אלו (13) L. בעיון בעת (14) d. F. (15) d. O² O. אלהים, (16) P. האלהים (17) d. F. (18) F. יצאה (19) O² רעיונית (20) O² שיצוייר (21) d. P. (22) d. F. (23) P. O. F. בלא, P. בלא — p. 26 l. 2 d.

בה להשיג ההצלחה אם הבין עצמותו⁽¹⁾ וידע מדרגתו⁽²⁾ מן העולם אי זו מדרגה
 היא⁽³⁾ השיג והצליח ואם יסכל עצמותו ולא ידע מדרגתו מן העולם אי זו
 מדרגה היא ומה הכוונה⁽⁴⁾ בהיותו אחרון לכל הנמצאות החטיא ושעה ויארך
 צערו ולכן אמר⁽⁵⁾ הכתוב כי לא יראני האדם והי⁽⁶⁾ ואמי רז"ל⁽⁷⁾ אבל רואה
 אותו בשעת מיתתו ואמר אחד⁽⁸⁾ מבעלי הדתות האנשים ישנים וכאשר מתו 5
 הקיצו ואמי גג כן דעו נפשכם תדעו אלהיכם ואמי אולי תקרב⁽⁹⁾ אל האל
 בשכלך כאשר תקרב⁽¹⁰⁾ האנשים אליו בעשותם ומפני זה אשר הקדמנו היה
 העולם חמשה מינים מן המציאות זולת מציאותו בידיעת⁽¹¹⁾ הבורא ית' וית'⁽¹²⁾
 מציאות בשכל הפועל ומציאות בנפש⁽¹³⁾ הכללית ומציאות בהיולי ומציאות בכח
 המדמה מן האדם ומציאות⁽¹⁴⁾ בכח הדברי מן האדם כאשר הגיע לו השכל הנקנה 10
 והיה⁽¹⁵⁾ בהשתכלות הזה כעגולה⁽¹⁶⁾ אשר תתחיל⁽¹⁷⁾ מנקודה ותשוב אליה מפני
 כי⁽¹⁸⁾ התחלתו שיהיה צורה משוללת בשכל⁽¹⁹⁾ ותכליתו שישוב⁽²⁰⁾ צורה משוללת
 בשכל ואז⁽²¹⁾ יצויר השכל החלקי⁽²²⁾ בצורת השכל הכללי ויהיה האדם⁽²³⁾ נושא
 לצורת העולם⁽²⁴⁾ כלימר שישא צורתו בעצמותו כמו שישא ההיולי הצורות⁽²⁵⁾
 הנה האדם כאשר השתכלו בו ההשתכלות הזה היותר נפלא מכל הברואים 15
 במעשהו⁽²⁶⁾ ואומנותו⁽²⁷⁾ יותר זרה ולכן אמי החכמים⁽²⁸⁾ כי הכוונה⁽²⁹⁾ במציאותו
 שלמות החכמה כי הוא הבר⁽³⁰⁾ בבריאתו שתי קצוות העולם והיה אמצעי
 ביניהם ושלמות שתי הקצוות באמצעי אשר יחברם רצו בזה כי הבורא ית'⁽³¹⁾
 ברא⁽³²⁾ עצם מושכל ועצם מורגש והיה שלמות החכמה⁽³³⁾ כשברא עצם שלשי
 יגיע בין שני⁽³⁴⁾ העצמים ויחבר שני הטבעים ויהיה האדם גבול בין עולם השכל 20
 ובין⁽³⁵⁾ עולם החוש והיה מצד צורתו השכלית⁽³⁶⁾ בעליון מדרגות הצורות
 הטבעיות ומצד צורתו הטבעית⁽³⁷⁾ בשפל מדרגות⁽³⁸⁾ הצורות השכליות ובספרי
 בני ישראל כי האדם נברא על התחום⁽³⁹⁾ בין הטבע המימי והטבע⁽⁴⁰⁾ אשר הוא
 בלתי⁽⁴¹⁾ מימי וזרה גם כן⁽⁴²⁾ על שהוא אמצעי בטבע⁽⁴³⁾ שהוא מחלק האפשרות⁽⁴⁴⁾
 והאפשר טבעו אמצעי בין המחוייב והנמנע⁽⁴⁵⁾ ואמרתי בזה על⁽⁴⁶⁾ דרך תוכחה 25

(1) O² עצמו (2) L. מעלתו (3) O² הוא, P. F. היא — 1. 3 היא d. M. F. (4) ומה
 תכונה F. — הבינה — בבריאתו, O ובאי תכונה, O² להיותו (5) P. L. F. אמר — 1. 5
 אחד d. O² (6) d. L. (7) cf. Jalkut Ps. 22, §. 688 ; O. רבותינו ז"ל ; (8) d. O² (9) d. L. (10)
 O² L. תקריב (11) M. C. מן ידיעת O. כידיעת (12) P. d. O. F. ית' וית' (13) O² הנפש
 (14) O² ומציאותו (15) M. והיה [לו] (16) M. בעגולה (17) L. התחיל (18) P. O. M. F. C.
 כי מפני (19) P. בשכל — 1. 13 בשכל d. (20) O² שישב (21) P. ואם (22) O. F. החלקי
 (23) M. C. האדם נמצא (24) O. צורת הגלגלים, O² צורת העולם (25) O² הצורה (26) P.
 במעשיהם (27) P. L. F. ואומנותו (28) P. F. d. P. (29) F. תכונה (30) O² d. P. (31) d. P.
 (32) d. F. (33) F. החכמות (34) L. שתי, O² עצמים (35) d. P. O² ועולם (36) P. O. הטבעית
 (37) P. O. השכלית (38) d. P. C. על התחום (39) d. O² ובין הטבע (40) F. המימי
 והבלתי, P. והטבע הבלתי (41) d. P. (42) M. C. בין הטבע (43) O² האפשרי והאפשרי
 (44) O² ובין הנמנע (45) d. F. (46)

חזור בך וכבר התאמת לך שאתה¹ אפשר ואיך אלו התאמת לך שאתה מחוייב
 היש לך טענה² ומפלט כאשר תמות או תברך מאותו היבדיל ויכסה מהאל³
 מסך ועניין היות האדם מן האפשר כי הוא צורה מהצורות⁴ אשר נושאה⁵
 ההיולי ובהיולי עמד טבע האפשר⁶ כי הוא ילבש הצורה פעם⁷ ויפשיטנה פעם
 5 אחרת ותהיה הצורה פעם בכח ופעם⁸ בפועל ולולי ההיולי בטל טבע⁹ האפשר
 ולא היה נמצא לדברים כי אם שני יסודות מחוייב ונמנע.

השער הרביעי

הפרק הראשון אמרו הפילוסופים
 כי מעלות המספר בעגולות¹ מחשבויות
 והטעם כי האחד עיקר החשבון
 והתחלתו והוא² סבת מציאות המספר
 והוא אינו מספר וכל מספר מיוחס
 אליו וחוזר ומתהפך אליו כחזרת³
 העגולה על התחלתה⁴ ויש לכל
 המספרים⁵ עמו יחסים ואחד מהם יחס
 כפל ורבויו ואחריו יחס חלוק ומיעוט
 ויחס הכפל הוא אמרנו⁶ אחד שנים
 והרבויו הוא אומרנו שלשה⁷ ארבעה
 חמשה⁸ וכן עד אין חקר ויחס המיעוט
 והוא יחס החילוק כאומרנו חצי ורביע
 וחומש ושתות וכדומה לזה והחצי הוא
 תחלת המעלות אשר בחילוק ומיעוט⁹
 כמו שהשנים תחלת כפל ורבויו¹⁰ ועל
 הדרכים האלה ילך החילוק לאין
 חקר¹¹ זולתי שכפל ורבויו¹² מתחיל

בביאור אמרם כי המספר עגולות
 רעיוניות¹⁰ לכל מדרגה ממדרגותיו
 10 עגולה¹¹ בעגולת האחדים ועגולת
 העשרות ועגולת המאות ועגולת¹²
 האלפים ומה¹³ שהוסיף דע כי האחד
 עקר המספר¹⁴ והתחלתו והוא סבה
 למציאות המספר¹⁵ ואינו מספר וכל
 15 מספר מיוחס אליו וחוזר עליו חזרת
 סוף העגולה על תחלתה ולמספרים
 אליו שני יחסים אחד מהם יחס כפל¹⁶
 ורבויו¹⁷ והשני יחס חלוק¹⁸ והמעטה
 ואולם¹⁹ יחס²⁰ הרבויו כאמרך אחד
 20 שנים ג' ד' ה' ומה שהוסיף ואולם
 יחס המעטה²¹ הנה הוא יחס השברים
 כאמרך חצי שלישי רביע חמשית
 והדומה לו והחצי ראשון²² מדרגות
 החלוק וההמעטה כמו שהשנים²³
 25 ראשון מדרגות הכפל והרבויו והוא

H² (1 בעגולות² H² והיא³ H² כחזרת
 H² (4 התחלת⁵ H² מספר עמו יחסים
 ולכל המספרים עמו יחסים⁶ H² (7 d. H²
 H² (8 d. H² וחמשי⁹ P. והמעוט¹⁰ P. הכפל
 והרבויו¹¹ H² תכלית עד כי הדל לספור
 P. והרבויו¹² P.
 L. חלוק¹⁸ L. והרבויו¹⁷ L. הכפל¹⁶ P. L. מספר¹⁵ O²
 L. F. C. (21 ערך²⁰ O² L. O. M. C. (22 O. הראשון²³ P. O² O. M. C. (21

O² שאתה — שאתה² d. L. סערה
 [טענה³ in m. E. מאל⁴ O. מן הצורות
 O² נושא⁶ P. (7 d. P. פעם הצורה
 ופעם יפשיטנה ותהיה אחרת פעם בכח
 F. פעם⁹ O. הטבע¹⁰ P. עגולה
 רעיונית¹¹ C. עגול¹² C. (13 d. M. L. C.
 M. כמה¹⁴ O² כל מספר¹⁵ O² מספר¹⁶ P. L.
 O. ואולי²⁰ O² L. ערך²¹ O. ההמעטה²² O. M. C. (22
 M. השנים, P. ששנים.

לעולם מן המועט⁽¹⁾ שבסך והולך
 ומתרבה לאין תכלית והמיעוט בהפך
 מתחיל מרוב הסך שהוא החצי והולך
 הלוך ומתמעט לאין תכלית וכאשר
 יתבונן⁽²⁾ האדם במספרים כלם ימצאם
 יוצאים מן האחד והזורים⁽³⁾ אליו וכחו
 הוה⁽⁴⁾ בכל המספרים ויש ממנו שלא
 באמצעי והרוב באמצעי ואשר בלא
 אמצעי⁽⁵⁾ הוא השנים אבל השלשה
 לא ימצאו⁽⁶⁾ מן האחד אלא באמצעות
 השנים וכן הדי' לא⁽⁷⁾ ימצאו אלא
 באמצעות הג'⁽⁸⁾ והב' וכן הדי' לא ימצאו
 אלא באמצעות הדי' והג' והב' וכן כל
 מספר לא ימצא מן האחד אלא
 באמצעות מה שיש⁽⁹⁾ בינו וכינו מן
 המספרים ויהיו⁽¹⁰⁾ המספרים האמצעיים
 הם הנותנים⁽¹¹⁾ כח האחדות בכל
 המספרים והב' נותנים כח הא' אל
 הג' והב' והג' יתנו כח האחד אל⁽¹²⁾
 הארבעה והב' והג' והדי' נותנים כח
 האחד אל החמשה וכן עד תכלית
 המספר⁽¹³⁾ נמצאת שומע איך יצא
 ויתילד המספר מן האחד והזורתו
 והרתפכו⁽¹⁴⁾ אליו כהתהפך⁽¹⁵⁾ קצוי
 העגולה האחד על חברו אמנם יהיה⁽¹⁶⁾

ילך אל כל אחד משני הצדדים אל
 לא תכלית⁽¹⁾ אבל כי הרבוי יתחיל
 מהמעט שבכמות וילך ברבוי אל לא
 תכלית⁽²⁾ והמעטה יתחיל מרוב הכמות
 והוא החצי וילך⁽³⁾ בחלוק אל לא
 תכלית הנדה אם כן כשתשתכלל⁽⁴⁾
 המספרים כולם והאחד⁽⁵⁾ תמצאם
 נולדים ממנו ושבים אליו אולם
 הולדם והיותם⁽⁶⁾ צומחים⁽⁷⁾ ממנו כי
 כה האחד⁽⁸⁾ יתפשט אל המספרים⁽⁹⁾
 ויעמידם באמצעי ובזולת⁽¹⁰⁾ אמצעי
 והמספר אשר יתילד ממנו⁽¹¹⁾ בזולת
 אמצעי הוא השנים ואולם השלשה
 הנדה⁽¹²⁾ לא ימצאו מן האחד אלא⁽¹³⁾
 באמצעות השנים וכן הדי' לא ימצאו
 ממנו אלא באמצעות הג' והב'⁽¹⁴⁾ וכן
 כל מספר לא ימצא מן האחד אלא
 באמצעות מה שבינו וכינו⁽¹⁵⁾ מן
 המספרים ויהיה המספר⁽¹⁶⁾ אשר⁽¹⁷⁾ בין
 שניהם הוא אשר יביא⁽¹⁸⁾ אליו כח
 האחדות ויהיה נמצא במה שיתפשט
 אליו מן הכח ההוא⁽¹⁹⁾ הנדה השנים
 יביאו כח האחד אל השלשה והב' והג'
 יביאו כח⁽²⁰⁾ אל הדי' והב' והג' והדי'⁽²¹⁾
 יביאו כח⁽²²⁾ אל הדי' וכן מה⁽²³⁾ שהוסיף

(1) P. המעוט⁽²⁾ H² יתבונן בו P. והזורים
 כולם⁽⁴⁾ H² ההווה P. היה⁽⁵⁾ H² לא באמצעי
 P. ימצאון⁽⁷⁾ H² כן לא⁽⁸⁾ P. d. B.⁽⁹⁾
 משיש⁽¹⁰⁾ H² ויהיו כל⁽¹¹⁾ H² נותנים
 H² אל⁽¹²⁾ H² — אל l. 21 d. אל⁽¹³⁾ P. המספרים
 P. והתהפכותו⁽¹⁵⁾ H. בהתהפך, H²
 כמו שיתהפך.
 C. אל⁽¹³⁾ supra [הנדה] M, d. M. F. C. (12 d. O.⁽¹¹⁾
 והשלשה⁽¹⁵⁾ F. ובין המספרים⁽¹⁶⁾ P. המספרים⁽¹⁷⁾ d. C. (18 d. C. P. O. M. F. יבא⁽¹⁹⁾ d. O.⁽²⁰⁾
 P. O. M. F. C. (20 d. P. כה⁽²¹⁾ P. M. F. C. (22 d. P. כה⁽²³⁾ M. C. ומה.

(1) P. O. F. תכלית — l. 4 תכלית d.
 L. תכלית — l. 6 תכלית d. M. C.⁽³⁾
 וילך אל⁽⁴⁾ L. כשתסכל P. M. כשתשכל,
 F. כשתסתכל כל המ' כלם⁽⁵⁾ L. ואחר
 L. d. F. צומחים נולדים⁽⁸⁾ M. C.
 O² כה א' פשט⁽⁹⁾ L. במספרים
 P. המספר⁽¹⁰⁾ M. C. ובזולתי
 d. O.⁽¹²⁾ (12 d. O. M. F. C. [הנדה] M, d. M. F. C. (13 supra C. אל⁽¹³⁾
 F. ובין המספרים⁽¹⁶⁾ P. המספרים⁽¹⁷⁾ d. C. (18 d. C. P. O. M. F. יבא⁽¹⁹⁾ d. O.⁽²⁰⁾
 P. O. M. F. C. (20 d. P. כה⁽²¹⁾ P. M. F. C. (22 d. P. כה⁽²³⁾ M. C. ומה.

מניע¹) מה שהגיע²) הנה זה איכות צמיחת המספר³) והולדו מן האחד ואולם איכות חזרתו⁴) אליו כחזרת אחת משתי קצוות הענלה על⁵) הקצה 5 האחר הנה הוא לא יהיה אלא⁶) אחר היולד המספרים ממנו⁷) ושישלמו מדרגות האחדים הטי אשר יסובבו עליהם מדרגות⁸) המספרים ואין למספר אחר התשעה⁹) מדרגה אבל כל עת שיגיע מספר אל מדרגת¹⁰) התשעה יחזור אל מדרגת האחד¹¹) והיתה ענלה רעיונית ביאור זה כי האחד יצמחו ממנו השנים ויביאו השנים¹²) כחו אל השלשה ויהיו¹³) השלשה מן האחד¹⁴) באמצעות השנים ושניהם עלה למציאות 15 השלשה אבל¹⁵) כי השנים סבה קרובה והאחד סבה רחוקה ואחר כן יביאו השלשה מה¹⁶) שהתפשט עליהם מכה השנים וכח האחד¹⁷) אל הדי ויהיו¹⁸) 20 הדי מן האחד¹⁹) באמצעות השלשה והשנים ויהיו למציאות הדי שלש סבות וילך העניין כן²⁰) עד שיהיו²¹) התשעה במה שנתפשט²²) עליהם²³) מכה האחד²⁴) באמצעות השמנה 25 ויכלו²⁵) מדרגות המספרים התשעה עם²⁶) מציאות התשעה וכאשר עבר²⁷)

אחר¹) שנולדו ממנו המספרים והגיעו לטי אחדים שעליהם סובבים מעלות כל המספרים ואין²) למספר אחר התשע שום מעלה אלא שחזור אל האחד והנה נהיה במחשבה כמו ענולה וזה כי האחד³) נולדו ממנו הטי ונותנים הטי כחו אל הטי ונהיו⁴) הטי מן האחד באמצעות הטי ושניהם הא' והב' סבת מציאות הטי שהטי סבה קרובה והאחד סבה רחוקה והטי נותנים מה שהגיע להם⁵) מכה הטי ומכה הא' אל הדי ונהיו הדי⁶) מן הא' באמצעות הטי והטי⁷) ונהיו אז למציאות הדי גי סבות וכן הדבר נהג עד שיהיו הטי במה שהגיע להם מכה האחד באמצעות הח' ותכלית מספר האחדים במציאות הטי וכשיעבור כח האחד מן הטי נתהוו העשר כאשר עבר כח האחד להם עם כח הטי ונתגלגל המספר עגולות במחשב עד האחד ונהיו עשרה כאחד ועשרים כשנים ולי כני עד שנהיו צ' כטי ונקראו אלו עגולות המאיים⁸) והטי מאות גמר מעלות הטי האחדים⁹) ונוסיף¹⁰) עליהם צטי להתקיים בהם טבע הקי ומתקבצים מזה¹¹) טי מאות וצטי וכשעובר כח האחד ההוה בכל

H² (1) האחד H² (2) והגיעו P. (3) כשהאחד B. (4) ונהיה H² (5) אליהם B. (6) ה' א' B. (7) הטי והג' P. (8) המאות H² (9) אחדים P. B. (10) ונוסף, H² ונוסיף או P. (11) מהם, P. (12) האחת L. (13) ויביאו השנים O², d. (14) ויהיה C. (15) האחת O² אלא O² (16) d. F. (17) האחת, O² והאחד O. (18) והיו C. (19) האחת O² d. O² O. F. (20) d. O² (21) שיתהוו O² (22) שהתפשט P. (23) אליהם O² (24) האחדות P. O. M. C. (25) ויפלו F. (26) עד, O² התשעה — p. 31 l. 1 P, d. התשעה — d. O. (27) d. התשעה —

M. C., d. O. (1) מהמגיע L. שמגיע. F. (2) וכן מה שהגיע שהוסיף M. L. C. (3) המספרים L. (4) התעטפו L. אל, P. עד O² (7) d. F. (8) ממה O² d. P. (9) תשעה P. מדרגת — l. 11 d. מדרגת (11) האחת L. (12) ויביאו השנים O², d. (13) ויהיה C. (14) האחת O² אלא O² (15) d. F. (16) האחת, O² והאחד O. (18) והיו C. (19) האחת O² d. O² O. F. (20) d. O² (21) שיתהוו O² (22) שהתפשט P. (23) אליהם O² (24) האחדות P. O. M. C. (25) ויפלו F. (26) עד, O² התשעה — p. 31 l. 1 P, d. התשעה — d. O. (27) d. התשעה —

המספרים אל המספר הזה יהיה אלף
 במה שהגיע לו מכה הא' ומכחורת
 המספרים שבינו לבינו ונתעגל⁽¹⁾ המספר
 עגול מחשבי וחור אל האחד ונהיה⁽²⁾
 האלף במעלת⁽³⁾ האחד ואלפים⁽⁴⁾ כשנים 5
 וגי אלפים כגי עד שיהיו ט' אלפים
 כטי⁽⁵⁾ ויקראו עגולות האלפים ועל זה
 הדרך⁽⁶⁾ הולכים ומתרבים המספרים
 באשר יגיע להם מכה האחד באמצעות
 המספרים שקדמו לו ויהיה כל מספר 10
 שקדם במציאות עלה למי⁽⁷⁾ שנתאחד
 מציאותו והנה יהיה לרחוק ממעלות
 האחד עלות רבות כל אחת⁽⁸⁾ מהן
 סבה למציאותו ונהיה האחד סבת⁽⁹⁾
 הסבות ועילת העילות וכל מה 15
 שישתלמו מעלות הטי מתעגל המספר
 וחורר אל האחד ונהיו⁽¹⁰⁾ מזה במחשב
 עגולות נקראו עגולות מחשבויות
 וכשיעור מרחק המספר מן האחד יהיה
 גדול⁽¹¹⁾ העגולה או קטנותה ולחכמי 20
 הדוד וזולתם באלה העגולות רמזים
 ולגוים⁽¹²⁾ נלאו בני אדם להבינם ורואים
 חכמים שידיעת תולדות המספר⁽¹³⁾
 מן האחד וערכו⁽¹⁴⁾ אליו וחזרתו⁽¹⁵⁾
 והתפכו על מעלות ט' האחדים סבה 25
 לידיעת סדר⁽¹⁶⁾ העולם ואצילות

כה האחד התשעה יתהוו העשרה⁽¹⁾
 בעבור כה האחד⁽²⁾ אליהם עם⁽³⁾ כה
 התשעה ונתעגל המספר⁽⁴⁾ עגולה
 רעיונית אל מדרגת האחד להשלמת
 המעלות והיו⁽⁵⁾ עשרה⁽⁶⁾ כאחד ועשרים
 כשנים ושלושים כשלשה עד שיהיו
 תשעים⁽⁷⁾ כתשעה ויקראו אלו
 עגולות⁽⁸⁾ העשרות אחר כן תוסיף על
 התשעים תשעה להעמיד טבע⁽⁹⁾
 העשרה⁽¹⁰⁾ אשר בהם יתכן מציאות
 המאה⁽¹¹⁾ ויהיה⁽¹²⁾ המספר צ"ט⁽¹³⁾ וכאשר
 עבר כה האחד המתפשט במספרים
 התשעה והתשעים⁽¹⁴⁾ עמד טבע המאה
 במה שהגיע אליהם מכה האחד וכ⁽¹⁵⁾
 הטי והצי ונתעגל המספר עגול רעיוני
 אל⁽¹⁶⁾ מדרגת האחד⁽¹⁷⁾ והיו⁽¹⁸⁾ מאה⁽¹⁹⁾
 כאחד ומאתים⁽²⁰⁾ כשנים וגי מאות
 כשלשה ודי מאות כארבעה עד שהיו⁽²¹⁾
 ט' מאות כתשעה ויקראו אלו עגולות
 המאות וכאשר הגיע המספר אל⁽²²⁾
 ט' מאות נשלמו מדרגות האחדים הטי
 ונוסיף אליהם צטי להעמיד בהם טבע
 המאה ויהיה המחובר מזה ט' מאות
 וצטי וכאשר עבר כה האחד המתפשט
 במספרים זה המספר יהיה אלף במה
 שיתפשט אליו מכה האחד וכחורת

⁽¹⁾ H² והנה כשתעגל H² נהיה אלף
⁽²⁾ B. כמעלת P. והאלפים H² כתשעה
 אחדים פשוטים במחשבה לספור ויקראו
⁽³⁾ H² ועל הדרך הזה P. למ' ⁽⁴⁾ P. H²
 אחד H² סבות הסבות ועלות העלות
⁽⁵⁾ H² ונהיה⁽¹¹⁾ גדול⁽¹²⁾ H² ולגזמתם
⁽⁶⁾ H² המספר תולדותו⁽¹⁴⁾ H² ועורכו
⁽⁷⁾ H² וחזרתו אליו⁽¹⁶⁾ d. H²
 d. P. O. F. M. L. F. C. והמאתים⁽²¹⁾ O שיהיו⁽²²⁾

C. העשרה P. עשרה⁽²⁾ d. P. F. כה
⁽³⁾ O² d. L. מספר⁽⁵⁾ O² F. ויהיו⁽⁶⁾ P.
 העשרה⁽⁷⁾ P. התשעים⁽⁸⁾ P. M. F. C.
 עגולות התשעים⁽⁹⁾ F. כה⁽¹⁰⁾ O² העשרות
⁽¹¹⁾ O. M. C. המאות⁽¹²⁾ O² ויהיו⁽¹³⁾ F.
 P. צ"ט — l. 15 והצי⁽¹⁴⁾ L. ותשעים.
 O² והת' — l. 15 והצי⁽¹⁵⁾ d. L. וכחות
⁽¹⁶⁾ O² עגולה רעיונית על⁽¹⁷⁾ O² מאה, P.
 אחד⁽¹⁸⁾ F. ויהיו⁽¹⁹⁾ M. L. C. הק'⁽²⁰⁾ d. P. O. F.

המספרים אשר בינו ובינו ונתעגל
 המספר עגול רעיוני¹) ושב אל מדרגת
 האחד ויהיו אלף כאחד ואלפים כשנים
 וגי אלפים כשלשה עד שיהיו ט'⁵
 אלפים כטי ויקראו אלו עגולות
 האלפים וכן²) תמיד תוליד המספרים
 כמה שיתפשט אליהם³) מכה האחד
 באמצעות המספרים⁴) אשר לפניהם
 ויהיה כל מספר⁵) קודם מציאותו סבה
 למה שהתאחר מציאותו ויהיו למה
 10 שרחקה⁶) מדרגתו ממדרגת האחד
 עלות⁷) רבות כל אחד מהן עלה
 למציאותו⁸) ויהיה האחד⁹) עלת
 העלות וסבת הסבות וכל עת¹⁰)
 15 שישלמו מדרגות האחדים הטי נתעגל
 המספר אל מדרגת האחד והיתה ממנו
 עגולה רעיונית ולפי שעור מרחק¹¹)
 המספר ההוא מן האחד¹²) יהיה גודל
 עגולתו וקטנותה והתבונן זה תמצאהו
 20 כמו שאמרנו ולאנשי¹³) הודו וזולתם
 באילו העגולות המספריות רמזים¹⁴)
 וחידות¹⁵) נעלמה¹⁶) ידיעתם מבני אדם
 כי היו דעות ההמון חסרות מהבנתם
 ושכליהם נקצרו¹⁷) מידיעתם וסברו¹⁸)
 25 כי בידיעת התפשט¹⁹) המספר²⁰) מן

הנמצאים מאת הבורא ית' ואמרו כי
 לא יתכן אל האדם לדעת הודוש
 הנמצאים והשתלחם מאת הבורא ית'
 בדרך יותר קרובה מדרך המספר ושוה
 חן וחסד ורחמים מאתו על המשכילים
 ששכלם מעותד לקבל החכמה שידוע
 אצלו שיחשבו בהודוש הנמצאים ממנו
 ולא יוכלו לציירו לפי שהאדם לא
 יתכן לו לצייר הודוש לשום נברא
 אלא מן ההיולי ובזמן ובמקום ובתנועה
 ובכלי אומנות¹) ומציאות. הנמצאים
 מאת הבורא ית' אינו כן לכן שם²)
 הבורא ית' המספר³) להתבונן ממנו
 בדרך נקל ולצייר בשכל מציאות
 הנמצאים ממנו וכמו שכל המספרים
 יוצאים מן האחד כן כל הנמצאים
 יוצאים מאת הבורא ית' וכמו שהאחד
 סבה למציאות המספר ואינו מן המספר
 כן הבורא ית'⁴) עלה למציאות העולם
 ואינו מן העולם וכמו שהאחד אם
 עלה במחשבה הסתלקו והעדרו
 מסתלקים ונעדרים המספרים כלם כן
 הבורא ית' אם היה מתעלה למעלה⁵)
 לא יהיה שום⁶) דבר נמצא וכמו
 שהמספרים כלם אם יסתלקו לא יתחייב

1) P. אומניות. H² שקורין שפ"ערא
 2) H² שם שם 3) H² המספר [הוא חשבון
 וסודו כוללת שם יהו"ד ואם תחלק מלת
 המ"ספר לשני מלות תמצא מ"ה ס"פר
 בחר מ"ה מלא באותיות השי"ת לספתה
 או לצרפנה דרך חשבון כתאר דרך זה
 יו"ד ה"א וא"ו ה"א [45=] חשבון הפשט
 ממנו לספר דרך כלל קצרה תמצא מ"ה
 על דרך הרמז וסימן] להתבונן 4) d.P.H.

1) M. F. C. רעיונית, O² עגולה רעיונית
 2) O² וכן הא' 3) P. אליה 4) d.P. 5) F.C.
 M. המספר 6) O. M. C. שהתרחקה 7) L.
 סבות, [עלות] C. 8) in m. למציאותו 9) L.
 O² אחד 10) d. L. 11) M. C. המרחק 12) C.
 האחת 13) O² מאנשי 14) O² רמזות 15) d.F.
 C. נעלמת, M. נעלמות 17) P. O² יקצרו
 18) O² וסבורים, P. וסבורים 19) C. המתפשט
 20) P.O. האחד מן המספר.
 5) H² למעלה [שלא היה נראה ממנו ית' מציאות] לא 6) d.B.

האחד וערכו אליו וחזרתו עם
שלמות¹ האחדים הטי עליו² ידיעת
התפשטות³ העולם⁴ ואיך נמצא מן
הבורא ית'⁵ אמרו הנה אי אפשר
לאדם שידע הדוש הנמצאות והשתלחם
מן הבורא ית' בדרך יותר קרוב מדרך
המספר וכבר ידע הבורא ית' עליו
רב כי המשכילים המוכנים בכריאתם
הנכבדת לקבל החכמה⁶ עתידים לשים
מחשבתם בהדוש⁷ הנמצאות מאתו ולא
יוכלו לצייר אותו כי האדם אי אפשר
לו שיצייר הדוש דבר אלא מן ההיולי
ובזמן ובמקום ובתנועה וכלים ומציאות
הנמצאות מן האל ית' אינו כן
כי הדברים כולם מחודשים⁸ נבראו
נתחדשו⁹ כולם יהד ושם הבורא ית'
וית'¹⁰ לדעת זה הדרך¹¹ יותר נקל
מן הדרך הזה והוא ההשתכלות¹²
לצמיחת המספרים מן¹³ האחד כי כמו
שהאחד¹⁴ עלה למציאות המספר ואינו
מן המספר כן הבורא ית' עלה למציאות
העולם ואינו מן העולם וכמו שהאחד¹⁵
אלו הסתלק¹⁶ ונעדר הסתלקו המספרים
כולם¹⁷ ונעדרו כן הבורא ית' אלו¹⁸
יעלה¹⁹ ברעיון הסתלקו והעדרו לא
יהיה דבר נמצא כלל וכמו שהמספרים
כולם²⁰ אלו הסתלקו לא יחייב²¹ זה

בעבור כך¹ אפיסות האחד כן הנמצאים
כלם אם יסתלקו לא יתחייב מהסתלקם²
אפיסות האחד ית' ונתקיים מזה
שהבורא ית' אין צורך לו בעולם
והעולם צריך לו³ וכמו שמציאות האחד 5
מציאות שלם ואינו צריך במציאותו
לזולתו ומציאות המספרים כלם מציאות
מצורף אליו כי מציאותם נאצל
ממציאותו כן הבורא ית' מציאותו
מציאות שלם בהחלט⁴ אינו⁵ צריך 10
במציאותו לדבר אחר מן הנמצאים
ומציאותם⁶ כלם מציאות מצורף כי
מציאותם⁷ נאצל ממציאותו וכמו
שהמספרים כלם קבלו המציאות מן
האחד בלא תנועה ובלא זמן ובלא 15
מקום ולא צורך לו בהמציאם לדבר
אחר מלבד עצמותו כן נמצאו ונתחדשו
הנמצאים מאת הבורא ית' מבלי תנועה
ולא זמן ולא מקום ובבילתי שיצטרך
במציאותם לדבר זולתו וכמו שהאחד 20
לא יתואר שהוא קדם אל⁸ המספרים
בזמן ולא יבטל זה מפני היות⁹
המספרים מחודשים ממנו כן לא יתואר
הבורא¹⁰ שהוא קדם אל העולם בזמן
ולא יבטל זה מפני היות העולם מחודש 25
ממנו וכמו שהאחד לא ישתנה מן
האחדות ברבוי מה שנתחדש ממנו

(1) P. זה (2) H² הסתלקם (3) B. אותו
(4) P. במוחלט (5) H² ואינו (6) H² ומציאות
(7) H² מציאות (8) P. לכל (9) P. היות כל
(10) H² הבורא ית'.

(1) C. שלמותו (2) L. F. אליו (3) L. תואר
(4) M. C. הנעלם (5) O² ית' — 1. 6 ית' d.
(6) M. L. C. החכמה האלהית (7) O² בהתחדש
מאותו ולא יכולו (8) O² d. L. נבראים,
P. נבראים מתחדשים (9) d. P. (10) O² F. הדרך (11) L. ההשתדלות (12) d. C. (13) C. שהאחת (14) C. שהאחת (15) M. תסתלק. O. F. נסתלק (16) L. כל המספרים ונעדרו (17) F. אלו הסתלק ואלו נעלה, P. אלו הסתלק או אלו יעלה (18) O² (19) O² עלה (20) d. O² (21) F. יתחייב מזה, O² זה d.

מִן הַמַּסְפְּרִים וְלֹא יִחַיֵּב זֶה רַבּוּי
 בַּעֲצֻמוֹתָיו וְלֹא חֲלוּל בַּעֲצֻמוֹתָיו כֵּן חֲדוּשׁ
 הָעוֹלָם בְּכָל רַבּוּיָו לֹא יִחַיֵּב¹ שְׁנוּי
 אֶל הַבּוֹרָא יְתִי חֲלִילָה וְחַס בְּאַחֲדוּתוֹ²
 וְלֹא רַבּוּי בַּעֲצֻמוֹתָיו יְתִי הַאֲלֵ³ מִתְאָרִי
 הַחֲסֵרוֹן וְכִמּוֹ שֶׁהַמַּסְפְּרִים נִמְצְאוּ מִן
 הָאֶחָד בְּאַמְצֻעוֹת הַרְתַּשֵּׁע הָאֶחָדִים
 וְנִתְקַבְּצוּ בַּעֲשֵׂרָה כְּחוֹתֵיהֶם כֹּלֶם כֵּן
 נִמְצְאוּ מֵאֵת הַבּוֹרָא יְתִי בְּאַמְצֻעוֹת
 הַשְּׁנָיִים שֶׁהֵם הַשְּׁכָלִים הַנִּבְדָּלִים וְזֶה
 שֶׁנִּתְקַבְּצוּ⁴ בְּנִמְצֵא⁵ הַעֲשִׂירִי מִן הַכְּחוֹת
 הַהוּוֹת בּוֹ⁶ מִן הַשְּׁנָיִים וּמִמָּה שֶׁנִּמְצָא
 עֲלָיו מִכְּחוֹת הָאֶחָדוֹת בְּאַמְצֻעוֹתָם וְכֹאֲשֶׁר
 יִתְבּוֹנֵן הַמְּשַׁכֵּיל יִמְצָא כָּל דְּבַר מִן
 הַנִּמְצָאִים⁷ שֶׁאִמְנָם⁸ נִהְיָה מִצְוִי
 בְּאֲשֶׁר⁹ נִהְיָה לוֹ שׁוֹם עֲצֻמוֹת שִׁמְצָא
 בָּהּ וְנִיכָר בָּהּ מִזּוּלְתוֹ וְהוּא כֹּה הָאֶחָדוֹת
 וְאוֹתָהּ הָאֶחָדוֹת שֶׁנִּתְיַחַד הוּא בָּהּ
 אִמְנָם הַגִּיעָה¹⁰ אֵלָיו מִהַבּוֹרָא יְתִי
 בְּאַמְצֻעוֹת מִהּ שִׁישׁ בִּינוּ וְבִינוּ מִן
 הַנִּמְצָאִים¹¹ וְאוֹתָהּ הָאֶחָדוֹת הִיא הוּיִיתוּ
 וְצוּרְתוֹ אֲשֶׁר בָּהּ תִּיקוּנוֹ וְנִיכָר בָּהּ
 מִזּוּלְתוֹ וְכֹאֲשֶׁר תִּפְרֵד מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ
 הָאֶחָדוֹת הָרִי נַעֲדָר וְהוּיִית הָאֶחָדוֹת מֵאֵת
 הַבּוֹרָא יְתִי בְּכָל הַדְּבָרִים כִּי הוּא הַמְּהוּוֶה
 אוֹתָן וְהַקְצָה מַעֲלוֹתֵיהֶם¹² בְּמִצְיָאוֹת

הַסְתַּלַּק הָאֶחָד¹ כֵּן אֵלּוֹ הַסְתַּלְקוֹ
 כָּל הַנִּמְצָאוֹת לֹא יִחַיֵּב זֶה הַסְתַּלְקוֹת
 הַבּוֹרָא יְתִי הִנֵּה הַתְּקִיִּים זֹדֶה
 כִּי הַבּוֹרָא יְתִי² בְּלִתִּי צָרִיךְ אֶל
 הָעוֹלָם וְהָעוֹלָם צָרִיךְ אֵלָיו וְכִמּוֹ
 5 שְׂמִצְיָאוֹת הָאֶחָד מִצְיָאוֹת מוּחֲלָט
 כְּלוּי שֶׁהוּא בְּלִתִּי צָרִיךְ בְּמִצְיָאוֹתוֹ³
 אֶל⁴ זוּלְתוֹ וּמִצְיָאוֹת⁵ הַמַּסְפְּרִים
 כֹּלֶם מִצְיָאוֹת סְמוּךְ כְּלוּי שֶׁהֵם
 10 בְּלִתִּי מַסְפִּיקִים בַּעֲצֻמוֹתָם בְּמִצְיָאוֹתָם
 כִּי⁶ מִצְיָאוֹתָם בְּמִצְיָאוֹת⁷ הָאֶחָד⁸
 כֵּן מִצְיָאוֹת הַבּוֹרָא יְתִי מִצְיָאוֹת
 מוּחֲלָט כִּי הוּא בְּלִתִּי צָרִיךְ
 לְמִצְיָאוֹתוֹ⁹ אֶל זוּלְתוֹ וּמִצְיָאוֹת
 15 הַנִּמְצָאִים¹⁰ כֹּלֶם מִצְיָאוֹת¹¹ סְמוּךְ כִּי
 מִצְיָאוֹתָם נִקְנָה מִמִּצְיָאוֹתוֹ¹² שׁוֹפֵעַ
 מִמֶּנּוּ¹³ וְכִמּוֹ שֶׁהַמַּסְפְּרִים כֹּלֶם¹⁴
 קִנּוּ¹⁵ הַמִּצְיָאוֹת מִן הָאֶחָד מִבְּלִתִּי
 תְּנוּעָה וְלֹא זְמַן¹⁶ וְלֹא מְקוֹם וְלֹא
 20 יִצְטָרֵךְ הָאֶחָד¹⁷ בְּהַמְצָאוֹ¹⁸ אֶל דְּבַר
 אַחֵר זוּלְתוֹ¹⁹ עֲצֻמוֹתוֹ כֵּן הַתְּחַדְשׁוֹ²⁰
 הַנִּמְצָאוֹת מִן הַבּוֹרָא יְתִי²¹ בְּלֵא
 תְּנוּעָה וּבְלֵא זְמַן וּבְלֵא מְקוֹם וּבְלֵא
 כְּלִים וּמִבְּלִתִּי²² שִׁיִּצְטָרֵךְ בְּהַמְצָאתָם²³
 25 אֶל דְּבַר זוּלְתוֹ וְכִמּוֹ שֶׁהָאֶחָד לֹא יִתּוּאֵר
 שֶׁהוּא קֶדֶם הַמַּסְפְּרִים בְּזְמַן²⁴ וְלֹא

(¹ H.B. יחשב, H² יתחייב) H² מאחדותו
 (² H² d. P. שמתקבץ) H² במוצא (³ H²
 כן, P. בו הוא) P. H² B. מהנמצאים (⁴ H²
 שאינם) P. H² כאשר (⁵ H² הגיע) H²
 מהנמצאים (⁶ H² והקנה מעלותיהן)
 (⁷ C. אחת) C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו (⁸ P. התחדשות) P. d. P. (⁹ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁰ F. זמן — 1. 23 d. זמן) C. אחת
 C. d. זמן 1. 23 — F. זמן M. זולתו
 P. התחדשות P. d. P. (¹¹ P. מבלתי)
 O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹² F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹³ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁴ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁵ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁶ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁷ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁸ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁹ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²⁰ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²¹ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²² F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²³ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²⁴ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²⁵ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F.

(¹ O. F. הב' (² L. C. d. P. למציאותו
 O² (³ O² d. O² במציאות) O. כי — 1. 15
 P. אחד) L. למציאותו
 P. F. C. הנימצאות (⁴ F. d. O² ממציאת
 L. ממנויו) O. M. C. (⁵ O. M. C. יקנו
 F. זמן — 1. 23 d. זמן) C. אחת
 P. התחדשות P. d. P. (⁶ P. מבלתי)
 O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (⁷ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (⁸ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (⁹ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁰ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹¹ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹² P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹³ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁴ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁵ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁶ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁷ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (¹⁸ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (¹⁹ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²⁰ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²¹ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²² P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²³ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²⁴ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F. (²⁵ F. זמן — 1. 23 d. זמן)
 C. אחת C. d. זמן 1. 23 — F. זמן
 M. זולתו P. התחדשות P. d. P. (²⁶ P.
 מבלתי) O² כה מציאותם, P. בהמצאם
 d. P. F.

יבטל¹) זה שיהיו²) המספרים מהודשים
 מאתו כן לא יתואר הבורא ית' שהוא
 קדם העולם בזמן ולא יבטל³) זה
 שיהיה העולם⁴) מהודש מאתו וכמו
 שהאחד לא ישתנה מן האחדות⁵) ברבוי
 מה שהתחדש מן המספרים מאתו ולא
 יחייב⁶) זה רבוי⁷) בעצמותו ולא שנוי
 בעצמו הנגה כן חדוש⁸) העולם עם
 רבוי⁹) לא יחייב שנוי בבורא ית'
 מאחדותו ולא רבוי בעצמותו ית' האל
 מתארי החסרון וכמו שהמספרים ימצאו
 מן האחד באמצעות האחדים הטי' ומה
 שהתקבין¹⁰) בעשרה מכוחיהם כן
 נמצאו הנמצאות מן הבורא ית'
 באמצעות השניים הטי' ומה שהתקבין
 בנמצא העשירי¹¹) מן הכחות¹²) המתפשטות מן השניים ומה שנשפע עליו
 מכה האחדות באמצעותם וכן כאשר ישתכל¹³) המשתכל ויחשוב החושב
 ימצא כל דבר מהנמצאות¹⁴) אמנם הניע להיות נמצא באשר היה לו עצמות¹⁵)
 ימצא בו¹⁶) ונבדל מזולתו והאחדות ההוא¹⁷) אשר יתפשט בו וימצא אמנם
 התפשט אליו מן הבורא ית' באמצעות מה שבינו ובינו מן הנמצאות והאחדות¹⁸)
 ההוא הוא¹⁹) הויתו וצורתו אשר בה עמידתו והכרתו מזולתו וכאשר²⁰) נפרש
 ממנו האחדות ההוא²¹) נעדר הנגה התפשטות האחדות מן הבורא ית' אל הדברים
 הוא אשר הוה²²) אותם ושפט²³) מציאותם על²⁴) מדריגותיהם ושם קצתם עלה
 אל קצתם²⁵) והוא ית' עלת מציאות²⁶) הכל ולכן קראוהו עלת העלות והפועל²⁷)
 המוחלט והפועל באמת כי פועל זולתו אמנם הוא פועל על²⁸) דרך העברה
 ובסמיכות כי הוא יקבל הפועל ממה שהוא יותר²⁹) קודם במציאות ממנו ויביאהו

P. (1) העלות ולפעמים עילת סתם
 והפועל סתם H² (2) אמת H³ (3) d. H² (4)
 והנמצא P. H³ (5) לבורא ית' H² (6) היותנו
 P. (7) d. H² (8) והנמצאים (9) d. H² (10)
 ומתפעל.
 O. (17) לו O² (16) in m. [עצמות] L. (15) אחדות, [הניע לו עצמות]
 C. (18) ואחדות (19) d. O² (20) כאשר O² (21) והוא P. (22) אשר הוה L. (23) ושפע
 P. (24) אל O. F. (25) לקצתם C. על על המציאות P. O² M. (26) המציאות P. (27)
 והוא פועל (28) d. P. (29) d. O.

אל מה שהוא אחריו והוא מתפעל¹) ממה שעליו ופועל למה שלמשה ממנו
 והוא מתפעל באמת ופועל על²) דרך העברה והסמיכות³) ויהיה התחלת הפעולות
 מפועל לא יתפעל מזולתו כלל ותכליתם⁴) אל מתפעל לא יפעל כלל ומה שבין
 שניהם פועל במה שתחתיו ומתפעל ממה⁵) שעליו ומפני זה שזכרנו⁶) בשער⁷)
 5 הוזה אמי החכמים⁸) כי הבורא ית⁹) עם כל דבר אמנם רצו בזה¹⁰) אותות¹¹)
 מלאכתו בנמצאות והתפשטות האחדות ממנו אשר התהוו בו המחודשים ואינם
 רוצים בזה שהוא שוכן¹²) במקומות ונופל תחת הזמנים או שיתלבש בדבר¹³)
 מן העולם¹⁴) יתקדש¹⁵) מזה וית עלוי רב וכבר טענו¹⁶) אנשים מן הפילוסופים
 במקום הוזה טעות גדולה וחשבו כי הבורא¹⁷) ית צורה נגדרת [נגרת L.¹⁸)
 10 בעולם ולכן אמר¹⁹) תאלס²⁰) כי השם²¹) נכנס בדברים ואמר זינון²²) כי כדור
 העולם הוא האל ית²³) ושהמסובב²⁴) הוא הסבה ואולם הביאם²⁵) אל אלו
 הסברות²⁶) הנפסדות מה שראו מהתפשטות האחדות אשר בו התהוו²⁷)
 הנמצאות²⁸) ושמציאות כל מסובב נתלה במציאות הבורא ית²⁹) ושמעו³⁰) גם
 כן מאמר הקודמים³¹) מן החכמים כי האל עם כל דבר ונולד³²) להם מזה³³)
 15 הרעיון³⁴) הוזה³⁵) המגונה ולא ידעו³⁶) כי זה יכניסם אל השקר כי אלו היה
 כן היה³⁷) הבורא ית נשוא בזולתו כי הצורה צריכה אל נושא ישאנה ויתחייב
 מזה שיהיה העולם קדמון ויבטלו ראיות החדוש ויתחייב ממנו שיהיה³⁸) הבורא
 נופל תחת הזמנים נשוא במקומות ובהשתנות תמיד כי מדרך ההיולי שילבש
 הצורה³⁹) פעם⁴⁰) ויפשיטנה⁴¹) פעם אחרת ושיהיה הבורא ית פעם איש ופעם
 20 מין ופעם סוג ופעם פועל ופעם פעול⁴²) וכמו אלו השקרים יצילנו השם
 מדעותיהם⁴³) וכמו⁴⁴) אלו אמנם⁴⁵) ימנו מפחותי הפילוסופים לא ממשכיליהם
 ומסכליהם לא מיודעיהם וכבר הסכימו היודעים באל⁴⁶) ית⁴⁷) שהאל ית נבדל
 מן העולם בכל הצדדים אינו דומה לדבר ולא ידמה אליו דבר הבדל לא⁴⁸)
 ישפוט אחיות מקום וחלוקתו והוא נמצא⁴⁹) עם כל דבר מציאות לא ישפוט

M. C. (4) וסמיכות O² O. L. (3) d. P. O² L. F. (2) d. מתפעל I. 2 — מתפעל P. F. (1)
 ותכליתו F. תכליתם (5) O² O. M. C. (6) L. מה שאמרנו, O² מה שו' P. (7) בפעל
 (8) F. C. חכמים (9) O² d. (10) C. בה (11) O² L. רשמי (12) L. חונה (13) O² דבר (14) O² מן
 העולם (15) O² ית (16) O. נהגו האנשים (17) O. M. L. C. האל (18) O² נגמרת (19) P. אמרו
 (20) O² O. M. L. C. d. P. F. מאלס, قاليس in ar. (21) O. P. האל (22) C. זינון, O²
 זרינון (23) P. יתברך וית' (24) P. F. והמסובב (25) O² d. O² (26) O² הסבות, P. הסברות —
 I. 13 הנמצאות (27) O. נתהוו (28) L. לנמצאות (29) P. L. ית' ושהמסובב הוא הסבה
 ושמעו (30) O² ושמענו (31) O² הקדומים (32) P. ונולד (33) O² d. O² רעיון זה מגונה
 (35) L. הזויה (36) P. F. ידע, O² L. עלה על לבם (37) O כן היה (38) O² שיהיה ממנו
 (39) M. L. C. צורה (40) M. C. (41) d. M. C. (42) O. ופעם פעול (43) F. השי"ת
 מדעותיו (44) O. ובכמו (45) d. O. F. (46) F. בשם (47) P. F. ית' וית' (48) O² לא יש (49) P. הנמצא.

המונות וחבור אבל תואר⁽¹⁾ הבדלתו ודבקותו תואר לא יקפו⁽²⁾ בו השכלים
 ואמנם יודע זה במה שתורה עליו הראיה מבלתי ציור ולא דמיון כשאר⁽³⁾ תאריו
 אשר לא יתקיימו ולא יתוארו⁽⁴⁾ וכבר השיב ארסטו על כל מאמר מאלו המאמרים
 והכחישו ונתן אומר⁽⁵⁾ טועה⁽⁶⁾ וכופר ואם יאמר אומר ואיך הכחיש⁽⁷⁾ אלו
 המאמרים ושם לכופר מי⁽⁸⁾ שיאמר אותם והוא כבר אמר⁽⁹⁾ בספרו 5
 הנקרא⁽¹⁰⁾ מה שאחר הטבע שהבורא ית' סבת העולם על ענין שהוא פועל
 אותו ושהוא תכלית לו ושהוא צורתו הנה התשובה שהוא לא רצה בו מה
 שחשבת⁽¹¹⁾ ואיך יתכן שיכחיש⁽¹²⁾ דבר והוא יאמר דומה לו וכבר ביאר כי הבורא
 ית'⁽¹³⁾ לא יתואר בצורה האישית ולא בצורה המינית ולא בתואר⁽¹⁴⁾ ישיגהו⁽¹⁵⁾
 בו⁽¹⁶⁾ חסרון ית' מזה ושהוא⁽¹⁷⁾ נבדל מהדברים בלתי מתואר בתאריהם ונתקיים⁽¹⁸⁾ 10
 בזה⁽¹⁹⁾ שהוא אמנם תאר אותו בשהוא⁽²⁰⁾ צורת העולם בעינין שלא ישיגהו
 חסרון ולא דמיון כמו⁽²¹⁾ שיקרא חי ויודע ויכול והדומים לאילו על ענין
 שלא יחייב בסבתם ולא ישפוט משפטם והוא על גי⁽²²⁾ עניינים אחד מהם כי
 מפני שאין נמצא באמת כי אם⁽²³⁾ חבורא ית' ומעשיו ואין לו שותף ולא
 חבר הנה הוא הנמצא⁽²⁴⁾ במוחלט ומציאות מפעליו נקנה ממציותו עד 15
 שאלו ידומה הסתלקו⁽²⁵⁾ היה מסתלק כל נמצא והיה⁽²⁶⁾ מציאות העולם כאלו⁽²⁷⁾
 לא נמצא או לא יהיה לו עמידה בעצמותו והיה כאלו⁽²⁸⁾ הוא נמצא⁽²⁹⁾ אחד⁽³⁰⁾
 והיה כאלו הוא צורה לו כי היה⁽³¹⁾ מציאותו בו כמו שימצא⁽³²⁾ המצוייר בצורתו⁽³³⁾
 ואע"פ⁽³⁴⁾ שהאל ית' לא יתואר בצורה וכבר אמר אפלטון כמו זה בספרו⁽³⁵⁾
 הנקרא טימאוס⁽³⁶⁾ וזה כי הוא אמר מה הדבר שהוא נמצא תמיד ואין לו⁽³⁷⁾ הויה 20
 כלל ומה הדבר אשר יתהוה⁽³⁸⁾ תמיד ואין לו מציאות כלל רצה בראשון המינים
 והסוגים ובשני⁽³⁹⁾ האישים ושם האישים אשר הם נמצאים אצלנו כאלו הם
 בלתי נמצאים כי הם בהגרה⁽⁴⁰⁾ דבקה ושנוי מתמיד וקיים המציאות⁽⁴¹⁾ למיניהם
 וסוגיהם ואע"פ⁽⁴²⁾ שהם בלתי נמצאים בחושים אצלינו להיותם קיימים על ענין
 אחד לא ישתנו מטבעם וכן שם ארסטו⁽⁴³⁾ העולם מפני שאין עמידה⁽⁴⁴⁾ לו 25

(1) L. תאר תכלית (2) O² יקפנו (3) O. M. L. F. C. בשאר (4) L. ישארו
 [יתוארו] in m. O. M. C. (5) O. מר O. M. C. (6) C. וטועם, O. כופר וטועה (7) P. הכחישו (8) P. מה
 O² P. O. M. C. א' אותם (10) O², d. C. נקרא (11) O² שחשבתם (12) O² d. P. (13) O² בצורה
 (15) L. שישגהו (16) O² d. P. (17) O² שהוא (18) L. ולהתאמת, O² ונתאמת (19) P. d. F. (20)
 De hac linea cf. praef. p. 9 n. 1; d. C. (21) O² שנקרא, d. C. (22) O² יתאר אותו שהוא
 (23) P. O² F. אלא (24) F. נמצא (25) M. L. C. הסתלק (26) O² והנה (27) d. L. בלא, O² כאלו
 לא נמצא או, d. בלא מציאותו (28) F. כאלו — l. 18 כאלו (29) L. נמצא הוא (30) C. אחר
 (31) P. לו כי היה, d. הנה (32) C. שנמצא (33) O² בצורתי (34) C. ואע"פ כן (35) P. בספר
 (36) F. טימאוס (37) C. לו — l. 21 לו (38) L. יתהוה ממנו (39) O² וחשני (40) F. בהגרה
 P. L. בהתוך דבק (41) P. O. M. L. C. מציאות (42) O² אע"פ (43) C. ארסטו (44) O² לו עמידה.

זמנו
 לוח
 טבין
 (7)
 (11)
 צינם
 (19)
 פים
 (18)
 דור
 אלו
 (27)
 גם
 (33)
 היה
 זייב
 ורא
 יבש
 פעם
 ישם
 יהם
 בדל
 (48)
 פוט
 M.
 על
 מן
 מרו
 O²
 —
 טבה
 ונה
 מנו
 י"ת
 צא.

מעצמו¹) כאלו הוא בלתי²) נמצא ושם המציאות לבורא ית' לבדו ושם אותו בצורה אשר אין³) מציאות למצויר אלא בה על דרך קרוב לא לפי האמת מפני שהיה⁴) מציאותו סבה למציאות⁵) העולם כמו שתהיה הצורה סבה למציאות מצוירה⁶) ויקראו כת⁷) הנקראים אלצופיה⁸) זה היחוד ויחשבו⁹) אותו היותר טוב¹⁰) מכל דרכיו הנה זה אחד מן הענינים אשר נקרא בהם הבורא¹⁰) ית' צורה לדברים והענין השני שהוא ית' השפיע מאחדותו על כל נמצא מה שהיה לו בו¹¹) הויה יצויר¹²) בה הנה כל נמצא אמנם ימצא באחדות ההוא אשר נתפשט ממנו אליו וצויר אותו¹³) והענין הג' כי הצורה תכלית המצויר ושלמותו כי הדבר כשיהיה בכח אמנם¹⁴) הוא על שלמותו הראשון וכאשר יצא אל הפועל 10 היה על שלמותו האחרון וצאתו מן הכח אל הפועל¹⁵) אמנם יהיה בצורה ומפני שהיה הבורא ית' הוא אשר הוציא העולם מן הכח אל הפועל רצוני לוי מן ההעדר אל המציאות¹⁶) היה מן הדרך הזה כאלו הוא צורה¹⁷) לעולם ואם אינו צורה לפי האמת והנה¹⁸) נדבר במה שאחר זה מה שיוסיף ביאור על אלו זענינים בע"ה.¹⁹)

השער החמשי

15

בביאור אמנם כי תארי הבורא ית' לא יכשר שיתואר בהם כי אם על דרך השלילה²⁰) דע כי התארים שני מינים מין יתואר בו המתואר להסיר שתוף שהיה²¹) בינו ובין מתואר²²) אחר כאמרך בא אלי ראובן והיה²³) האיש²⁴) אשר אתה מדבר עמו יודע שני אנשים כל אחד נקרא²⁵) בשם הזה²⁶) או אנשים רבים נקרא כל אחד בשם הזה ויצטרך המספר שיתארהו²⁷) בתואר יוכר 20 בו אצל האיש אשר הוא מדבר²⁸) עמו מאשר ישתתף עמו בשמו והמין האחר אין החפיץ²⁹) בו³⁰) הסרת השתוף³¹) אבל הנרצה בו לשבח המתואר³²) או לגנותו כי האיש שהוא מדבר עמו בלתי³³) צריך שיתארהו אליו כמו שיואמר האומר³⁴) ראיתי אביך הנכבד או בנך הנעים ואין לאיש הדובר אליו³⁵) כי אם

— O² בעצמו O. M. F. C.² מבלתי O. M. F. C.³ L. הצפיה O⁸ ויחשב P.⁹ היותר טוב d. למציאות P.⁶ מצוירה P. d. F.⁷ הכח P. d. F.^{7a} O⁸ ויחשב P.⁹ היותר טוב d. M. C. השם O¹¹ בו לו O¹² וצוירו O.¹³ ויצויר צורתו P. ויצויר O¹⁴ O. F. הנה P. F.¹⁵ הפועל — l. 11 הפועל d. F.¹⁶ מציאות C. הצורה F.¹⁸ הנה d. C. F.¹⁹ בני"ה O²⁰ שלילה F. אשר יהיה P. יהיה O²² המתואר C.²³ O. האיש ראובן F.²⁴ O²⁵ נקרא כל אחד O²⁶ הזה — l. 20 הנה d. F.²⁷ O. המדבר P. F.²⁹ חפיץ, O³⁰ חלק L. בו התרת F.³¹ O³² שתוף F.³³ הדבר d. P. P. אומר O³⁵ d. O³⁴

בן אחד והדומה לזה ותארי הבורא ית' כלם¹ מזה² המין השני³ ואמנם הם⁴ תארים ישבהו בהם המשבחים ויהללוהו⁵ בהם המהללים ומפני⁶ שהיה הבורא ית' נבדל מכל הנמצאות בלתי דומה לדבר מן הנבראים היה המשבח⁷ אותו מקצר בשבחו ואפי' ישים כל כחו להפליג⁸ בשבחו ולהרבות⁹ וביאור זה¹⁰ כי השבחה ג' מינים יותר מדאי¹¹ וכראוי וקצור והיותר מדאי¹² שיגביה המשבחה 5 את¹³ המשובח אל מדרגה יותר¹⁴ גבוהה ממדרגתו ומעלה¹⁵ יותר עליונה ממעלתו והראוי שלא יעבר בו ממעלתו¹⁶ ולא יקצר ממדרגתו¹⁷ והקצור שישפילהו ממעלתו ולא יפרעהו דינו¹⁸ ולא ישלים חקו במדרגתו ושני הפנים הראשונים שקר בתאר¹⁹ הבורא ית' וית'²⁰ כי הוא בלתי אפשר לשום משבחה שישבחהו כראוי לו²¹ כי מדרגתו²² מושכלת [מוסכלת L.²³] אבל היא²⁴ לא 10 יקיפו בה השכלים אם כן²⁵ אין למעלה ממעלתו מעלה יותר גבוהה ממנו²⁶ שיגביההו אליה כי הוא²⁷ סוף הדברים ותכליתם הנה הוא²⁸ אם כן אין²⁹ בשבחה המשבחה הפלגה ולא ספוק וכל משבחה אותו מקצר בשבחו בלתי מתאר³⁰ אותו כראוי לו³¹ לפי חקו כי הוא מתאר אותו בתארים שהמושכל מהם עניינים מתחלפים למה שהוא בו³² כי³³ כאשר יאמר שהוא חי ושהוא יודע ושהוא 15 יכול ושהוא שומע ושהוא רואה אמנם יתארהו בתארים אם יפילם ויאמר אותם³⁴ על העניין³⁵ שנשכילם אנהנו אינם נאותים באל³⁶ ית' ויחייבו לדמותו לנבראים³⁷ ית' מזה ומפני הסבה הזאת נחלקו האנשים בתאר אותו³⁸ ית'³⁹ לשתי כתות⁴⁰ כת אחת אומרת שאין⁴¹ ראוי לתאר אותו על דרך החיוב כי זה יחייב שידמה⁴² לברואיו אבל נשלול ממנו הפכי התארים ולא נאמר שהוא⁴³ 20 יודע אבל נאמר⁴⁴ שאינו סכל ולא נאמר שהוא יכול אבל⁴⁵ נאמר שאינו לואה ולא נאמר שהוא נמצא אבל נאמר שהוא⁴⁶ אינו נעדר והכת⁴⁷ השנית אומרת שיחויבו⁴⁸ לו⁴⁹ התארים ונמשיך אחריהם את השלילה להסיר בה⁵⁰

(¹ O. d. O.² O. מהמין ³ d. F. ⁴ d. O.² P. ויתהללו ⁶ O. M. L. F. C. O.² מפני O. M. משבחה. O. M. ⁷ O. המ' אותו ⁸ d. O.² ⁹ O.² להרבות בשבחו ¹⁰ d. O.² M. F. מראי, O.² הפלגה מדאי ¹² M. F. מראי ¹³ O. אל ¹⁴ P. המדרגה היותר ¹⁵ O. ואל מעלה, P. ומדרגה ¹⁶ L. מעלתו ¹⁷ M. C. יקוצר מן מעלתו, O.² O. L. יקצר מדרגתו ¹⁸ d. O. ¹⁹ M. C. בהק, M. בתאר ²⁰ s. O. F. ²¹ d. O.² P. M. C. מדרגתו, ²² L. d. O.² ²³ ²⁴ ar. ²⁵ s. M, d. C. ²⁶ s. M, d. C. — l. 12. אם כן ²⁷ F. ממה ²⁸ d. C. ²⁹ s. M. ³⁰ L. C. ³¹ O.² L. C. ³² s. M. ³³ in m. M. ³⁴ d. O.² ³⁵ d. O.² O. העניינים ³⁶ O. בלתי נאותים בשם ³⁷ O.² בנבראים ³⁸ M. L. C. השם ³⁹ d. O. F. ⁴⁰ O.² לשנים ⁴¹ O. M. C. אין, ש. M. ⁴² F. שיתדמה ⁴³ C. שהוא — l. 21. שהוא ⁴⁴ L. אלא שאינו ⁴⁵ O. אלא ⁴⁶ O.² שאינו ⁴⁷ P. וכת ⁴⁸ O.² שיחייבו ⁴⁹ L. לו אלו ⁵⁰ P. O.² F. להסיר בה ⁵⁰ d.

מה שיעלה בו¹ (ברעיון²) מן הדמות³ בנבואים ונאמר כי הוא הי⁴ לא כשאר החיים ויודע לא כיודעים ונמצא לא כנמצאות⁵ ואמרו⁶ וכאשר אמרנו⁷ הוא⁸ חי ונמצא ויודע ויכול ולא נזכר אות⁹ השלילה הנה אמנם נעווב אותה¹⁰ דרך קצור ובלא ספק היא נסתרת בתואר ואם לא¹¹ תהיה נסתרת בה לא יכשר 5 לאמרו ואם יאמר אומר¹² מפני מה מאסה הכת הראשונה¹³ חיוב התואר ולא הצתה לתאר¹⁴ אותו כי אם על צד¹⁵ השלילה והנה ידענו כי מאמר האומר¹⁶ ראובן אינו סכל ויעיל מה שיועיל אמרנו¹⁷ ראובן חכם התשובה כי המאמר השולל לא יחייב משפט¹⁸ זולת¹⁹ משפט²⁰ השלילה ולא יגיע²¹ ממנו דמוי ולא המשל יפול²² ביניהם היקש כמו שיגיע מן החיוב הלא תראה כי²³ אנחנו 10 כאשר נאמר ראובן אינו עומד ושמעון בלתי עומד הנה כבר שללנו²⁴ משניהם יחד העמידה ולא נחייב²⁵ לשניהם²⁶ התחברם בענין אחר כי הוא²⁷ אפשר שיהיה אחד משניהם²⁸ יושב²⁹ והאחר שוכב וישן אבל כל אחד משניהם³⁰ בלתי עומד וכן אם שללנו משני גשמים³¹ הלבן לא נחייב³² להם התחברם במראה אחר³³ מאדמימות או מכרכומות³⁴ או זולתו וכן אלו העידו שני עדים לפני 15 השופט כי ראובן לא מכר שדהו לשמעון³⁵ לא יהיה מחייב זה³⁶ שלא יהיה³⁷ שמעון³⁸ אדון השדה כי לקנין פנים רבים זולת המכירה ואין בעדות שניהם זולת שלילת המכירה וזה ענין יקרה ויאות בהפכים אשר ביניהם אמצעיים³⁹ ואולם בהפכים⁴⁰ אשר אין ביניהם⁴¹ אמצעיים⁴² הנה בהם⁴³ הלוף כי אנשים⁴⁴ סוברים כי האומר כאשר יאמר בבית שני אנשים אחד משניהם אינו חי הנה 20 כבר חייב כי האחר⁴⁵ חי ואנשים סוברים שאינו⁴⁶ מחויב⁴⁷ יותר מן המות לאשר שלל ממנו החיים בלבד וכן כשיאמר אחד משניהם חי הנה⁴⁸ כבר חייב המות לאחר אצל מי שיראה הסברא הראשונה ואין בו חיוב מיתת האחר לפי דעת מי שסובר⁴⁹ הסברא השנית⁵⁰ ואין אנו צריכים להזכיר- הטענות שהביאו⁵¹ 25 כל אחת משתי הכתות במקום הזה⁵² כי הוא אינו מעין⁵³ כונתינו ואמנם

(¹ d. L. (² O. M. C. בדמיון (³ O² L. הדמוי (⁴ O. חי שהוא לא, O² שהוא חי, P. חי — I. 3. d. (⁵ O² O. כנמצאות (⁶ O² ממנו (⁷ O² נאמר (⁸ O² שהוא (⁹ F. C. O. M. מלת (¹⁰ O² אותו (¹¹ d. O² (¹² d. F. (¹³ d. F. (¹⁴ M. L. F. C. לברך (¹⁵ L. דרך (¹⁶ d. O² (¹⁷ O² אמרו (¹⁸ P. O. M. L. F. C. זולתי (¹⁹ O. (²⁰ d. O² (²¹ O² יבינו (²² O. M. L. C. יפול (²³ d. F. (²⁴ O² שללה (²⁵ O. M. L. C. נתחייב (²⁶ O² שניהם (²⁷ O² היה (²⁸ O² מהם (²⁹ P. יושב וישן (³⁰ F. O² מהם, (³¹ d. P. L. גופות (³² P. O² O. M. L. C. נתחייב (³³ F. אחר — p. 421. 9. לעצמו, (³⁴ d. P. L. מכרכומית, P. מכרכומות, O. M. L. C. מכרכומות או מאדמימות (³⁵ O. אל שמעון (³⁶ P. O. מזה (³⁷ L. [שיהא] (³⁸ d. O², in m. (³⁹ P. שנה שמעון (⁴⁰ C. אמ' — I. 18. אמ' (⁴¹ O² L. d. אמצעי (⁴² P. ההפכים (⁴³ O² בהם (⁴⁴ P. O² L. אמצעי (⁴⁵ P. ביניהם (⁴⁶ O² האנשים (⁴⁷ P. שהאחר (⁴⁸ M. L. C. O² כי הוא, (⁴⁹ d. O² M. C. (⁵⁰ d. P. (⁵¹ P. O. שיסבור (⁵² d. P. (⁵³ ar. L. מתחייב (⁵³ ar. L. (⁵³ d. P. (⁵² P. O. L. מענין.

כיוננו בכאן לבאר ענין אמרם כי תאדי הבורא ית' לא יכשר לתאר אותו בהם
עד שיחזכר בהם אות⁽¹⁾ השלילה. שער⁽²⁾ זכרון הדמוי אשר נפל⁽³⁾ בו מי
שחשב⁽⁴⁾ כי תאדי הבורא ית' ממאמרים מחודשים דע יצילנו אלהים⁽⁵⁾ ויצילך⁽⁶⁾
מן התעיה ויראנו אורח החכמה⁽⁷⁾ ויישיר דרכינו אליה כי הסבה אשר הביאה
האנשים האלו⁽⁸⁾ אל הדעת הוזה המנונה שהם ראו כי קיום התארים לא יכשר 5
אלא על שני פנים אחד משניהם השכל והעיון והאחר השמיעה והספור ואין
דרך לקיים אותם אלא משני⁽⁹⁾ פנים אלו⁽¹⁰⁾ ואמנם אפשר כל אחד משני הפנים
האלו במציאות המחודשים ומפני שהיה הבורא ית' קדמון לפני התחדש הדברים
נפרד באחדות⁽¹¹⁾ ולא היה⁽¹²⁾ שם נמצא יקחו⁽¹³⁾ ראיה בו עליו בפעולת פעוליו⁽¹⁴⁾
או ידבר הוא⁽¹⁵⁾ ית' עמו⁽¹⁶⁾ בתורותיו לא היה אז מתואר בשום תואר מפני העדר 10
מי שידבר עמהם או שיתבוננו וכאשר נתחדשו הנמצאות היה אז⁽¹⁷⁾ לקחת
הראיה⁽¹⁸⁾ עליו ודבורו עם בני אדם באשר הוא חי ובשהוא⁽¹⁹⁾ יודע ובשהוא יכול
והדומים לאלו והיה מתואר אז⁽²⁰⁾ בתארים ותאר בהם עצמו⁽²¹⁾ והיו התארים
מחודשים בהתחדש הנמצאות ומי שלא יודה⁽²²⁾ בנבואה ואינו יודע כי האל⁽²³⁾
ית'⁽²⁴⁾ ישלח נביא הנה התארים לפי דעתו ענינים חדשו אותם הברואים כי הם 15
יורו עליו באותות מלאכתו ומפעליו וגורו לו תארים מפעולותיו⁽²⁵⁾ ומה שישוער
בנפשותם⁽²⁶⁾ מידיעתו יתארוהו בהם ונאמר למי שאמר המאמר הזה הנפסד זה
אשר אמרת⁽²⁷⁾ לא יבטל⁽²⁸⁾ שיהיה מתואר⁽²⁹⁾ בתארים הנפשיים⁽³⁰⁾ בנצחות ויהיה
יודע יכול נמצא ואע"פ שלא יהיה שם נברא⁽³¹⁾ יורה עליו או מי שידבר האל
עמו ואינו מצד התנאי לתארים הנפשיים שלא יתקיימו למתואר עד שומצא מי 20
שיתארוהו בהם ויסופר⁽³²⁾ באמתתם ואמנם התחדשה החכמה לחכמים מן
הבריות⁽³³⁾ בהתבוננם או מדבור⁽³⁴⁾ האל אליהם אחר⁽³⁵⁾ שהיו⁽³⁶⁾ בלתי יודעים
בתארים ואולם התארים עצמם הם קיימים לו ית' לא יבטלם סכלות מי שיסכלם⁽³⁷⁾
כמו שלא יקמם ידיעת מי שידעם ויורה על אמתת מאמרינו ובטול מאמרם כי
הסופר לא יבטל ספרותו העדר הכתוב וכן הבנאי לא יבטל⁽³⁸⁾ תארו בבניות⁽³⁹⁾ 25

(1) P. O² ענין (2) L. פרק (3) P. נשקע (4) O² שיחשוב (5) P. השם (6) O² דע ויצליחך
אלהים מן (7) O. חכמה הנכונה, O² חכמה (8) O. האלה (9) P. משני — משני (10) L.
כאלו — L.8 האלו, d. O² L.C. (11) O.M. (in m.) O² O. יהיד במציאות (12) d. O² L. יורו,
[יקחו ראיה], in m. O² וקחו (14) P. O² פעליו (15) d. O. (16) d. O² P. אז היה (18) O²
ראיה (19) O² ושהוא יודע ויכול (20) O² או מתואר (21) P. עצמי (22) L. יודה במציאות
הנבואה, P. lacuna (23) O. השם (24) d. O² P. מפעולותם (25) O² בנפשם (27) O² אמרתם
d. C. לו יב', P. לא יהיה בטל (29) O. מבואר (30) P. O² C. הנפשיים — l. 20 הנפשיים
(31) O. נמצא (32) O² ויחזכר ויסופר, P. ויסופר [או ישמע בהזיון], in m. (33) L. הבריות
(34) P. מן דבור (35) O. M. L. C. או אחר (36) O² שהוא, P. O. שיהיו (37) O² שיסכלם
(38) O. יעדל (39) P, d. O² בבנין.

העדר הבנוי ולא יתחייב כשידענו הדברים שיהיו⁽¹⁾ הידוע והידיעה⁽²⁾ יחד בזמן⁽³⁾
 אבל היודע פעמים ידע הדבר המחויב בעת ידיעתו ופעמים ידעהו אחר⁽⁴⁾ שעבר
 וידע שהוא יהיה בעתיד בעת שיתחייב⁽⁵⁾ שיהיה בה ומן⁽⁶⁾ הראיה על הפסד מה
 שאמרו כי קצת מתאריו יתברך תלויים בעצמות בלתי נתלים בדבר מהנמצאות⁽⁷⁾
 5 כאמרו שהוא דבר ושהוא⁽⁸⁾ נמצא ושהוא אמת ושהוא חי ויתחייב לפי הסברא
 הזאת הנפסדת שהבורא ית' היה בנצחות קודם בריאת הדברים לא דבר בלתי
 נמצא ובלתי חי וזה יחייב שהוא היה נעדר⁽⁹⁾ ויתחייב להם אם היו התארים
 מחודשים עם הדברים שינידו⁽¹⁰⁾ לנו מי חדש אותם לו ואם היה הוא אשר חדש
 אותם לעצמו איך ישים עצמו נמצא מי שהוא נעדר ודבר מי שאינו דבר וחי מי
 10 שאינו חי ואמת מי שאינו אמת ואם היה⁽¹¹⁾ זולתו⁽¹²⁾ שחדשם⁽¹³⁾ אליו למה הניח⁽¹⁴⁾
 הזולת ההוא שיהיה אלוה אחר זולתו או יהיו בני אדם הם אשר חדשו אותם
 אליו ואם⁽¹⁵⁾ היה שחדשם אליו אלוה אחר הנה הוא יותר⁽¹⁶⁾ ראוי לעבוד אותו
 ממנו ואם היה שחדשו⁽¹⁷⁾ אותם בני אדם איך יחדשו אותם אליו והוא אשר
 חדש אותם ואם יהיה⁽¹⁸⁾ אפשר לנעדר⁽¹⁹⁾ שיחדש⁽²⁰⁾ נמצא מה הדבר אשר
 15 תרחיק שיהיה העולם הוא אשר חדש עצמו ואיך יחדש זולתו⁽²¹⁾ מי שהוא
 צריך שיחדש עצמו ואיך אפשר שיתואר בנצחות מי שעצמותו ותאריו מחודשים
 ואם יאמר אומר⁽²²⁾ כאשר קיימתם לו ית⁽²³⁾ התארים ית⁽²⁴⁾ מזה התאמר⁽²⁵⁾
 שהם שבים אל⁽²⁶⁾ העצמות בעינינו⁽²⁷⁾ או אל ענין זולת העצמות הנה בזאת
 השאלה ג' מאמרים⁽²⁸⁾ אחד מהם שישוב אל ענין זולת העצם והוא מאמר
 20 המגשימים והוא⁽²⁹⁾ כפירה הלילה לאל ממנו כי הם שמו הבורא ית' נושא
 ונשוא ועצם יהיו נתלים בו התארים⁽³⁰⁾ והמקרים ית' האל מדבריהם. המאמר⁽³¹⁾
 השני שהם עם חלופיהם ושנוייהם ישוב אל העצמות לא אל⁽³²⁾ ענין זולתו
 נוסף עליו⁽³³⁾ והוא יודע והוא מדע והוא חי והוא חיים⁽³⁴⁾ עצמות אחד אין⁽³⁵⁾
 שנוי בהם וכן שאר תארי העצמות וזה מאמר החכמים⁽³⁶⁾ והפילוסופים וסברתם
 25 ובדרך הזה הלך השאפע⁽³⁷⁾ ורבים מהכמי ישמעאלים⁽³⁸⁾ ואמרו אנשים לא
 נאמר⁽³⁹⁾ שהם הוא ולא שהם⁽⁴⁰⁾ זולתו והקשה עליהם מי שאמי שהם בלתי

(1) P. שיהיה (2) O² הידיעה והידוע (3) O² בזמן א' (4) O² אחר שהוא אחר שעבר
 (5) O² שיתחיל (6) O² ומה (7) P. O. מן הנמצאות (8) O² והוא (9) M. L. d. O² נעדר קולם
 (10) C. אשר יגידו M. אשר היגידו (11) O² d. P. (12) P. זולת (13) L. מי שחדשם, O² חדש
 (14) P. שהניח (15) L. C. ואם — l. 13 ואם (16) M. ראוי לעבוד יותר (17) O² שחדשם
 P. שחדש (18) P. L. היה (19) d. P. (20) O² שחדש (21) d. O² (22) d. O² (23) d. O² (24) d. M. C.
 (25) M. התאמר, O² התאמינו (26) P. L. d. L. (27) P. L. בעצמו (28) O² ענינים (29) L. והוא
 (30) P. תארים (31) d. P. O² F. (32) d. P. (33) d. F. (34) O² חיים א' (35) L. אשר
 אין (36) d. M. (37) O² השופע (38) O. הישמעאלים (39) d. P. (40) O² שהוא.

נוספים על העצמות כאשר¹) אמרו לא נשכיל שני דברים²) אין אחד משניהם
 הוא האחר ולא הוא זולתו והקשו עליהם בעלי המאמר הזה ואמרו מפני מה
 היה מן השקר לקיים שני³) דברים אין אחד משניהם⁴) הוא⁵) האחר ולא הוא
 זולתו ואם תאמרו מפני שהוא⁶) הפך הנהוג⁷) נאמר לכם⁸) ואיך היה אפשר
 לכם⁹) שיהיה היודע הוא המדע והחי הוא החיים והיכול הוא היכולת וזה כולו
 5 הפך הנהוג¹⁰) וכמו שהיה אפשר לכם¹¹) לקיים זה והוא הפך הנהוג¹²) היה
 אפשר לנו¹³) לקיים שני דברים לא יאמר שהאחד מהם הוא האחר¹⁴) ולא
 שהוא זולתו ואע"פ שהוא הפך הנהוג¹⁵) אמרו ונשאל לכם היתחייב¹⁶) כאשר
 עמדה הראיה על אמתת דבר שיבטל כשלא ימצא לו דומה בנהוג¹⁷) אם לא
 10 ואם תענו שהוא בלתי אפשר לקיים דבר עד שיהיה דומה לו בנהוג¹⁸) הנה
 יתחייב לכם¹⁹) שיבטל מאמרכם²⁰) כי המדע הוא היודע²¹) והחיים הוא החי לפי
 מה שהקדמנו ויתחייב לכם שלא תקיימו²²) דבר שאינו בזמן ולא במקום
 ושאינו²³) דומה לדבר²⁴) ולא ידמה לו דבר²⁵) כי זה כולו הפך הנהוג ואם
 יתחייב שיתקיים הדבר כאשר הורתה²⁶) עליו הראיה מבלתי שימצא לו דומה
 15 היה²⁷) אפשר אמרנו²⁸) כי תארי הבורא²⁹) ית' לא יאמר שהם הוא ולא
 שהם זולתו כמו שהיה אפשר לתאר³⁰) אותו בדברים יהיה הפך קבוצם הנהוג
 ואם אמר לנו³¹) אומר מאי זה דרך הכשרתם מאמרכם ובשלתם מאמר בעלי
 היבכם מן המעתולה³²) שהאל יודע בלא מדע יכול בלי³³) יכולת והדומים להם
 וכבר הישתוו דבריכם באשר³⁴) כל אחד מהם הפך הנהוג³⁵) הנה התשובה כי
 20 אנחנו אמנם אמרנו כי מאמרינו הוא האמת מפני שמאמרינו בנוי על שרש
 אמתו היה אפשר שיתואר האל³⁶) ית' בו ומאמרים³⁷) בנוי על שרש נפסד והוא
 כי תארי האל ית'³⁸) מחודשים והוא דבר יכחישהו השמע³⁹) והשכל יחד⁴⁰)
 וגם כן הנה⁴¹) לשון התורה⁴²) תאמת⁴³) מאמרינו ויבטל מאמרים⁴⁴) כי האל ית'
 כבר קיים לעצמו החכמה והידיעה בלשון התורה ורבו מאד הספורים מהנביאים
 25 ע"ה⁴⁵) באשר לו יכולת ורצון והדומה להם⁴⁶) ממה שלא יוכלו המעתולה

(¹) L. וכאשר (²) P. הדברים (³) C. שם (⁴) P. אין א' מש' (⁵) d. F. (⁶) P. O.² שזה
 (⁷) P. הנמצא (⁸) L. O.² להם (⁹) P. להם (¹⁰) O.² הנהוג — l. 8 הנהוג P, d. הנמצא
 (¹¹) F. לכם אפשר (¹²) P. הנמצא (¹³) d. M. C. (¹⁴) C. האחת (¹⁵) P. הנמצא (¹⁶) P. התחייב
 (¹⁷) P. בנמצא (¹⁸) P. L. בנמצא (¹⁹) O.² לכם — l. 12 לכם (²⁰) P. מאמריכם (²¹) L. C.
 P. M. הידוע, F. שהמדע הוא היודע, O. כי היודע הוא המדע (²²) O.² יתקיים (²³) P. שאינו
 (²⁴) P. בדבר (²⁵) d. P. (²⁶) L. הובא, [הורתה], (²⁷) in m. O.³ הנה (²⁸) d. O.² (²⁹) d. O.²
 (³⁰) O. לבאר (³¹) O. M. C. עליו (³²) C. המעתולה (³³) O. בלא (³⁴) d. O.² (³⁵) P. הנהוג
 (³⁶) O. השם (³⁷) O.² M. L. C. ומאמרכם, O. ומאמר המעתולה בנוי (³⁸) O.², d. P. O. F. תארי
 מחודשים (³⁹) O.² יכחישהו השומע (⁴⁰) O.² יחדיו (⁴¹) d. O.² ולשון (⁴²) d. O.² התאמת
 (⁴³) O.² מאמרכם (⁴⁴) O.² ספורים בהנביאים (⁴⁵) d. P.

לדחותו ואמנם¹ במאמרינו² דמוי קרה עמדנו אצלו³. שלא יכולנו להתירו וכאשר נתאמת⁴ השרש לא נעזוב אותו מפני הדמוי שקרה בפארותיו ואולם מאמרם הנה הוא נפסד השרש והענף יחד ואולם תארי הפעולות הם כמו בורא וזן⁵ הנה המאמר בהם שהבורא ית' לא סר להיות⁶ מתואר בהם כי היה מן השקר 5 שיהיה הבורא ית' בנצחות בלתי בורא ובלתי זן⁷ ואחר היה כן אמנם⁸ המחודשים הבריאה וההזנה והנכרא והנזון ואם תאמר זה יחייב עליכם לאמר בקדמות העולם⁹ ושהוא לא יסור להיות¹⁰ נמצא עמו¹¹ נאמר לא יתחייב¹² זה¹³ כי התארים בלשון יתואר בהם מי שפעל במה שעבר ומי שיפעל בעתה ומי שהוא מזומן שיפעל בעתיד ויאמר¹⁴ ראובן היה מכה שמעון אתמול ומכה 10 שמעון עתה ומכה שמעון מחר¹⁵ והוא מפורסם בלשון הערב¹⁶ עד שאינו צריך לעדות.

השער הששי¹⁷

בביאור אמרם כי הבורא ית'¹⁸ אינו יודע כי אם עצמו. זה המאמר יצילנו השם ית' ויצילך מן התעיה¹⁹ כבר השנו רבים מן האנשים שהם רצו בו שהוא 15 בלתי יודע²⁰ זולתו והיה רחוק לאנשים מהם שיתארוהו²¹ בתואר הזה וחשבו אחרים²² שהוא יודע בכללים²³ בלתי יודע בפרטים וחשבו אחרים שהוא יודע הכללים והפרטים במדע כללי²⁴. וזה המאמר השלשי הוא יותר קרוב מהם אל האמת ואע"פ שיש בו²⁵ מקום ספוק²⁶ ואולם שני המאמרים האחרים הנה²⁷ כבר התקבץ בהם הטעות המכוער והסכלות בתארי האל ית' לרוע הבנתם 20 למאמר²⁸ הקודמים²⁹ מן הפילוסופים³⁰ וראוי עלינו תחלה שנבאר ענין מאמר הפילוסופים הקודמים³¹ שהבורא ית'³² אינו יודע כי אם עצמו ושהם לא רצו³³ בזה שהוא יסכל³⁴ זולתו ונביא מדבריהם מה³⁵ שיורה על היותם נקיים ממה שחשבו עליהם אלו האנשים ואחר כן נחלוק³⁶ עליהם ואשחית טענותיהם ובאלהים אעזר. **פ ר ק**³⁷ אולם אמרם כי הבורא³⁸ לא ידע כי אם

(¹ F. אמנם ² O² באמרנו P.O.M.L.F.C. אצלינו ³ O² F.C. התאמת O וכאשר עמדנו על השרש ⁵ O², d.O. בוראו וזן ⁶ P. F. להיותו ⁷ O² זן ⁸ P. ואמנם ⁹ P. בקדמות הקדמות ¹⁰ L. מהיות ¹¹ C. עצמו ¹² F. יחייב ¹³ L. בזה ¹⁴ O² לעתיד ונאמר ¹⁵ P. L. למחר ¹⁶ O. הערבי ¹⁷ P. השער השביעי ¹⁸ P. d. P. O. F. מהתעיה ¹⁹ P. יודע — I. 21. יודע בכ' ²¹ F. יתארוהו ²² P. d. O² L. הכללים ²⁴ O² בידיעה פרטית כוללת ²⁵ P. F. ואע"פ שהוא ²⁶ O² ספק ²⁷ O. במאמר ²⁸ P. d. O² O² הקדומים ²⁹ P. הפיל' — I. 21. הפיל' ³¹ O² הקדומים ³² F. השי"ת, ³³ P. d. O² O² מנו ³⁴ O² לא ידע, P. לא יסכל ³⁵ O. M. L. C. ראה מה ³⁶ O² L. אחלוק, O. ואחר אחלוק ³⁷ L. פרק א' ³⁸ O. F. הבורא ית'.

עצמו הנה הוא סובל ד' ענינים¹ קרובים זה לזה אחד מהם כי המציאות שני מינים מציאות מוחלט² ומציאות סמוך והמציאות המוחלט הוא אשר אינו צריך אל נמצא ואינו מסוכב מסבה יותר קודמת ממנו והמציאות³ הסמוך הוא אשר יצטרך אל נמצא היה סבה לו הנה המציאות המוחלט הוא אשר בו יתואר השם ית'⁴ כי הוא המציאות המוחלט אשר אין סבה למציאותו והמציאות הסמוך⁵ הוא המציאות אשר יתואר בו זולתו מן הנמצאות כי מציאות כל דבר⁶ נמצא נקנה⁶ ממציאותו⁷ ונמשך אחריו ונתלה בו עד שאלו ידומה הסתלק מציאותו ית' היה⁸ מסתלק⁹ מציאות כל דבר ומפני זה המשילו ודמו מציאות הדברים מאתו כמציאות אור השמש מהשמש כי השמש כשהסתלקה נסתלק¹⁰ אורה ולא רצו במאמר הזה לדמותו לשמש¹¹ לפי האמת כי הבורא ית' הלילה¹⁰ שיהיה לו דומה ואמנם רצו בו להמשיל צורך¹² הנמצאות אל מציאותו¹³ על צד הקירוב אל ההבנה כמו שאמרו¹⁴ גם כן כי מציאות הנמצאות מאתו כמציאות הדבור מן המדבר לא כמציאות הבית מן¹⁵ הבנאי כי הבית אפשר שימצא¹⁶ עם¹⁷ העדר הבנאי ואי אפשר שימצא דבר אלא במציאות הבורא ית'¹⁸ ומפני שהיה הבורא ית' הוא הנמצא¹⁹ המציאות האמתית²⁰ והיה²¹ מציאות זולתו¹⁵ נמצא ממציאותו ונמשך²² אחריו ואין במציאות אלא הוא וברואיו היה הנמצא בפנים אלו כאלו הוא נמצא אחד והידוע כאלו הוא ידוע אחד והיה כאשר ידע עצמו ידע כל מציאות נמשך למציאותו והעניין השני כי המושכל הוא²³ השלמת המשכיל ושלמות עצמו ולולי זה לא היה צריך שישכיל זולתו ואין ברבוי מושכלות המשכיל ראה על יתרון מעלתו אבל בהם²⁴ ראה על חווק²⁰ חסרונו ולפי שעור²⁵ שלמות הדבר בעצמו ימעטו מושכליו ולפי שעור חסרונו²⁶ ירבו מושכליו ומפני²⁷ זה היה החסרון דבק לכל נמצא זולת הבורא ית' כי הם כלם לא ישיגו המעלה והשלמות אלא כשישכילו²⁸ הבורא ית' והיותר קרוב מהם אליו היותר שלם מהם וחסרונו יותר מעט כי הוא לא יצטרך בשלמות עצמו אל יותר מהשכילו הסבה²⁹ הראשונה וכל מה שירדו מדרגות²⁵ הנמצאות גדל חסרונם והוצרך כל אחד מהם בשלמות עצמו אל שישכיל כל נמצא שהוא קודם³⁰ לו עם השכילו הסבה הראשונה³¹ כי אי אפשר לו

(¹ M. C. פירושים ² F. מוחלט — המוחלט ³ O², d. O. M. L. C. והמציאות P. F. ⁴ I. 5 — והמציאות P. F. ⁵ O, הבורא ית' ⁶ F. ⁷ נקנה עשוי ⁸ O² — ממציאותו — מציאותו ⁹ O. ¹⁰ מסתלק P. F. ¹¹ הסתלק ¹² O² ¹³ לצורך ¹⁴ O² מציאות ¹⁵ O² שאמר ¹⁶ O² הבית מן ¹⁷ F. ¹⁸ הקיום, ¹⁹ d. C. ²⁰ F. האל ית', ²¹ P. F. ²² אמתי ²³ O² והוא ²⁴ M. נמשך ²⁵ F. ²⁶ הם ²⁷ C. ²⁸ d. P. F. ²⁹ O² חסרון ³⁰ P. ³¹ בשישכילו ³² P. הסברא ³³ M. C. רחוק ³⁴ O² הראשונה — p. 46 l. 1

שישכיל¹) הסבה הראשונה עד שישכיל האמצעים אשר בינו ובינה²) ומפני שהיה הכורא ית' הוא תכלית השלמות היה בלתי צריך³) שישכיל זולתו והיה⁴) כאשר השכיל⁵) עצמו כבר⁶) השכיל זולתו והעניין השלשי כבר⁷) זכרנוהו בשער ביאור אמרם כי המספרים⁸) עגולות רעיוניות כשפירשנו מאמר ארסטו⁹) שהכורא 5 ית' עלת¹⁰) הדברים על שהוא פועל אותם ועל שהוא תכלית להם ועל שהוא צורה להם וזכרנו שהוא לא רצה¹¹) בצורה אשר היא תבנית ותקוה ולא הצורה¹²) אשר היא¹³) המין כי¹⁴) הוא¹⁵) לא יתואר בצורה ואמרנו ענין זה כי¹⁶) מציאות¹⁷) זולתו מפני שהיה¹⁸) נקנה ממציותו היה¹⁹) מן הפנים האלו כאלו הוא²⁰) צורת הנמצאות כי הם אמנם ימצאו במציאותו כמו שימצא²¹) 10 המצוייר²²) בצורתו והיה²³) מציאותו כסוג²⁴) אשר יקבץ²⁵) המינים והאישים ואע"פ שהכורא ית' הלילה לו שיתואר בסוג או מין²⁶) או איש אבל הוא המשל²⁷) וקרוב לא²⁸) אמת ויהיה הידוע מן הצד הזה נ"כ אחד. והעניין הרבעי הוא²⁹) כי האדם לא ידע הדברים בעצמותו ועצמו ואלו ידעם בעצמותו ועצמו היה³⁰) עצמותו³¹) יודע³²) תמיד ולא יצטרך לקנות הידיעה 15 ואמנם ידע הדברים בעניינים נוספים על³³) עצמותו יקחם לכלים יגיע בהם אל השנת ידועיו והם החושים החמשה והמושכלות הראשונות אשר ימצאם תקועים בנפשו ולא ידע מאין הגיעו לו ובשני מינים³⁴) אלו מן הזלים יגיע לקניין הידיעות אשר התעצם בהם נפשו ויגיע לו השכל הנקנה והכורא ית'³⁵) לא יתואר שהוא ידע³⁶) הדברים כולם³⁷) בתואר הזה ית' ממנו וכאשר היה³⁸) מן השקר שידע הדברים על הדרך הזה³⁹) התאמת שידיעתו עצמית⁴⁰) אינו בקנין וכאשר היה מן השקר שיתואר בידיעתו דבר נוסף על עצמותו היה עצמותו הוא⁴¹) הידיעה בעינה⁴²) ואחר שלא יכשר⁴³) שיתואר שיהיה צריך אל זולתו אבל⁴⁴) כל⁴⁵) דבר צריך אליו התאמת שהיודע והמדע והידוע⁴⁶) דבר אחד בהפך מה שנישכילהו בנפשותינו⁴⁷) ואחר שהתקיים זה בראיות אשר הם⁴⁸) ראיות

O² (1 שישכיל זולתו L.C. (2 ובינם O² (3 [נ"ל אפשר] in m. (4 C. יהיה (5 O. השיג את L. (6 הנה כבר (7 L. הנה כבר, O² כבר זכרנוהו (8 d. O² (9 O² מאמרנו (10 L. סבת O, עלתו (11 O. M. L. C. שהם לא רצו, F. שהוא לא זכר (12 O. בצורה (13 P. אין היא (14 P. (15 d. F. היא (16 P. L. d. O² (17 כי ענין זה O. M. C. (18 במציאות P. O² L. (19 O² הנה (20 P. היא (21 C. שמצוי, (22 d. O² P. הצייר (23 F. יהיה (24 L. כסוגים (25 L. יקבל [יקבץ] in m. (26 O² ומין, P. או במין (27 F. המשכיל (28 C. ולא, O² אל (29 O² d. P. O² (30 P. והיה עצמו (31 L. עצמו (32 O² טבע (33 P. אל (34 L. ובשני המינים האלו, M. ובשנימינים (35 P. F. ית' — l. 19. ית' (36 O² לא ידע (37 O² שכלם (38 d. O² (39 O² d. O² (40 O² עצמתו (41 O² היה עצמותו הוא (42 d. L. בעצמה (43 P. שאין ראוי (44 O² d. O² (45 O² וכלם, P. כל אשר הוא צריך (46 O² שהמדע והידוע והידוע (47 L. אנחנו (48 d. P. F.

לו הנה כאשר ידע עצמו הנה כבר⁽¹⁾ ידע כל דבר. פרק⁽²⁾ וממה⁽³⁾ שיורה⁽⁴⁾
 על היות דעת גדולי⁽⁵⁾ הפילוסופים וכללם⁽⁶⁾ כי הבורא ית' יודע כל דבר ולא
 יסתר ממנו דבר⁽⁷⁾ ואפי' כשעור זרע⁽⁸⁾ חרדל ומה שהוא יותר דק ממנו⁽⁹⁾ ושהוא
 יודע תעלומות הנפשות והרהורי הלבבות עם אמרם⁽¹⁰⁾ שהוא לא ידע אלא
 נפשו אמרם כי הבורא נמצא עם כל דבר ר"ל⁽¹¹⁾ כי האחדות המתפשטת⁽¹²⁾ ממנו 5
 ית' בה⁽¹³⁾ יגיע⁽¹⁴⁾ לכל נמצא עצמות יובדל בו מעצמות אחר ובו יתוכן כל
 מתוכן⁽¹⁵⁾ אם כן איך יחשוב על⁽¹⁶⁾ מי שדעתו זה שיאמר⁽¹⁷⁾ כי הבורא ית'
 יסכל⁽¹⁸⁾ דבר או יעלם⁽¹⁹⁾ ממנו דבר וזה⁽²⁰⁾ קיום הדבר והפכו יחד ומה אמרם
 שהבורא⁽²¹⁾ ית' שכל משולל מן החומר בהפך מה שיתואר כשהוא שכל כי
 היה בלתי דומה לדבר ולא ידמה לו⁽²²⁾ דבר⁽²³⁾ וכאשר היה אצלם שכל נפשט 10
 מן החומר לא יעלם ממנו דבר כי המונע⁽²⁴⁾ מהשנת הדברים אמנם הוא החומר
 ומה אמרם שהמשכיל והשכל והמושכל ממנו דבר אחד וכן היודע והמדע
 והידוע דבר אחד ועצמותו אצלם שכל ומדע ואיך ידומה על מי שעצמותו מדע
 ושכל שהוא יעלם ממנו דבר ומה אמרם כי הכונה בידיעת הקרוב מן האל⁽²⁵⁾
 בתארים ואמרם⁽²⁶⁾ בדרך הפילוסופים [— יאה. l.] כי ענינם [— ה. l.] ההתדמות⁽²⁷⁾ 15
 לאלהים ית' בשיעור יכולת האדם הנה התאמת בזה שהוא⁽²⁸⁾ ית' היודע
 במוחלט⁽²⁹⁾ ושידיעתו היא⁽³⁰⁾ הידיעה במוחלט ומה מאמר אפלטון⁽³¹⁾ בספר
 טימאוס כשדבר בעולמים העליונים וזכר גדולתם אחר כן אמר וזה⁽³²⁾ אינו
 לנו⁽³³⁾ בעולמינו זה אבל אלו נעלה בעולמים העליונים כשנשכיל ונעבור
 הגלגלים הט' ותנועותיהם ועלינו ועברנו עולם הנפש בתבונתינו⁽³⁴⁾ ושכלינו 20
 עד⁽³⁵⁾ שנגיע בעולם השכלים אשר לא יעלם ממנו נעלם ולא יסתר ממנו צורה
 וממנו הצורות⁽³⁶⁾ ואינו בזמן ולא במקום ולא תנועה ולא איכות ולא היולי אבל
 הדברים בו אמיתות נפרדות גלויות אין בו כח⁽³⁷⁾ אבל הצורות בו⁽³⁸⁾ קיימות
 חזרות⁽³⁹⁾ על עצמיהם⁽⁴⁰⁾ ועצמותיהם והם יודעות נפשותם וזולתם למה שבו⁽⁴¹⁾

(1) L. הנה כבר (2 d. L. פרק ב' (3 d. C. (4 O² שידע (5 O² F. גדול (6 C. וכלל
 (7 O² d. O² F. (8 M. C. d. P. נרנר (9 O² ממנה שהוא (10 O² מאמרם (11 F. רוצים לומר
 (12 O² O. M. L. C. המתפשט (13 P. ית' בה (14 O² יגיע בה (15 P. L. F. יתוקן —
 L. יתקן — כל מתוקן (16 F. כל (17 O. M. C. כי יאמר (18 P. יהדל (19 O² יעלים
 (20 O² ובה (21 O² כי הבורא (22 O² d. O² דבר — l. II דבר (24 O² הנמנע
 (25 P. O² O² האל ית' (26 O² ואמנם (27 O. F. התדמות, P. התדמות מדות לאל' בשעור
 (28 P. F. כי הוא היודע (29 F. במוחלט — במוחלט (30 O² הוא (31 P. אפלטון
 (32 O² אמרו זה (33 P. O² O. M. L. C. לאות, לביס לנא (34 F. עולם השכל בהתבוננותנו
 (35 F. d. P. F. ולא נסתר ממנו צורה מאותם הצורות (37 O² בורה (38 O² d. O²
 (39 L. מוזרות (40 P. עצמותיהם (41 P. למה שבו

מהשתכלות¹ הבורא ית² להם³ ואמר במקום אחר והוא רצה לנקות נפשו⁴ שלא יחשבו עליו מפני דבריו שהוא סובר בנצחורת העולם⁵ וקדמותו⁶ ואמר⁷ ואמנם⁸ נרצה באמרינו⁹ שהעולם נצחי לא יסור כי העולמים כבר היו מצויירים¹⁰ אצל¹¹ הבורא¹² ית' ממושלים¹³ בכח קודם היותם וזה כי הבורא 5 ית¹⁴ לא סר היותו משתכל¹⁵ אליהם עוין¹⁶ אל¹⁷ עצמותו יודע באהדותו ושב אל עצמותו ידיעה והוא יודע השכל הנאות¹⁸ לו אשר בו הצורות נמורות¹⁹ והדבר הזה אע"פ²⁰ שיש²¹ בו מה שצריך לפקפק הנה כבר התאמת ממנו כי דרכו שהבורא ית' יודע הדברים קודם היותם בהפך מה שיחשבו עליו וממה שיורה על זה גם כן²² מדרכו אמרו²³ בנימוסים אין²⁴ שום דבר יותר עוזר 10 על תקון ענין²⁵ כל²⁶ אחד מן האנשים וענין²⁷ קבוציהם מהיותם²⁸ יודעים וסוברים ג' דעות ואין דבר יותר מוזק מהיותם בלתי יודעים אותם או שיהיו סוברים הלופיהם אהת²⁹ מהם³⁰ שידעו³¹ כי לדברים פועל והשנית שידעו שהוא לא ישכח דבר ולא יעלם ממנו דבר אבל כל דבר תחת ידיעתו ותחת השגחתו³² והנהגתו והשלשית שהוא לא ירצהו³³ בקרבן ולא יכפר³⁴ פניו 15 במנחה מי שיחטא חטא בודון על דעת³⁵ שיקריב כנגדו אליו קרבן וכפר לו³⁶ אבל אמנם יקבל קרבנו כאשר עשה מעשה טוב עוד אמר ואלו³⁷ הם ענינים אמנם מקורם³⁸ ומקום למודם מהכמת הענינים האלהיים והם נקראים בלשון יונים³⁹ באולניה [תאלוגיה. 1.] וממה שיורה על זה היות סברתם ודעתם⁴⁰ ואמרם שהעולם אדם גדול⁴¹ כמו שהאדם עולם קטן וכמו שהמוחשים יגיעו⁴² 20 אל הנפשות⁴³ הפרטיות באמצעות החושים הנשמיים בלא זמן ויחתם צורתם בשכל הפרטי⁴⁴ ההיולאני הנה כן בעולם אשר הוא האדם⁴⁵ הגדול⁴⁶ דברים כמו החושים לנפש הכללית אשר היא נפש האדם הגדול ידבקו בה⁴⁷ מצדיהם⁴⁸ עניני העולם בלא זמן וכאשר נדבקו⁴⁹ בנפש הכללית נדבקו בשכל הכללי⁵⁰

C. (1 F. מהשתדלות, L. מהשתנות (2 d. F. (3 L. מהם (4 F. נפשו (5 F. עולם (6 C. בקדמותו (7 O² ואמר — כי (8 d. P. F. (9 אמנם, L. אולם (0 L. במאמרנו (10 lacuna O² (11 O² אבל (12 d. P. (13 L. מושכלים (14 d. P. F. (15 P. מסתכל (16 O. M. F. C. [עוין]. [L. עוין, O² L. P. אליהם עוין אל (17 d. O² אצל (18 F. הנתכת, L. [ס"א הניתנת] in m. (19 F. הנמורות (20 F. ואע"פ (21 O² אשר יש (22 P. d. O² (23 O. M. C. O² O. M. C. אמרם (24 O. כי אין (25 d. O. (26 d. O. (27 d. O² (28 d. L. וקבוציהם (29 O² מהיות, P. F. מהיו' — l. 11 (30 O. M. L. C. (31 F. מהן (32 M. C. שידעו — שידעו (33 O² השנתו (34 P. ירצה, M. L. C. יכפרה, P. ולא — במנחה (35 d. O. M. C. (36 O. M. C. אלי (37 O² O. M. F. C. (38 P. הקודם (39 P. O² יון (40 L. ורעתם אמרם (41 d. O² (42 O. M. F. C. יגיע (43 P. O. M. L. F. C. הנפשויות (44 M. F. C. פרטי (45 M. C. עולם האדם, O² העולם הגדול (46 L. d. P. F. הגדול — l. 22 (47 d. L. בו (48 P. מציייריהם (49 F. נדבקו — p. 49. l. 1 (50 d. P. O² בהתד' p. 49. l. 1 — הכללי.

בהתדבקם בשכל החלקי וכאשר נדבקו בשכל הכללי נדבקו בבורא ית' הנה אלוי⁽¹⁾
 כלל מדבריהם ודרכיהם⁽²⁾ יורו למי שיבינם על היותם נקיים מהפרוש הרע
 אשר יחסו אליהם על⁽³⁾ אמרם שהבורא ית' אינו יודע כי אם עצמו.⁽⁴⁾ פרק⁽⁵⁾
 וכבר⁽⁶⁾ הביא טענות מי שהשב כי האל ית'⁽⁷⁾ לא⁽⁸⁾ ידע⁽⁹⁾ הדברים ואמר⁽¹⁰⁾
 אמנם⁽¹¹⁾ היה מן השקר שיתואר שהוא ידע הדברים⁽¹²⁾ כי הידיעה בדברים 5
 יצטרך בה⁽¹³⁾ אל⁽¹⁴⁾ השנת החושים⁽¹⁵⁾ וקדמת ההקדמות אשר בהם אפשר להגיע
 אל⁽¹⁶⁾ ידיעת⁽¹⁷⁾ הכללים מן הפרטים ובו שלמות היודע ויצטרך בו אל ציור
 ודמיון והבורא⁽¹⁸⁾ הלילה מלתאר בו שהוא יצייר דבר או ידמהו או יהיה בעל
 חושים יגיע בהם⁽¹⁹⁾ אל⁽²⁰⁾ ידיעת דבר או שיהיה צריך אל הקדמות⁽²¹⁾ ושזולתו
 יקנהו שלמות בעצמות⁽²²⁾ אבל הוא המקנה השלמות⁽²³⁾ לכל שלם לפי שלמות 10
 מדרגתו והוא בלתי צריך לזולתו וכל⁽²⁴⁾ זולתו צריך אליו ובתארינו אותו שהוא
 יודע⁽²⁵⁾ זולתו חסרון לו לא שלמות⁽²⁶⁾ ותשובתינו על זה שנאמר להם התחשבו
 כי⁽²⁷⁾ הבורא ית' ידמה האדם בעצמותו ותארו⁽²⁸⁾ או הוא מתחלף מהם הנה אם
 יהיו⁽²⁹⁾ סוברים שהוא ידמה⁽³⁰⁾ להם בעצמות⁽³¹⁾ והתארים או בקצת זה⁽³²⁾ היה
 מתחייב ששיגהו מן החסרון מה ששיג האדם ושיתחייב לו מן החדוש⁽³³⁾ מה 15
 שיתחייב לשאר הדברים ואם יאמרו שהוא מתחלף מן האדם לא ידמה⁽³⁴⁾ לדבר
 ולא ידמה אליו דבר נאמר להם מאין אתם מקישים⁽³⁵⁾ על ידיעתו מידיעתכם⁽³⁶⁾
 וחייבתם שהוא אם היה⁽³⁷⁾ יודע יהיה מתחייב⁽³⁸⁾ שידע⁽³⁹⁾ בהוצאה מלב⁽⁴⁰⁾
 ובהקדמות והיה צריך אל חושים ולמה אתם מכחישים שיהיה יודע הדברים
 במין אחר מן הידיעה⁽⁴¹⁾ לא יתאיך⁽⁴²⁾ ולא ידמה לידיעת בשר ודם ובמה⁽⁴³⁾ 20
 זה אתם מבטלים זה ואם יאמרו לא יודע מדע כי אם בדרך הזאת⁽⁴⁴⁾ יתחייב
 להם⁽⁴⁵⁾ שידמו הבורא ית'⁽⁴⁶⁾ אל ברואיו ונאמר להם מאין אמרתם שהוא יודע
 ושהוא מדע ושהוא יודע דבר אחד⁽⁴⁷⁾ לא ישנה⁽⁴⁸⁾ שנוי בו וכן שהוא⁽⁴⁹⁾
 משכיל⁽⁵⁰⁾ ושהוא שכל ושהוא מושכל דבר אחד בתארו וזה עניין בלתי מושכל

(1) O² הוא (2) P, d. L. ודרכיהם — נקיים (3) d. P. על — פרק (4) d. O² נפשו (5) L. פרק ג' (6) P. וכאשר (7) F. השי"ת (8) d. M. [השקר שיתואר שהוא יודע] P, s. שהוא לא ידע הדברים כי אם בדרך יצטרך (9) M. C. ידע — ידע (10) d. O. ויאמר (11) d. O² F. כי היה, O² ואמנם (12) C. בדברים (13) d. P. F. על (14) F. L. החושים החמשה (15) O² אצל (16) F. ידיעות (17) O² והבורא ית' (18) P. להם (19) F. על (20) O. M. L. C. ההקדמות (21) O² בעצמו (22) P. שלמות (23) d. F. וזולתו (24) F. ידע (25) C. לשלמות (26) d. P. F. (27) O. M. L. F. C. ותארו (28) O² הם (29) O² ידע (30) L. בעצמותו ותוארו (31) P. M. L. F. וזה (32) F. מן החדוש (33) O² לדבר ולא ידמה (34) d. O² מקשים (35) d. F. (36) d. F. מתייב (37) P. (38) d. O² מהלב (39) L. מהידיעה (40) P. לא יתאיך (41) F, d. יתארוה, L. יתואר (42) O² במה (43) O. זאת (44) O. M. L. F. C. לכם, (45) ar. (46) d. P. אחד בעצמותו ובתארו (47) O. M. L. C. (48) P. ישתנה (49) O. M. C. הוא (50) C. המשכיל, P. שכל ושהוא משכיל.

במה שנדע ונרגיש¹ מנפשותינו ונאמר להם כן² לא³ נשכיל⁴ נמצא כי אם
 שיהיה⁵ עצם נושא המקרים או מקרה⁶ נושא בעצם אם כן שפטו על הבורא⁷
 שהוא עצם מסוג העצמים המושכלים כי אין הפרש בין זה לזה ונאמר למי
 שהשב מהם שהוא יודע הכללים ולא ידע הפרטים מאין הבדלתם בין שני
 5 הדברים ואם יאמרו מפני שהפרטים נכנסים תחת הזמן וישתנו בהשתנותו
 ויצטרך⁸ בידיעתם אל החושים ויתחייב השתנותם בעבר והעומד והעתיד שנוי
 בנפש היודע ויצטרך היודע בידיעתם⁹ אל החושים החמשה והכללים אשר הם
 המינים והסוגים אינם נכנסים תחת הזמן¹⁰ ואינם משתנים בהשתנותו והם בלתי
 צריכים בידיעתם¹¹ אל החושים הנה תשובתינו על זה שנאמר להם¹² הלא
 10 אתם ידעתם¹³ כי האדם אמנם ידע¹⁴ הכללים בראות¹⁵ הפרטים הנופלים תחת
 הזמן ובלקחת הראיה עליהם בהקדמות¹⁶ הטבעיות התחשבו שהאל ית' ישיג
 הכללים בדרך הזאת ואם יאמרו כן הנה דמוהו לאדם ונאמר להם¹⁷ אחר
 שהוא אפשר אצלכם¹⁸ שידמה לאדם בידיעת הכללים מה הדבר¹⁹ אשר ימנע²⁰
 אתכם²¹ שידמה לו²² בידיעת הפרטים ואם יאמרו אי אפשר שידע הכללים
 15 על הדרך שידעו אותם בני²³ אדם ואמנם ידע אותם במין אחר מן הידיעה
 לא יתאיך²⁴ ולא ידמה לידיעת האדם נאמר להם²⁵ מה הדבר שימנע²⁶
 שידע הפרטים במין אחר מן הידיעה לא ידמה לידיעת האדם²⁷ ואין
 הפרש בין זה לזה ועמך²⁸ השער הזה וזולתו המדבר בתארי האל²⁹ ית'
 שתשים שרשו כי הבורא ית'³⁰ לא ידמה לדבר ולא ידמה אליו דבר³¹
 20 והשתדל³² לדעת הכלל הזה במופתים הברורים וכאשר יתקיימו³³ בנפשך
 יסורו ממך אלו ההרהורים כולם כי³⁴ אשר³⁵ טעו באלו³⁶ העניינים אמנם
 קרה להם הטעות מפני שהם הקישו האל ית' לבני אדם ודמו תארו לתארי³⁷
 האדם וכבר³⁸ קיימה תורתנו האמתית³⁹ אשר הגדילנו⁴⁰ האל בה כי האל⁴¹
 ברא הכל ויודע הכל⁴² ומשניה בכל ואמר הנביא⁴³ כי לא מהשבותי
 25 מהשבותיכם ולא דרכיכם דרכי ואמ'⁴⁴ המנביהי לשבת המשפילי לראות בשמים

(¹ O. M. L. C. ונשכיל, F. בנפשותינו (² d. L. (³ d. P. (⁴ P. O. M. C. נשכיל, L. משכיל (⁵ d. P. (⁶ O² מקרה שהוא (⁷ O² הבורא ית' (⁸ P. יצטרך (⁹ F. בידיעה (¹⁰ d. P. F. (¹¹ F. בידיעה (¹² O. M. L. F. C. O² לכם, (¹³ ar. ¹⁴ d. P. (¹⁴ O² יודע (¹⁵ O² בעדות (¹⁶ O. M. L. F. (¹⁷ O. לכם (¹⁸ O² לכם (¹⁹ d. L. (²⁰ M. L. C. שימנע (²¹ M. C. מכם (²² M. C. שידמה לו (²³ d. P. כפי (²⁴ P. יתאר (²⁵ P. (²⁶ d. C. (²⁷ O² אשר ימנע, P. וימנע (²⁸ d. P. (²⁹ F. נעמיד (³⁰ P. השם (³¹ d. P. F. (³² O² ולא דבר ידמה לו (³³ P. והשתכל (³⁴ P. F. נתקיימו (³⁵ d. O² (³⁶ P. O. M. L. C. כאשר, P. כאשר — l. 23 וכאשר [וכבר] (³⁷ d. O² באלה (³⁸ C. לתאר (³⁹ O. M. L. C. וכאשר (⁴⁰ d. P. (⁴¹ O. הגדילו, O² הגדילה לנו (⁴² P. O² F. האל — p. 51 l. 1 האל (⁴³ d. P. (⁴⁴ O. בכל (⁴⁵ M. L. C.; Jes. 55, 8. כי לא דרכיכם דרכי ולא מה' מה' (⁴⁶ Ps. 113, 5.

ובארץ ואמר אחד מבעלי הדתות כי האל ידע הדברים¹ גדוליהם וקטניהם לא יעלם מאתו² כשעור זרע³ חרדל לא בשמים ולא בארץ ושהוא יודע רעיוני⁴ האנשים ותעלומות הלבבות⁵ ולא⁶ יפול עלה שלא ידעהו ולא גרעין⁷ במחשבי ארץ⁸ לא לה ולא יבש אלא הכל⁹ כתוב בספר זה¹⁰ תואר השלמות¹¹ אשר יאות באל¹² ית' לא מה שחשבו¹³ אלו המבטלים וכבר זכרנו מדברי הפילוסופים⁵ הקודמים¹⁴ מה שהוא משתוה¹⁵ לזה שהודיעתנו תורתנו וכבר¹⁶ אמרתי בזה¹⁷ אתה המתאר אלהיו בסבלות הנה לא תוכל לשער לאל¹⁸ שעור¹⁹ יכלתו ואיך יעלם מאתו²⁰ ידיעת אדם נברא ועצמו והוא מקיף בכל דבר וכלם הוים²¹ במצותו.

10

השער השביעי²²

בהעמיד המופתים על היות הנפש המדברת²³ חיה אחר הפרדה מן הגוף. הנפשות שלש צומחת וחיונית²⁴ ומדברת ואולם הנפש²⁵ הצומחת והחיונית²⁶ אין בהם מחלוקת²⁷ כי כולם מודים בהעדרם בהעדר הנשם ואולם²⁸ נפלה המחלוקת בנפש המדברת והיא המשכילה המכרת²⁹ וחשבו אנשים שהיא תהיה נעדרת עם הפרדה מן הגוף כהעדר³⁰ הצומחת והחיונית ואמרו אנשים שהיא¹⁵ נשארת חיה בלתי נעדרת והוא דרך סקראט וארסטו³¹ ואפלטון ושאר חכמי הפילוסופים³² וזה³³ יורו התורות כולם ואמנם³⁴ אזכור מכלל המופתים הפילוסופים שמנה³⁵ הנאותים במקום הזה³⁶ ובאלהים אעור. מופת ראשון נטיית האדם אל התאוות הטבעיות והמשכו אחר³⁷ ההנאות הגשמיות ימנעו מלצייר האמתות ולקבל הידיעות כי יקנו לשכלו בלבול והמעיוט³⁸ מהם יקנה³⁹ לשכלו חדוד ויעזור לו לקבל הידיעות ולצייר האמתות⁴⁰ והורה זה כי החומר הטבעי מפסיד הנפש המדברת ושהיא כל מה שתהיה יותר⁴¹ נפשטת ממנו תהיה יותר⁴² מכירה ודעתה יותר ברורה ויולד מהקדמות אלו שתהיה עם

(¹ O. הדבר (¹² O² F. ממנו (³ d. P. O² F. (⁴ O. כל רעיוני (⁶ O² כל הלבבות (⁶ O² לא (⁷ O³ מעין (⁸ P. F. הארץ (⁹ O² הכל זה בספר (¹⁰ P. F. הוה (¹¹ C. השלמיות (¹² O. F. בשם (¹³ P. שחשבוהו (¹⁴ O² הקדומים (¹⁵ L. משתנה (¹⁶ P. וכבר — l. 10 — השער (¹⁷ d. P. O² M. C. מה (¹⁸ F. לתאר לאל, (¹⁹ d. L. O² F. (²⁰ P. O² O. M. C. שעורי (²¹ d. P. O² F. ממנו (²¹ O. C. הוים (²² P. השער השמיני (²³ O² המדבר (²⁴ P. F. חיונית (²⁵ d. P. O² F. (²⁶ P. F. וחיונית (²⁷ P. O² F. מחלוקת בהם (²⁸ P. אולם (²⁹ P. M. F. המדברת. O² הדברת (³⁰ L. כהעדר נפש (³¹ F. d. P. O² M. C. ואפלטון וארסטו (³² F. הפיל — l. 18 הפיל' (³³ d. P. וזה — l. 18 הוה (³⁴ d. O² (³⁵ d. L. (³⁶ d. F. (³⁷ O² אליהם ואחר (³⁸ P. והמעיוט (³⁹ O. M. L. F. יקנו (⁴⁰ O² האמת, P. ולצייר האמ' (⁴¹ C. יותר — מכירה (⁴² P. יותר — ברורה d.

המות יותר מכורה ויותר רואה האמתות להיותה⁽¹⁾ נפשטת מכל החומר ולא
 תהיה ההכרה והציור אלא לחי הנה הנפש אם כן חיה⁽²⁾ אחר מות הנשם⁽³⁾
 והנה השתוה⁽⁴⁾ למופת הנה הפילוסופי⁽⁵⁾ לשון תורתינו* באמרו ית⁽⁶⁾ כבר⁽⁷⁾
 היית בהשך מזה⁽⁸⁾ והסירונו מעליך כסויך וראותך היום וך ואמרו האנשים
 5 ישנים וכאשר מתו הקיצו⁽⁹⁾ ולהבדיל בין החשך ובין האור דמיון זה בתורתנו
 הקדושה לפי דעתי והוא מה שנאמר למשה⁽¹⁰⁾ והסירותי⁽¹¹⁾ את כפי וראית
 את אחורי⁽¹²⁾ לפני לא יראו. מופת שני כל נמצא בפועל מן⁽¹³⁾ הדברים
 הטבעיים הנה כבר היה נמצא בכח⁽¹⁴⁾ וכל מה שהיה נמצא בכח ואחר כן
 נמצא בפועל⁽¹⁵⁾ הנה יוציאהו אל המציאות דבר אחר⁽¹⁶⁾ נמצא בפועל כמו
 10 המים אשר הם קרים בכח הטבעי ותוציאם אל החום בפועל האש אשר היא
 חמה⁽¹⁷⁾ בפועל וזה מן ההכרה כי אי אפשר שימציא⁽¹⁸⁾ הדבר את עצמו⁽¹⁹⁾
 וכך⁽²⁰⁾ אי אפשר גם כן שיוציאהו⁽²¹⁾ מן המציאות בכח אל המציאות בפועל
 מה שהוא נמצא⁽²²⁾ בכח כי שניהם כבר השתוו⁽²³⁾ בהעדר וכל אחד משניהם
 צריך אל נמצא⁽²⁴⁾ אחר⁽²⁵⁾ ואחר שהיה מן השקר שני הדברים התאמת כי
 15 מוציא הדבר⁽²⁶⁾ מן הכח אל הפועל⁽²⁷⁾ לא יהיה כי אם זולתו ולא יהיה כי
 אם נמצא בפועל ואחר שהתקיים זה נאמר כי קצת הגשמים חי בכח ואחר כן
 יהיה⁽²⁸⁾ חי בפועל⁽²⁹⁾ ויוציאהו אם כן אל החיים עצם אחר זולתו שהוא⁽³⁰⁾
 חי בפועל והנשם אמנם היה חי בהתחבר הנפש עמו⁽³¹⁾ הנה הנפש אם כן
 חיה בפועל⁽³²⁾ לא יעדר⁽³³⁾ ממנה החיות⁽³⁴⁾ הנה הנפש אם כן⁽³⁵⁾ לא יעדר
 20 ממנה החיות. מופת שלישי נפשנו⁽³⁶⁾ המדברת אמנם היא צריכה אל החיות
 הגשמי כל⁽³⁷⁾ זמן שתהיה ערומה מן הצורות השכליות וכאשר הגיעה⁽³⁸⁾ בה

P. (1) להיות (2) O² אם כן חיה d. עם מה (3) O. M. C. הגוף (4) F. השתנה (5) P.
 למופת הזה הפיל' d. (6) M. F. d. F. ית' ולהבדיל בין החשך ובין האור, L. ית' ולהבדיל
 בין האור ובין החשך והוא מה שנ' למשה והסירותי את כפי וראית את אחורי P. ית'
 ולהבדיל בין האור ובין החשך (7) O² דבר (8) P. O² L. (9) d. P. הקיצו — l. 7
 מופת. d. F. מצאתי בגליון ולהבדיל, O. מצאתי בגליון ולהבדיל בין האור ובין החשך
 בתורתנו האמתית (10) M. C. למטה; Ex. 33, 23 (11) M. והסירותי (12) F. אחורי ע"כ
 (13) P. F. כל (14) P. בכח — בכח (15) P. M. L. F. C. בפועל — בפועל d.
 (16) O² אחד, אחר (17) ar. O² הוא הם (18) F. שימצא (19) O. את עצמו P, d. את
 (20) P. F. וגם (21) F. שיוציאהו (22) O² d. O² (23) F. השתנו L. נשתנו (24) O² המציאות
 (25) L. F. את הדבר (26) L. את הדבר (27) P. F. הפועל — l. 16 בפועל (28) O² d. O²
 בפועל — l. 18 בפועל (29) d. F. (30) P. עמו הנפש (31) l. בפועל [ומה שהוא חי
 בפועל] לא יעדר ממנו *بالفعل وما هو حي بالفعل* (32) C. נעדר (33) F. החיות — l. 20
 החיות (34) O² M. C. אם כן חיה בפועל (35) P. הנפש (36) P. M. F. C. ר"ל
 L. הניע. (* V. Alcoranum 50, 21

צורה מן הצורות השכליות אינה צריכה לעסק¹) החוש ומעשיו אשר היתה
 נדבקת בו²) אליו והורה זה³) כי הנפש יש לה קיום בעצמותה מסתפקת⁴)
 בו בלתי⁵) צריכה אל הגשם ושארבי הגשם אמנם⁶) הם כלים לה תלקוט⁷)
 בהם ידיעותיה ויולד⁸) מזה כי הנפש המדברת כאשר התעצמה בידיעות והגיע
 לה השכל הנקנה אינה צריכה להתלות בגשם. מופת רבעי⁹) נפשנו תמצא
 5 הדברים ההיולאניים¹⁰) מצויירים¹¹) בעצמותה אחר העלם הדברים המצויירים
 מהרגשותינו¹²) וכן נראה הדברים בהיותנו ישנים ומה שתראה¹³) נפשנו מהם¹⁴)
 בעתות היקיצה והשינה אמנם הוא¹⁵) צורות משוללות מן היוליהם¹⁶) הנה
 כבר¹⁷) התקיים¹⁸) בזה שהצורות¹⁹) יש להם שתי מציאויות²⁰) מציאות בהיולי
 ומציאות רק מן ההיולי ולולי זה לא היה²¹) אפשר נפשנו²²) שתמצא צורה
 10 כי אם בהיולי שלה ואחר שהתקיים זה אין²³) להכחיש שימצא האדם אחר
 המות צורה²⁴) משוללת מן ההיולי²⁵) ולא ימנע זה מונע. מופת חמשי²⁶)
 הנה נמצא האדם²⁷) לעין תחלה בהיותו²⁸) נער לא ידע דבר אחר כן לא
 יסור כל אשר יגדל יעלה בידיעות²⁹) וירבו המושכלות בנפשו עד שיהיה
 פילוסוף חכם והנה לא ימלט³⁰) מה שיקנהו מן החכמה וההכרה³¹) והידיעה
 15 שיהיה מפני גשמו לבד או מפני נפשו לבד או מפני שניהם יחד ואם היה
 מפני גשמו הנה³²) יתחייב³³) שיהיה האדם כל³⁴) מה שיהיה גופו יותר
 בריא וחזק³⁵) וירבה חמרו³⁶) שיהיה יותר קרוב לקבל הידיעות וכל מה
 שירוח³⁷) גשמו³⁸) ויכחש וימעש חמרו שיהיה יותר³⁹) רחוק מלקבל⁴⁰) הידיעות
 20 ואנחנו נמצא הענין בהפך זה שאנחנו רואים⁴¹) מי שבו השדפון והמתנגה⁴²)
 יחסר גשמו בכל יום ושכלו עומד בשלמותו⁴³) עד שתפרד הנפש⁴⁴) ויבטל
 בראיה זאת⁴⁵) שיהיה מפני גשמו ובזאת הראיה יבטל⁴⁶) שיהיה מפני נפשו
 וגשמו⁴⁷) יחד ואם⁴⁸) כן מה שיקנהו האדם מן ההכרה⁴⁹) והידיעות אמנם הוא

1) O² לענין (2 d. P. L. (3 d. O² (4 d. O² מסתפק (5 O² M. F. C. בלתי נבדלת
 צריכה (6 P. d. P. F. (7 P. תעמיד (8 L. ויצא P, ויוציא (9 O³ הרביעי (10 O² (11 d. O²
 מצויירים — המצויירים (12 P. מהרגישנו (13 O² שתדמה (14 O² בהם (15 L. הם
 (16 O. מן היולאני, צורה משוללת מהיוליהם (17 P. O. F. (18 d. P. O. F. נתקיים. O²
 התחום (19 P. O² כי הצורות (20 P. O² M. L. C. מציאויות (21 O² היה, M. L. C. היה
 להם (22 M. C. בנפשותינו (23 O. אין ראוי (24 M. C. צורה שכלית (25 L. החומר (26 O²
 החמישי (27 P. באדם תחלה לעין (28 P. O² C. (29 P. בהיותנו (30 P. בידיעתו (31 d. P.
 (31 F. ההכרה וידיעה, O² L. וההבנה (32 d. P. (33 P. התחייב (34 O. M. C. לכל (35 O.
 (36 O², d. חזק M. C. חכמתו, M. [ג' חמרו] s. (37 M. שירוח, O² שיחלה (38 F. גופו
 (39 O² היותר P. L. מקבל, O² לקבל (41 F. רואין (42 d. P. (43 O. בשלמות (44 d. L.
 (45 O² מפני היראה הזאת M. L. C. תבטל (47 O² F. גשמו ונפשו (48 L. אם
 (49 O² ההבנה.

מפני¹) הנפש לבד ואין חלק בזה לגשם²) וזולת שהוא³) כלי אליה בדרך הכלי לאומן ואי אפשר מציאות ההכרה והידיעות במתים ואמנם יתאמת מציאותם מן החי הנה הנפש אם כן חיה בטבע כי בטבעה⁴) לקבל הידיעות והחכמות והגשם מת בטבע ואין מטבעו לקבל דבר מזה הנה התבאר⁵) במופת⁶) כי האדם מורכב 5 משני עצמים⁷) אחד מהם חי בטבע והוא הנפש והשני מת בטבע והוא הגשם ושהם מפני שהתחברו קרה לכל אחד משניהם מקרה מפני חברו וקרה לגשם החיות אשר הוא ההרגש⁸) מפני הנפש וקרה לנפש המות⁹) אשר הנרצה¹⁰) בה הסכלות מפני הגשם הנה הנפש¹¹) אם כן חיה בטבע מתה במקרה והגשם מת בטבע וחי¹²) במקרה וכאשר נבדל כל אחד משניהם מחברו נתיחד לגשם 10 המות הגמור אשר הוא טבעו ונבדל ממנו החיות אשר הוא מקרי¹³) לו אשר קנה אותו מן הנפש ונתיחד לנפש החיות הגמור¹⁴) אשר הוא טבעו ונבדל¹⁵) ממנה המות המקרי אשר קרה לה מפני השתקפה בגשם. מופת ששי¹⁶) הנפש המדברת סותרת הנפש החיונית שהיא הפך¹⁷) שהיא בוחרת לקנות המעלות ולעזוב הפחיתות ותמאם ההנאות¹⁸) הגשמיות ותאהב ההנאות¹⁹) השכליות 15 והנפש החיונית בהפך זה²⁰) ולכן נקראת בהמית ואם לא היה השארות לנפש המדברת אחר הפרדה מן הגוף ואין לה חיות אחר תאכל בו²¹) פריה ותנמולה אשר היתה רודפת אחריו ובוחרת בו הנה הנפש החיונית אם כן תנמולה ופריה יותר טוב מן הנפש²²) המדברת ומה שתצוהו הנפש החיונית מהשתקע²³) בתאוות²⁴) הוא היושר והשכל ומה שתצוה בו הנפש המדברת הטעות והסכלות 20 וזה הפך המושכל²⁵) וסותר מה שתשפוט אותו²⁶) החכמה. מופת שביעי²⁷) כל דבר מורכב מדברים פשוטים הנה הוא יותך²⁸) אל פשוטיו והאדם מורכב משני דברים רוחני וגשמי ואנחנו רואים האדם כאשר מת ישיג גשמו לגשמי כמוהו וכן רוחניותו²⁹) [תו. 1.] ראוי שישגי רוחני כמוהו וכבר התאמת במה שהקדמנוהו³⁰) במופתים העוברים כי אותו הרוחני הוא אשר יקנה לגשמו החיות ושהוא חי בפועל 25 הנה הוא אם כן חי³¹) אחר הפרדו³²) מן הגוף לא יעדד³³) ממנו החיים.

¹) O² מפני גשמו ויכחש וימעט חומר שיהיה היותר רחוק לקבל הידיעות (אלו השורות מוטעות ר"ל אשר למעלה) cf. p. 53 l. 19; מפני — l. 12 ששי d. ²) F. בזה לגשם בזה ³) P. שהיא ⁴) P. F. בטבעו ⁵) L. התאמת ⁶) P. במופתים ⁷) P. העצמים ⁸) P. M. L. C. הרגש ⁹) d. P. ¹⁰) L. F. נרצה ¹¹) M. C. הנה הנפש ¹²) O. חי ¹³) C. מקרה ¹⁴) P. F. אשר הוא מקרי לו d. : המקרי ¹⁵) P, d. O. טבעה ונבדל ¹⁶) O. d. ¹⁷) O² הששי ¹⁸) O² שהיא הפך ¹⁹) L. התאוות ²⁰) d. P. ²¹) O² d. P. ²²) P. מהנפש ²³) P. O² O. M. L. C. מה (L. ומה) שתקח ²⁴) O² מתאוות ²⁵) d. F. ²⁶) P. או ²⁷) d. O² השביעי ²⁸) O. M. F. C. יתך ²⁹) O² רוחניותי ³⁰) O. M. F. C. ³¹) F. הפרדה ³²) O² יפרד. ³³) O²

מופת¹) שמיני עניין החיות הגופני עם²) התחבר הנפש עם הגוף והתעסקה
עמו ועניין המות הפרדה³) מן הגוף ועזבה התעסקה⁴) בו וכבר אמר מי
שחשב כי הנפש אוכדת⁵) באבוד הגוף שענין החיות שתהיה הנפש⁶) בעלת⁷)
הרגש וענין המות שיעדר ממנה ההרגש. ונשאל⁸) להם מהחוש⁹) הנמצא
לנפש כל זמן התחברה עם¹⁰) הגוף אם הוא עצמי לה או מקרי¹¹) בה¹²) ואם
5 היה¹³) עצמי לה בטל שיעדר החוש¹⁴) אחר¹⁵) הפרדה מן הגשם¹⁶) ואם היה
מקרי בה הנה לא ימלט אם שיהיה¹⁷) קנתה אותו¹⁸) מן הגשם או מעצם אחר
מתחבר עמה¹⁹) ואם היה הגשם הוא אשר²⁰) הקנה לה החוש התחייב שלא
יהיה נעדר החוש מן²¹) הגשם כאשר נבדלה הנפש ממנו²²) וזה הפך מה
ישנאחו מעניינה ומעניין נשמה ואם תהיה הנפש אמנם תקנה החוש מעצם אחר²³)
10 רוחני נדבק²⁴) עמה התחייב שנשאלם מן העצם ההוא האחר²⁵) מה הוא אם הוא
מרגיש בעצמותו או בעצם אחר גם כן²⁶) וילך זה אל לא תכלית ומה שאין לו
תכלית²⁷) בפועל שקר הנה התקיים שהנפש מרגשת בעצמותה ועצמה ומה
שהוא מרגיש בעצמותו ועצמו²⁸) בטל שיעדר ממנו החיות הנה הנפש אם כן
היה אחר הפרדה מן הגוף וכבר הביאו החכמים על השארות הנפש המדברת
15 ראיות רבות וולת²⁹) אלו ובמה שזכרנו מהם שעור מספיק ומשמיים³⁰) אעור³¹)
ואליו ההודאה והתהלה³²) ית' וית'³³) כבודך יי'³⁴)
ברוך אלהים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי : ³⁵)

in cod. Uri 400 אע = עם; B. אעלנו = אצלנו. ¹) d. O² השמיני. ²) אצלנו. ³) O. M. F. C. הפרדה. ⁴) O³ M. C. התעסק. ⁵) O³ תאבד. ⁶) P. F. בנפש. ⁷) O. בעת
⁸) L. ונמצא ששאלו. ⁹) P. מן החוש. ¹⁰) F. אל. ¹¹) O. M. L. C. מקרה. ¹²) L. לה. ¹³) P.
¹⁴) M. C. הגוף החוש. ¹⁵) F. אחרי. ¹⁶) O² F. הגוף. ¹⁷) P. שהיה. ¹⁸) P. אותה. ¹⁹) C.
²⁰) O. M. F. חובר לה. ²¹) P. אשר הוא. ²²) d. P. ממנו הנפש. ²³) O² אחד. ²⁴) P. תדבק
²⁵) d. O² גם כן. ²⁶) P. O. תכלית לו. ²⁷) O² בעצמו ועצמותו. ²⁸) O. L. C. וולתי. ²⁹) L. ומאלהים. ³⁰) L. אשאל עזר על הבאות ואודה העזר מן העשוי, O. העזר. ³¹) L. והתהלה
ברוך הוא אמן אמן, P. והתהלה אמן. ³²) P. O² O. L. ית' וית' יי'. ³³) P. O² L. כבודך יי'. ³⁴) d.
cf. SCHILLER-SZINESSY, *Catalogue* I, 42, 69, 225 et *Hebr. Bibl.* XIV, p. VIII, 8.
d. מאתי. — P. O² O. L. ³⁵)

